

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická

Liberecká specifika výsledků voleb do PSP ČR v letech 1996 - 2017 - politicko-geografická analýza

Bakalářská práce

Studijní program: B1301 – Geografie
Studijní obory: 7105R056 – Historie se zaměřením na vzdělávání
7504R181 – Geografie se zaměřením na vzdělávání (dvouoborové)

Autor práce: **Jáchym Novák**
Vedoucí práce: RNDr. Artur Boháč, Ph.D.

TECHNICAL UNIVERSITY OF LIBEREC
Faculty of Science, Humanities
and Education

Liberec specifics of the results of the elections to the Chamber of deputies of the Czech republic in 1996 - 2017 - political-geographical analysis

Bachelor thesis

Study programme: B1301 – Geography
Study branches: 7105R056 – History for Education
7504R181 – Geography and Geographical Education

Author: **Jáchym Novák**
Supervisor: RNDr. Artur Boháč, Ph.D.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jáchym Novák**

Osobní číslo: **P16000325**

Studijní program: **B1301 Geografie**

Studijní obory: **Historie se zaměřením na vzdělávání**
Geografie se zaměřením na vzdělávání (dvouoborové)

Název tématu: **Liberecká specifika výsledků voleb do PSP ČR v letech 1996 - 2017 - politicko-geografická analýza**

Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Kompilační metoda - analýza dostupné literatury a dalších především statistických zdrojů
2. Propojení politicko-geografické teorie k volbám se zkoumanými případy
3. Zpracování statistických dat a zpracování kartografického materiálu
4. Zpracování do požadované politicko-geografické formy

Rozsah grafických prací: dle potřeby

Rozsah pracovní zprávy: 40 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

KOSTELECKÝ, Tomáš. Koho volí Vaši sousedé?: prostorové vzorce volebního chování na území Česka od roku 1920 do roku 2006, jejich změny a možné příčiny. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) v koedici se Sociologickým ústavem AV ČR, 2014, 173 s. Studie, sv. 107. ISBN 978-80-7419-166-4.

KOSTELECKÝ, Tomáš, Renáta MIKEŠOVÁ, Markéta POLÁKOVÁ, Daniel ČERMÁK, Josef BERNARD a Martin ŠIMON. Geografie výsledků parlamentních voleb: vzorce volebního chování v Česku: 1992- 2013. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2015, 209 s. ISBN 978-80-7330-284-9.

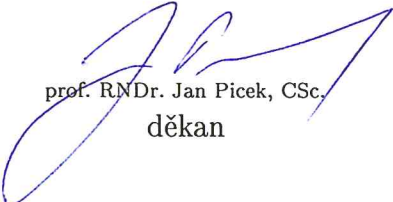
MAŠKARINEC, Pavel. Volební geografie Libereckého kraje 1992-2010: voličské chování z pohledu explorační prostorové analýzy dat (ESDA). Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2014, 333 s. Politologická řada, sv. č. 47. ISBN 978-80-7325-344-8.

KOSTELECKÝ, Tomáš, Jana STACHOVÁ a Daniel ČERMÁK. Region a politika. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2002, 76 s. Sociologické texty, SP 02:7. ISBN 80-7330-030-3.

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Artur Boháč, Ph.D.
Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: 20. března 2018

Termín odevzdání bakalářské práce: 19. dubna 2019

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

doc. RNDr. Kamil Zágoršek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 25. května 2018

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že texty tištěné verze práce a elektronické verze práce vložené do IS STAG se shodují.

27. 6. 2019

Jáchym Novák

Rád bych poděkoval vedoucímu práce RNDr. Arturovi Boháčovi Ph.D. za cenné rady k tématu, které mi dal při zpracování nejen bakalářské práce, a čas, jenž mi věnoval. Dále chci poděkovat rodině a přátelům za celkovou podporu při studiu.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá tématem volebního chování. Cílem práce je snaha vysvětlit a analyzovat volby do Poslanecké sněmovny parlamentu České republiky v letech 1996–2017 na případu Liberce. Hlavní náplní je práce s volebními výsledky a demografickými daty. Na základě těchto aspektů jsou ověřovány kompozitní a kontextuální politické přístupy. Kromě zmíněných konceptů jsou vysvětleny jevy související s podporou politických stran. Interpretace volebních trendů a fenoménů jsou podloženy odbornou literaturou, případně se snaží objevit nové spojitosti. Práce je zaměřena na obecné trendy, jevy a specifika v Liberci. Neklade si za cíl objasnit volební zvláštnosti v kontextu celé České republiky.

Klíčová slova

volební chování, volby do Poslanecké sněmovny, analýza, Liberec, volební trendy

Annotation

This bachelor thesis deals with voting behavior in Liberec. The aim of the work is exploring and analyzing of the all Elections to the Chamber of deputies in history of the Czech Republic on the case of Liberec. The thesis works with election's results and demographical data. On the basis of these things are validated composition and contextual political concepts. In the work are also exploring points which are related with supporting of political parties. The interpretation of voting trends and phenomenons are agreed with academic and scientific knowledge or try to find new relations. The work is focused on general trends and specifics in Liberec and tries not to explain the specifics in context of all the Czech Republic.

Key words

voting behavior, Election to the Chamber of deputies, analysis, Liberec, voting trends

OBSAH

SEZNAM TABULEK.....	8
SEZNAM ZKRATEK.....	13
1. ÚVOD.....	14
2. CÍLE PRÁCE.....	15
3. METODIKA.....	16
4. TEORETICKÁ VÝCHODISKA VOLEBNÍHO CHOVÁNÍ.....	17
5. VOLBY DO PSP ČR.....	21
5.1 VOLBY DO PSP ČR V ROCE 1996.....	21
5.2 VOLBY DO PSP ČR V ROCE 1998.....	22
5.3 VOLBY DO PSP ČR V ROCE 2002.....	23
5.4 VOLBY DO PSP ČR V ROCE 2006.....	23
5.5 VOLBY DO PSP ČR V ROCE 2010.....	24
5.6 VOLBY DO PSP ČR V ROCE 2013.....	25
5.7 VOLBY DO PSP ČR V ROCE 2017.....	26
6. ANALÝZA OBLASTÍ.....	27
6.1 OBLAST Č. 1 SEVER.....	27
6.2 OBLAST Č. 2 ZÁPAD.....	29
6.3 OBLAST Č. 3 SEVEROVÝCHOD-CENTRUM.....	31
6.4 OBLAST Č. 4 SEVER-CENTRUM.....	33
6.5 OBLAST Č. 5 SEVEROZÁPAD.....	35
6.6 OBLAST Č. 6 ZÁPAD-CENTRUM.....	37
6.7 OBLAST Č. 7 JIHOZÁPAD-CENTRUM.....	39
6.8 OBLAST Č. 8 JIHOZÁPAD.....	41
6.9 OBLAST Č. 9 JIH.....	43
6.10 OBLAST Č. 10 JIHOVÝCHOD.....	45
6.11 OBLAST Č. 11 JIHOVÝCHOD-CENTRUM.....	47
6.12 OBLAST Č. 12 SEVEROVÝCHOD.....	49
6.13 OBLAST Č. 13 VÝCHOD.....	51
6.14 OBLAST Č. 14 JIH-CENTRUM.....	53
6.15 OBLAST Č. 15 CENTRUM-JIHOVÝCHOD.....	55
6.16 OBLAST Č. 16 CENTRUM.....	57
6.17 OBLAST Č. 17 CENTRUM-ZÁPAD.....	59
6.18 OBLAST Č. 18 CENTRUM-SEVER.....	61
7. ZÁVĚR.....	63
8. SEZNAM ZDROJŮ.....	67
SEZNAM PŘÍLOH.....	72
PŘÍLOHY.....	73

SEZNAM TABULEK

TABULKA 1: Výsledky voleb do PSP ČR v roce 1996.....	22
TABULKA 2: Výsledky voleb v Liberci v roce 1996.....	22
TABULKA 3: Výsledky voleb do PSP ČR v roce 1998.....	22
TABULKA 4: Výsledky voleb v Liberci v roce 1998.....	22
TABULKA 5: Výsledky voleb do PSP ČR v roce 2002.....	23
TABULKA 6: Výsledky voleb v Liberci v roce 2002.....	23
TABULKA 7: Výsledky voleb do PSP ČR v roce 2006.....	24
TABULKA 8: Výsledky voleb v Liberci v roce 2006.....	24
TABULKA 9: Výsledky voleb do PSP ČR v roce 2010.....	24
TABULKA 10: Výsledky voleb v Liberci v roce 2010.....	24
TABULKA 11: Výsledky voleb do PSP ČR v roce 2013.....	25
TABULKA 12: Výsledky voleb v Liberci v roce 2013.....	25
TABULKA 13: Výsledky voleb do PSP ČR v roce 2017.....	26
TABULKA 14: Výsledky voleb v Liberci v roce 2017.....	26
TABULKA 15: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 1.....	27
TABULKA 16: Volby v roce 1998 v oblasti č. 1.....	27
TABULKA 17: Volby v roce 2002 v oblasti č. 1.....	27
TABULKA 18: Volby v roce 2006 v oblasti č. 1.....	27
TABULKA 19: Volby v roce 2010 v oblasti č. 1.....	28
TABULKA 20: Volby v roce 2013 v oblasti č. 1.....	28
TABULKA 21: Volby v roce 2017 v oblasti č. 1.....	28
TABULKA 22: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 2.....	29
TABULKA 23: Volby v roce 1998 v oblasti č. 2.....	29
TABULKA 24: Volby v roce 2002 v oblasti č. 2.....	29
TABULKA 25: Volby v roce 2006 v oblasti č. 2.....	30
TABULKA 26: Volby v roce 2010 v oblasti č. 2.....	30
TABULKA 27: Volby v roce 2013 v oblasti č. 2.....	30
TABULKA 28: Volby v roce 2017 v oblasti č. 2.....	30
TABULKA 29: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 3.....	31
TABULKA 30: Volby v roce 1998 v oblasti č. 3.....	31
TABULKA 31: Volby v roce 2002 v oblasti č. 3.....	31
TABULKA 32: Volby v roce 2006 v oblasti č. 3.....	32
TABULKA 33: Volby v roce 2010 v oblasti č. 3.....	32
TABULKA 34: Volby v roce 2013 v oblasti č. 3.....	32
TABULKA 35: Volby v roce 2017 v oblasti č. 3.....	32

TABULKA 36: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 4.....	33
TABULKA 37: Volby v roce 1998 v oblasti č. 4.....	33
TABULKA 38: Volby v roce 2002 v oblasti č. 4.....	33
TABULKA 39: Volby v roce 2006 v oblasti č. 4.....	33
TABULKA 40: Volby v roce 2010 v oblasti č. 4.....	34
TABULKA 41: Volby v roce 2013 v oblasti č. 4.....	34
TABULKA 42: Volby v roce 2017 v oblasti č. 4.....	34
TABULKA 43: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 5.....	35
TABULKA 44: Volby v roce 1998 v oblasti č. 5.....	35
TABULKA 45: Volby v roce 2002 v oblasti č. 5.....	35
TABULKA 46: Volby v roce 2006 v oblasti č. 5.....	36
TABULKA 47: Volby v roce 2010 v oblasti č. 5.....	36
TABULKA 48: Volby v roce 2013 v oblasti č. 5.....	36
TABULKA 49: Volby v roce 2017 v oblasti č. 5.....	36
TABULKA 50: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 6.....	37
TABULKA 51: Volby v roce 1998 v oblasti č. 6.....	37
TABULKA 52: Volby v roce 2002 v oblasti č. 6.....	37
TABULKA 53: Volby v roce 2006 v oblasti č. 6.....	37
TABULKA 54: Volby v roce 2010 v oblasti č. 6.....	37
TABULKA 55: Volby v roce 2013 v oblasti č. 6.....	38
TABULKA 56: Volby v roce 2017 v oblasti č. 6.....	38
TABULKA 57: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 7.....	39
TABULKA 58: Volby v roce 1998 v oblasti č. 7.....	39
TABULKA 59: Volby v roce 2002 v oblasti č. 7.....	39
TABULKA 60: Volby v roce 2006 v oblasti č. 7.....	39
TABULKA 61: Volby v roce 2010 v oblasti č. 7.....	39
TABULKA 62: Volby v roce 2013 v oblasti č. 7.....	40
TABULKA 63: Volby v roce 2017 v oblasti č. 7.....	40
TABULKA 64: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 8.....	41
TABULKA 65: Volby v roce 1998 v oblasti č. 8.....	41
TABULKA 66: Volby v roce 2002 v oblasti č. 8.....	41
TABULKA 67: Volby v roce 2006 v oblasti č. 8.....	42
TABULKA 68: Volby v roce 2010 v oblasti č. 8.....	42
TABULKA 69: Volby v roce 2013 v oblasti č. 8.....	42
TABULKA 70: Volby v roce 2017 v oblasti č. 8.....	42
TABULKA 71: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 9.....	43
TABULKA 72: Volby v roce 1998 v oblasti č. 9.....	43

TABULKA 73: Volby v roce 2002 v oblasti č. 9.....	43
TABULKA 74: Volby v roce 2006 v oblasti č. 9.....	43
TABULKA 75: Volby v roce 2010 v oblasti č. 9.....	44
TABULKA 76: Volby v roce 2013 v oblasti č. 9.....	44
TABULKA 77: Volby v roce 2017 v oblasti č. 9.....	44
TABULKA 79: Volby v roce 1998 v oblasti č. 10.....	45
TABULKA 80: Volby v roce 2002 v oblasti č. 10.....	45
TABULKA 78: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 10.....	45
TABULKA 81: Volby v roce 2006 v oblasti č. 10.....	45
TABULKA 82: Volby v roce 2010 v oblasti č. 10.....	46
TABULKA 83: Volby v roce 2013 v oblasti č. 10.....	46
TABULKA 84: Volby v roce 2017 v oblasti č. 10.....	46
TABULKA 85: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 11.....	47
TABULKA 86: Volby v roce 1998 v oblasti č. 11.....	47
TABULKA 87: Volby v roce 2002 v oblasti č. 11.....	47
TABULKA 88: Volby v roce 2006 v oblasti č. 11.....	47
TABULKA 89: Volby v roce 2010 v oblasti č. 11.....	47
TABULKA 90: Volby v roce 2013 v oblasti č. 11.....	48
TABULKA 91: Volby v roce 2017 v oblasti č. 11.....	48
TABULKA 92: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 12.....	49
TABULKA 93: Volby v roce 1998 v oblasti č. 12.....	49
TABULKA 94: Volby v roce 2002 v oblasti č. 12.....	49
TABULKA 95: Volby v roce 2006 v oblasti č. 12.....	49
TABULKA 96: Volby v roce 2010 v oblasti č. 12.....	50
TABULKA 97: Volby v roce 2013 v oblasti č. 12.....	50
TABULKA 98: Volby v roce 2017 v oblasti č. 12.....	50
TABULKA 99: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 13.....	51
TABULKA 100: Volby v roce 1998 v oblasti č. 13.....	51
TABULKA 101: Volby v roce 2002 v oblasti č. 13.....	51
TABULKA 102: Volby v roce 2006 v oblasti č. 13.....	51
TABULKA 103: Volby v roce 2010 v oblasti č. 13.....	51
TABULKA 104: Volby v roce 2013 v oblasti č. 13.....	52
TABULKA 105: Volby v roce 2017 v oblasti č. 13.....	52
TABULKA 106: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 14.....	53
TABULKA 107: Volby v roce 1998 v oblasti č. 14.....	53
TABULKA 108: Volby v roce 2002 v oblasti č. 14.....	53
TABULKA 109: Volby v roce 2006 v oblasti č. 14.....	53

TABULKA 110: Volby v roce 2010 v oblasti č. 14.....	54
TABULKA 111: Volby v roce 2013 v oblasti č. 14.....	54
TABULKA 112: Volby v roce 2017 v oblasti č. 14.....	54
TABULKA 113: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 15.....	55
TABULKA 114: Volby v roce 1998 v oblasti č. 15.....	55
TABULKA 115: Volby v roce 2002 v oblasti č. 15.....	55
TABULKA 116: Volby v roce 2006 v oblasti č. 15.....	55
TABULKA 117: Volby v roce 2010 v oblasti č. 15.....	55
TABULKA 118: Volby v roce 2013 v oblasti č. 15.....	56
TABULKA 119: Volby v roce 2017 v oblasti č. 15.....	56
TABULKA 120: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 16.....	57
TABULKA 121: Volby v roce 1998 v oblasti č. 16.....	57
TABULKA 122: Volby v roce 2002 v oblasti č. 16.....	57
TABULKA 123: Volby v roce 2006 v oblasti č. 16.....	57
TABULKA 124: Volby v roce 2010 v oblasti č. 16.....	58
TABULKA 125: Volby v roce 2013 v oblasti č. 16.....	58
TABULKA 126: Volby v roce 2017 v oblasti č. 16.....	58
TABULKA 127: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 17.....	59
TABULKA 128: Volby v roce 1998 v oblasti č. 17.....	59
TABULKA 129: Volby v roce 2002 v oblasti č. 17.....	59
TABULKA 130: Volby v roce 2006 v oblasti č. 17.....	59
TABULKA 131: Volby v roce 2010 v oblasti č. 17.....	60
TABULKA 132: Volby v roce 2013 v oblasti č. 17.....	60
TABULKA 133: Volby v roce 2017 v oblasti č. 17.....	60
TABULKA 134: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 18.....	61
TABULKA 135: Volby v roce 1998 v oblasti č. 18.....	61
TABULKA 136: Volby v roce 2002 v oblasti č. 18.....	61
TABULKA 137: Volby v roce 2006 v oblasti č. 18.....	61
TABULKA 138: Volby v roce 2010 v oblasti č. 18.....	61
TABULKA 139: Volby v roce 2013 v oblasti č. 18.....	62
TABULKA 140: Volby v roce 2017 v oblasti č. 18.....	62
TABULKA 141: Shoda lepších a horších výsledků ve Volbách do PSP ČR 1996.....	63
TABULKA 142: Shoda lepších a horších výsledků ve Volbách do PSP ČR 1998.....	63
TABULKA 143: Shoda lepších a horších výsledků ve Volbách do PSP ČR 2002.....	64
TABULKA 144: Shoda lepších a horších výsledků ve Volbách do PSP ČR 2006.....	64
TABULKA 145: Shoda lepších a horších výsledků ve Volbách do PSP ČR 2010.....	64
TABULKA 146: Shoda lepších a horších výsledků ve Volbách do PSP ČR 2013.....	64

TABULKA 147: Shoda lepších a horších výsledků ve Volbách do PSP ČR 2017.....65

SEZNAM ZKRATEK

ANO 2011 – Akce nespokojených občanů 2011

ČSSD – Česká strana sociálně demokratická

KDU-ČSL – Křesťanská demokratická unie – Československá strana lidová

KSČM – Komunistická strana Čech a Moravy

ODA – Občanská demokratická aliance

ODS – Občanská demokratická strana

PSP ČR – Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky

SPR-RSČ – Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa

SPD – Svoboda a přímá demokracie

STAN – Starostové a nezávislí

SZ – Strana zelených

TOP 09 – Tradice, odpovědnost, prosperita

ÚPD – Úsvit přímé demokracie

US – Unie svobody

US-DEU – Unie svobody – Demokratická unie

VV – Věci veřejné

1. ÚVOD

Ačkoli zkoumání volebního chování je záležitost odborná. Je to poměrně atraktivní téma, takže snahu interpretovat výsledky, zjistit kdo a kde koho volil, najdeme často i v médiích¹. Lidé častokrát přemýšlejí o tom, kdo koho volí a mají různé představy, jež nemají daleko k pravdě. Z vlastní zkušenosti vím, že mezi lidmi se usadila různá tvrzení, např. komunisty volí staří lidé, pravici bohatí a liberální strany mladí. Toto jsou hodnotící soudy, jež se vždy budou alespoň částečně lišit od reality, ale daleko od pravdy nejsou, jak dokládá výzkum na následujících stranách, tak např. komunisté opravdu mají větší podporu v oblastech s vyšším podílem obyvatelstva v postproduktivním věku, nelze to ovšem generalizovat na všechny osoby starší 65 let.

Liberec je město, kde výsledky voleb jsou poměrně zajímavé. Jako město ležící v oblasti bývalých Sudet by se spíše očekávalo, že větší podporu tady budou mít levicové a antielitářské strany a hnutí, což se ale nenaplnovalo a naopak se zde více prosazovala pravice². To je v porovnání s jinými sudetskými městy trochu překvapení. Na druhou stranu Liberec nepatří mezi zaostalá města, v porovnání s centrálními částmi země a některých částí Liberecka je však velký rozdíl (SRR 2013).

¹ Viz např. <https://www.lidovky.cz/prezidentske-volby-2018.aspx?k=vysledky-druhe-kolo&t=okrsky-mapa> nebo <https://www.lidovky.cz/Parlamentni-Volby-2017.aspx?t=okrsky-mapa>. V dnešní době existují i pomocné webové stránky, které přesně ukážou, do jakého volebního okrsku daná obytná stavba spadá (více viz [https://volby.tmapy.cz/#|Na_Bide_181/10_Liberec_\(Liberec_IV-Perstyn\)\)](https://volby.tmapy.cz/#|Na_Bide_181/10_Liberec_(Liberec_IV-Perstyn)))).

² Srv. výsledky voleb do PSP ČR za územní celky obcí nebo krajů na <https://volby.cz/>.

2. CÍLE PRÁCE

Výzkum práce se zaměřuje na souvislosti demografických jevů s volebními výsledky v delším časovém období. Zkoumat lze mnoho jevů různými způsoby, proto je klíčové vybrat ty podstatné. Velká část práce je věnována popisu volebních situací v jednotlivých oblastech. To nám pomůže odkrýt sociálně-politické chování a příčiny. Je proto nutné si stanovit konkrétní hypotézy, které se tím ověří. Volební chování má nějakou příčinu, a proto první hypotéza se týká otázky: do jaké míry obecné demografické jevy ovlivňují volební chování neboli cílem je zjistit validitu kompozitního přístupu na případu voleb v Liberci, protože stejné sociální skupiny by měly vykazovat podobné znaky. S první hypotézou se zároveň ověří typologie voličů podle jednotlivých stran a hnutí v kapitole o volebním chování. Např. zdali opravdu ODS volí vzdělanější lidé?

Druhá hypotéza cílí na kontextuální přístup. Otázka je: lze najít na případu Liberce nějaký politický subjekt, který získal podporu napříč sociálními skupinami? Pravděpodobně by takovým hnutím mohli být starostové, ověříme si to ale při analýze. Tyto dvě koncepce můžou, ale nutně nemusí být kontradikční. Kompozitní přístup se nám částečně odkryje na podobnosti výsledků politických stran. Pokud od sebe nejsou ideologicky vzdálené, tak by měly mít i ve zkoumaných oblastech podobně nadprůměrné či podprůměrné výsledky (bez ohledu na to, jak se liší jejich podpora voličů). Pokud se to ukáže, pravděpodobně to bude v rámci politických partají ČSSD-KSČM, ODS-TOP 09/ODA/Unie svobody. Preference jednotlivých stran na základě příslušnosti k sociální skupině se nejlépe vyprofiluje v pravolevém spektru.

Třetí hypotéza se týká tzv. očišťovatelské ideologie. Jak moc byla úspěšná politická uskupení v místech, kde dříve měla silnou (nebo lze to částečně potvrdit i opačně, tzn. slabou) pozici uskupení, od kterých odštěpení částečně proběhlo? Týká se to především TOP 09 a Unie svobody a do velké míry to souvisí s první hypotézou týkající se kompozitního přístupu. Pokud se kompozitní koncepce potvrdí, verifikuje se tím i hypotéza očišťovatelské ideologie. Opačným způsobem to neplatí.

Poslední menší hypotéza se týká hnutí ANO a jeho voličské základny. Je tomu opravdu tak, že v roce 2013 získali voliče spíše od pravicových stran a v roce 2017 od levicových? Tato hypotéza je v tomto případě podmíněna úspěšností potvrzení první hypotézy.

Analýza nám také může ukázat další trendy ve volebním chování, které ještě nebyly odkryty, a proto na ně neexistuje žádná hypotéza. Práce si nedává za cíl popsat, proč je podpora politických stran v Liberci taková, jaká je. V tomto případě by bylo nutno zkoumat výsledky spíše v kontextu celé republiky. Na druhou stranu ani není primárním cílem Liberec, ten plní spíše funkci prostředku. Hlavní zaměření je na trendy, které se v něm odehrávají a které lze zobecnit na celostátní úrovni.

3. METODIKA

Liberec je rozdělený do volebních okrsků (postupně počet narostl z 80 na 87)³. Tyto okrsky někdy respektují hranice čtvrtí, spíše jsou ale skrz jednotlivé čtvrtě. Zkoumat samostatně okrsky by bylo velmi zdlouhavé a někdy i nereprezentativní vzhledem k velikosti, proto jsou okrsky spojeny do 18 oblastí. Podle zákona by volební okrsky měly mít okolo 1000 obyvatel (Zákon č. 59/2002 Sb, § 2). Velikostně však častokrát bývají jiné (zpravidla menší), protože se bere ohled na vzdálenost voličů od volební místnosti. V Liberci počet okrsků postupně narostl (volby 1996–2017). Nové okrsky vznikly oddělením od stávajících. Zároveň číslování se v průběhu let měnilo, ale hranice zůstávaly stejné. Výsledky politických stran a hnutí jsou tedy sečteny v rámci oblastí a tato území jsou zkoumána podle jednotlivých voleb do Poslanecké sněmovny parlamentu České republiky v letech 1996, 1998, 2002, 2006, 2010, 2013 a 2017. Volební výsledky jsou dány do souvislostí s demografickými fakty o lokalitě. Takto je analyzováno všech 18 oblastí ve všech volbách.

Členění je podle oblastí, takže např. oblast č. 1 je analyzována podle všech voleb a poté jsou zmíněny údaje o území, které jsou dány do souvislostí s výsledky voleb. Demografická a ostatní data jsou převážně vzata ze sčítání lidu, domů a bytů uskutečněných v letech 2001 a 2011. Je sledován postupný vývoj území a jeho případné změny. Poslední zkoumané volby se konaly v roce 2017, což už je 6 let od sčítání lidu v roce 2011.

Teoreticky by se mohlo namítnout, že data jsou už zastaralá. Na druhou stranu ale Český statistický úřad zkoumá obyvatelstvo na nižších územních jednotkách než je obec (části obce a ještě menší územní jednotky) zpravidla jen při sčítání lidu. Zároveň z pozorovaných faktorů je nepravděpodobné, že by se rychle změnila a pokud ano, tak to tolik neovlivní volební chování. Např. vzdělanostní struktura se obecně zlepšuje, pokud by se měla rychle změnit, tak jediná možnost je pouze nová výstavba rezidenční čtvrti, do které se nastěhují majetnější a vzdělanější lidé. Takový rychlý proces proběhl v Liberci pouze ve východní části Rochlic a západní části Vratislavic. Výstavba však proběhla ve zkoumaných letech mezi sčítáními. Zároveň to, že nějaký trend se mění, neznamená, že má nutně vliv na volební chování. Lze zase uvést příklad se vzděláním. Je dokázáno, že vzdělanější lidé v České republice více inklinují k pravicovým stranám (Kostecký 2014, s. 35). Platí to samozřejmě i opačně vzhledem k levici. Počet pravicových voličů ovšem nestoupá, takže probíhá trochu tzv. devalvace vlivu vzdělání na volební podporu. Volební chování by se tedy mohlo výrazně změnit pouze v případě, kdyby se výrazně změnila i vzdělanostní struktura alespoň v řádu 5 % obyvatelstva, což je vysoké číslo.

Po přezkoumání a analýze všech 18 oblastí lze porovnat hypotézy s výsledkem. Kromě toho je velmi pravděpodobné, že se ukážou další jevy, na něž žádná hypotéza nebyla stanovena. Volební výsledky v oblastech jsou srovnávány s výsledkem za město Liberec.

³ Rozdělení okrsků viz <http://marushkapub.liberec.cz/>

4. TEORETICKÁ VÝCHODISKA VOLEBNÍHO CHOVÁNÍ

Volební chování je jeden z nejdůležitějších aspektů volební geografie, a proto je mu věnována patřičná pozornost. Z psychologického hlediska se za chování považují pozorovatelné projevy prožívání nebo souhrn reakcí organismu (Hartl, aj. 2000, s. 211). Pohledem sociologie, která je nám v tomto případě bližší, protože se více zaměřuje na velké sociální skupiny, se chování zkoumá ve vztahu ke společnosti a sociálnímu prostředí. Může být prosociální, asociální a antisociální. To se dá dělit ještě např. na nonkonformní, jež hledá oporu ve veřejném prostoru (Soc. encyklopedie 2017). Jestliže nezastáváme kritický pohled Davida Humea na kauzalitu, která rozhodně není racionální a není důvod, proč by měla existovat, tak přirozeně musíme hledat příčiny a motivy pozorovaného chování (Storig 2007, s. 269–271). Všechn vznik způsobila nějaká příčina, říkával už Platon a z této teze se vychází i zde při zkoumání voleb (Soc. encyklopedie 2017).

V metodologickém přístupu se uplatňují dva rozdílné postupy, u kterých ale platí stejná otázka: Na jakém základě hledat příčinu volebního chování? Kompozitní přístup předpokládá podobné chování u voličů stejné sociální skupiny. Lidé z podobného prostředí se svým ekonomickým a sociálním postavením, zájmy a hodnotovým smýšlením tolik neliší, takže pravděpodobně budou mít téměř totožné volební preference (Pink 2012, s. 8). Za tohoto předpokladu jsou regionální rozdíly způsobené pouze odlišným složením obyvatelstva (Voda 2015, s. 13). Částečně v opozici k nastíněnému přístupu stojí tzv. kontextuální postoj. Pouze částečně z toho důvodu, že při zkoumání lze vzít v úvahu oba koncepty, přestože vycházejí z jiných předpokladů. Kontextuální přístup z hlediska prostoru bere v úvahu, jak už zní název, kontext dané oblasti, ve které se jedinec nachází. Osoby ze stejné sociální skupiny v rozdílných regionech jsou pod vlivem jiných zkušeností a zájmů, jež následně ovlivňují postoje, hodnoty a konkrétně i volební preference (Pink 2012, s. 8). Při zkoumání Liberce se dají aplikovat oba postupy, ale obecně je využitelnější kompozitní přístup (Voda 2015, s. 13). Stoupající třídní podmíněnost v hlasování opatrně dokládá i studie Petra Matějů a Michaela Smithe (Smith a Matějů 2011, s. 55). Silnější vliv specifického kontextu prostoru by nastal ve výrazně jiných podmínkách vyplývajících z historických či jiných důvodů⁴.

Na kompozitní přístup lze navázat teorií štěpících (konfliktních) linií S. Rokkana a S. Lipseta

⁴ Krásným příkladem můžou být obecní volby v období 1. republiky, kdy velká část Němců volila v roce 1935 SDP bez ohledu na sociální postavení, přičemž prostorový kontext byl takový, že v příhraničních oblastech (tzv. Sudetech) dostala tato strana nejvíce hlasů, protože tam bylo i nejvíce Němců. Jejich motivace pak byla poháněna antipatiemi vůči jejich vlastnímu státu z národnostních důvodů (Rychlík a Penčev 2013, s. 430–432). Za kompozitní přístup by se dal považovat i kupř. geografický determinismus říkající, že geografické prostředí nás velmi ovlivňuje (Kaplan 2013, s. 48). Ten ale obecně ustoupil do pozadí (Soc. encyklopedie 2017). Na druhou stranu v rámci globální klimatické změny teoreticky může i geografické prostředí hrát velkou roli při volbě. Ostatně je dokázáno, že např. vliv horského prostředí může zapříčinit větší podporu politických subjektů v daném místě, které prosazují nezvyšování cen za energii (Více viz Kostecký 2014, s. 11)

v angličtině nazývanou jako cleavages (Voda 2015, s. 13). Štěpící linie je formulována na základě rozdílné sociální struktury, která se projeví ve volbách. Lidé stejné sociální skupiny sdílejí totožné zájmy, jež se projeví v oddanosti politickým stranám (Von Schoultz 2017, s. 3). Štěpící linie jsou celkem čtyři a dělí se podle národní a průmyslové revoluce. Pod národní spadá konflikt mezi centrem a periferií nebo mezi církví a státem. Proces industrializace zapříčinil vznik konfliktních linií mezi městem a venkovem či vlastníkem a pracujícím (Von Schoultz 2017, s. 4). Marx dokonce konceptualizuje sociální třídy jako participující v politickém boji, to znamená, že nejsou omezovány ekonomickou nebo sociální kategorií, ale naopak definovány politickým chováním (Zuckerman 1975, s. 232). To už se ale nachází v rovině velké teorie, protože volební účast ve 21. století spíše ukazuje na politickou letargii u nemalé části obyvatelstva. Navíc s postupujícím vývojem společnosti se proměňuje její struktura, kdy s narůstající byrokracií roste tedy i počet lidí zaměstnaných ve veřejném sektoru, kteří ač se řadí do střední třídy, mohou dát přednost levicovým stranám díky větší provázanosti a závislosti na státu. Klasická střední třída zaměstnaná v soukromé sféře totiž dává přednost pravici (Vlachová 2009, s. 2). Takové proměny a komplikované vztahy se objevují, a proto není jednoduché definovat sociální třídy resp. skupiny ve vztahu k politickým preferencím.

Dalším důležitým aspektem zkoumání je tedy volební účast. Ta se projevuje v čase, což zrovna na příkladu parlamentních voleb je zmíněno v následující kapitole. K volební účasti ve velkých městech obecně více inklinují lidé ze suburbánních čtvrtí než z centra (Kostecký, aj. 2004, s. 42). To může být způsobeno lepším socioekonomickým statusem obyvatel z okraje města, jež se následně projeví větší občanskou angažovaností (Kostecký 2005, s. 38). Občané ze suburbií se přestěhovali z centra, takže tím převážili politickou participaci na svoji stranu. Čím menší je vzdělanost a kvalifikovanost obyvatelstva, tím horší je i volební účast (Vlachová 2009, s. 3). I přesto ale levice dostává hodně hlasů, protože podíl chudších obyvatel k bohatším je samozřejmě vyšší, takže levicové partaje mohou uspět s pouhou částečnou mobilizací oslovených sociálních skupin. Samozřejmě neméně důležitým faktorem je interakce mezi sociálními třídami. Jestliže chybí a jednotlivé sociální skupiny žijí v oddělených lokalitách, pak se jejich volební nasazení snižuje (Kostecký 2005, s. 42).

Dalším podstatným faktorem může být role politicky angažovaného jedince neboli efekt lídra. Role lídra v České republice jako postkomunistické zemi je zde silnější na úkor právě konfliktních linií. Dominantní pozice jedince bývá slabší u politických stran s pevnou organizační strukturou a dlouhodobou existencí (Linek 2017, s. 148). Validita této teze se nám dostává v podobě výsledků posledních tří voleb do PSP ČR. Osoby Andrej Babiš a Tomio Okamura jsou ústředními tvářemi svých hnutí, což je další typický rys, že lídři se spíše prosadí v hnutích. Dalším příkladem však může být i Karel Schwarzenberg (TOP 09) nebo Radek John (VV) a Miroslav Sládek (SPR-RSČ), kteří byli také důležitými osobami svých politických stran a hnutí (Linek 2017, s. 153). Tyto všechny politické subjekty mají společnou svoji krátkodobou historii a většina z nich i těžko zařaditelné ideologické zaměření.

Určitý vliv na volbu má sociální mikroprostředí, kde člověk žije. Na základě interakcí tak vzniká tzv. sousedský efekt, u kterého vzájemná komunikace pomáhá korigovat jednotlivá přesvědčení do uniformních názorových proudů (Kostecký 2014, s. 13–14). Tyto lokální interakce můžeme opřít převážně o kontextuální přístup, protože se týkají nějaké sociální třídy a komunikace v ní (Bernard, aj. 2014, s. 142). Někdy se pak dokonce hovoří o tzv. majoritním efektu, kde hlavní úlohu má dominantní politické přesvědčení (Kostecký 2014, s. 13–14). Velkou roli při volbě určuje tvář strany v regionu. Tomu věnují politické strany velkou pozornost, a pokud to jde, tak se snaží dosadit nějakou místní celebritu (Kostecký 2014, s. 17). Konkrétní příklad v Liberci je možno uvést z posledních zkoumaných voleb v roce 2017. ODS zařadila na kandidátku kontroverzního bývalého primátora Jiřího Kittnera. Mohlo by se zdát, že tato postava spojená s několika skandály voliče odradí, jenže nakonec spíše pozitivně upoutal pozornost (IDNES 2017). Na kandidátce byl jako jedenáctý, ale v počtu preferenčních hlasů skončil jako třetí (volby 2017). Zkoumat vlivy jednotlivých kandidátů na výsledky voleb by bylo jistě zajímavé, už je to ale nad možnosti této práce.

Opakem strategie postavené na prosazování něčeho známého je vyrukovat s něčím novým. Mimo antiestablishmentskou rétoriku se o to pokoušely politické strany Unie svobody a TOP 09, které přišly s tzv. očišťovatelskou ideologií postavenou na nabídnutí etablovaných směrů v reformované podobě (Hanley 2011, s. 124). Tyto politické subjekty mají zpravidla základ v odštěpení části členů jiné zavedené strany. Odštěpení od jiné strany byla dlouhou dobu jako jedna z mála možností, jak uspět na české politické scéně. Pokud takové odštěpení proběhne, má politický subjekt větší šanci uspět, jestliže ideologické odštěpení se posune více do politického středu než do extrémnějších poloh (Hanley 2011, s. 130). Poslední volby nám ale ukázaly, jak se proměnilo volební chování v Česku. Lidé jsou schopni naopak podpořit nekonvenční strany a hnutí.

Bylo by vhodné si ještě nastínit typické voliče jednotlivých politických stran. Některé strany a hnutí se dostaly do parlamentu pouze jednou, takže těmi se není třeba tolik zabývat. Další překážkou jsou nedávné volby (2017), kde se dostalo do Poslanecké sněmovny hodně partají, a v tak krátké době se nynější politická situace nestihla důkladně prozkoumat. Politické straně ODS dávají více přednost lidé s alespoň středoškolským a vyšším vzděláním a obecně vyšší odborníci, kteří vyznávají, jak liberální, tak i konzervativní hodnoty (Vlachová 2009, s. 137). V důsledku vzdělání mají vyšší příjmy a lidé s vyššími příjmy tedy také preferují spíše ODS. Nemalý podíl jejich voličů jsou podnikatelé a živnostníci (Kopáčová 2014, s. 34). Podíl lépe vzdělaných lidí či jiných sociálních skupin se samozřejmě v jednotlivých regionech liší a Liberec je zrovna jedna z oblastí, kde ODS měla dlouhou dobu nadprůměrné výsledky. Pozoruhodné je, že se ODS někdy nedaří tam, kde je větší počet katolíků, což částečně může být konkurencí KDU-ČSL (Kostecký 2009, s. 6). Voliči ČSSD jsou hůře definovatelní. Převažují však lidé s nižším vzděláním. Větší podporu strana nalezne mezi lidmi v druhé půlce života a především seniory (Kopáčová 2014, s. 35). Pro dělníky je sociální demokracie též sympatická a stoupá jí podpora tam, kde se zvyšuje nezaměstnanost

(Kostelecký 2009, s. 7). Nejčastější komunistický volič má nižší příjem. Velkou přízeň KSČM nalézá mezi osobami v postproduktivním věku a s nižším dosaženým vzděláním. Silnější základnu mají také mezi zemědělci a nekvalifikovanými dělníky (Kopáčová 2014, s. 35). Mezi manuálně pracujícími má někde mnohdy větší podporu než sociální demokracie (Vlachová 2009, s. 137). Z hlediska síly přesvědčení mají komunisté společně s lidovci nejpřesvědčenější přívržence (Červenka 2019, s. 3). Další dlouhodobou zavedenou stranou je KDU-ČSL, jejíž podpora plyne spíše z menších sídel hlavně na Moravě, takže v Liberci se jí dlouhodobě nedaří. Volí ji věřící lidé, spíše ženy a mají rovnoměrnější zastoupení v profesích (Kopáčová 2014, s. 35). Hnutí ANO loupilo ve volbách 2013 hlavně u pravicových stran, zatímco o 4 roky později především u opačného spektra (SANEP 2018). TOP 09 přebrala část voličů od ODS a obecně těch s pravicovějším smýšlením (Hanley 2011, s. 124). SPR-RSČ a jí podobná hnutí vedená T. Okamurou získávají hlasy více od nevoličů, mladých voličů nebo nekvalifikovaných dělníků a zaměstnanců (Malíř, aj. 2005, s. 1603).

5. VOLBY DO PSP ČR

Volby do Poslanecké sněmovny parlamentu České republiky jsou ty nejdůležitější volby, které se u nás konají. Rozhoduje se v nich o tom, kdo bude mít největší výkonnou a zákonodárnou moc na celostátní úrovni. Kandidátní listiny se sestavují za jednotlivé kraje (Cabada, aj. 2003, s. 205). Tato událost by se měla opakovat jednou za 4 roky, někdy se ale volby konají dříve, než by měly (Kostecký a kol. 2015, s. 21). Příčinu nalezneme zpravidla v situacích, kdy vláda nezíská důvěru a v návaznosti na to je rozpuštěna Poslanecká sněmovna prezidentem (Zákon č. 1/1993 Sb., čl. 35, odst. 1). Mandáty jsou rozdělovány podle krajů na základě D'Hondtovy formule (Kostecký, aj. 2015, s. 21). Za Liberecký kraj ve zkoumaném období bylo v dolní komoře mezi 8–10 poslanci (PSP ČR 2019). Aby se politický subjekt dostal do Poslanecké sněmovny, musí jeho podíl hlasů překročit 5% uzavírací klauzuli (Cabada, aj. 2003, s. 205).

Zkoumané období v sobě zahrnuje 7 konaných voleb, z toho byly dvoje volby předčasné (Kostecký, aj. 2015, s. 22). V následující podkapitole jsou znázorněny celostátní a liberecké výsledky voleb. Práce si nebere za cíl zkoumat výsledky voleb v Liberci v rámci celé České republiky, avšak menšímu porovnání se nevyhne.

5.1 VOLBY DO PSP ČR V ROCE 1996

Byly to první volby do Poslanecké sněmovny konající se v samostatné České republice (Kostecký, aj. 2014, s. 77). V dolní komoře nakonec usedli zástupci 6 politických uskupení, což na dlouhou dobu byl největší počet stran, jaký se tam kdy objevil (Kostecký, aj. 2015, s. 53–65). Výsledky voleb jsou znázorněny v tabulce 1. Vítězem se stala ODS reprezentující pravicové zájmy především v ekonomických otázkách. Její ideové hodnoty oscilují mezi liberalismem a konzervatismem (Kostecký, aj. 2015, s. 33). Druhý nejvyšší počet hlasů získala ČSSD, která je naopak nositelkou levicových idejí, takže prosazuje silný sociální stát (Kostecký, aj. 2015, s. 37). Třetí místo obsadila KSČM. I přes svou nepříznivou minulost si vysloužila důvěru desetiny voličů. Komunisté svým zaměřením jsou radikálnější než sociální demokraté, a proto se také dlouhou dobu jeví jako antisystémová strana (Kostecký, aj. 2015, s. 39). Další v následujících letech pravidelně se vyskytující stranou ve sněmovně je KDU-ČSL, která svým středovým zaměřením v důsledku sociálně-konzervativního směřování je akceptovatelná, jak pro pravici, tak i levici, takže plnila roli pantové strany. V ekonomických otázkách se kloní spíše k tržnímu uspořádání a v sociální oblasti klade důraz na rodinu (Kostecký, aj. 2015, s. 41). V roce 1996 se do parlamentu v rámci České republiky dostaly poprvé a zároveň naposled SPR- RSC s ostře nacionální až extrémistickou rétorikou a ODA orientující se k pravicovému směru (Kostecký, aj. s. 32–41). Volební účast přesáhla 76 % (volby 1996). Menšinovou vládu sestavili občanští demokraté společně s lidovci

TAB. 1: Výsledky voleb do PSP ČR v roce 1996	
Název strany	Podíl hlasů v %
ODS	29,62
ČSSD	26,44
KSČM	10,33
KDU-ČSL	8,08
SPR-RSČ	8,01
ODA	6,36
Ostatní	11,16
Zdroj: volby.cz	

tolerovanou sociálními demokraty. Vláda do 2 let padla a konaly se nové volby (Kostecký 2014, s. 78).

Výsledky voleb v Liberci jsou v tabulce 2. Tabulka jasně ukazuje, že v Liberci je silnější pozice pravicových stran, což je výjimka v oblasti Sudet (volby 1996). Naopak lidovci zde nepřesáhli ani 5 %, jak se ukáže, i

v následujících letech jejich pozice byla slabá. Nejvíce hlasů totiž dostávají na jihovýchodní Moravě (volby 1996). Právo volit využilo 75,5 % oprávněných lidí, což je téměř stejný poměr jako v celé ČR (volby 1996).

TAB. 2: Výsledky voleb v Liberci v roce 1996	
Název strany	Podíl hlasů v %
ODS	32,18
ČSSD	25,57
KSČM	6,69
KDU-ČSL	4,56
SPR-RSČ	8,05
ODA	9,97
Ostatní	12,98
Zdroj: volby.cz	

5.2 VOLBY DO PSP ČR V ROCE 1998

TAB. 3: Výsledky voleb do PSP ČR v roce 1998	
Název strany	Podíl hlasů v %
ČSSD	32,31
ODS	27,74
KSČM	11,03
KDU-ČSL	9
US-DEU	8,6
Ostatní	11,32
Zdroj: volby.cz	

Ve volbách v návaznosti na minulé události ztratila ODS. Vítězem se tak stala ČSSD, jež přesáhla podíl 30 % hlasů. Kromě KSČM a KDU-ČSL se do parlamentu dostala také Unie svobody (Kostecký 2014, aj. s. 79). Unie svobody – Demokratická unie, jež do určité míry nahradila demokratickou alianci jako druhou pravicovou stranu ve sněmovně, se však nepovedlo uchytit ve stranickém systému (Kostecký, aj. 2015, s. 34). Vláda byla opět menšinová. U moci byli sociální demokraté, kteří

uzavřeli opoziční smlouvu s ODS. Tento mocenský pakt vyvolal užší spolupráci menších uskupení (Kostecký a kol. 2014, s. 79). Voleb se zúčastnilo dohromady 74 % oprávněných voličů (volby 1998). Do přelomu století se levici povedlo získat zpátky větší část kvalifikovaných a nekvalifikovaných manuálních pracovníků, nejvíce z průmyslu (Smith a Matějů 2011, s. 46).

V Liberci (Viz tab. 4) se občanským demokratům opět lépe dařilo, takže získali dokonce více hlasů než ČSSD. Silnější pravicové cítění občanů dokládá i

TAB. 4: Výsledky voleb v Liberci v roce 1998	
Název strany	Podíl hlasů v %
ČSSD	31,46
ODS	31,55
KSČM	7,15
KDU-ČSL	4,98
US-DEU	13,13
Ostatní	11,73
Zdroj: volby.cz	

13% výsledek Unie svobody. Naopak se ukazuje, že komunisté zde nemají silnou voličskou základnu. Volební účast byla mírně přes 74 %, takže opět téměř totožná s celkovým podílem (volby 1998).

5.3 VOLBY DO PSP ČR V ROCE 2002

TAB. 5: Výsledky voleb do PSP ČR v roce 2002	
Název strany	Podíl hlasů v %
ČSSD	30,20
ODS	24,47
KSČM	18,51
KDU-ČSL, US-DEU	14,27
Ostatní	12,55
Zdroj: volby.cz	

Přestože počet kandidujících stran a hnutí se zvýšil, tak počet stran, které usedly v Poslanecké sněmovně, se snížil. Volby vyhrála opět ČSSD a druhé místo za ní obsadila ODS. O hodně lépe se vedlo komunistům, kteří dosáhli téměř na 20 %, což je k roku 2017 nejvíce hlasů, co kdy dostali ve volbách v samostatné České republice (volby 1996–2017). Čtvrtým politickým subjektem byla

koalice KDU-ČSL s US-DEU. Volební účast byla pouhých 58 % (volby 2002). Menší účast způsobila opoziční smlouva, která byla voliči chápána jako porušení vlastních principů o nespolečnosti s protější stranou (Linek 2011, s. 28). ČSSD se povedlo uspět i díky mobilizaci nižších úředníků a lidí zaměstnaných ve službách a obchodu (Smith a Matějů 2011, s. 46).

TAB. 6: Výsledky voleb v Liberci v roce 2002	
Název strany	Podíl hlasů v %
ČSSD	28,84
ODS	27,88
KSČM	14,14
KDU-ČSL, US-DEU	15,51
Ostatní	13,63
Zdroj: volby.cz	

Liberecké výsledky ukazují na těsnou výhru ČSSD. V delším horizontu občanští demokraté ztráceli hlasy průběžně od roku 1996, takže v Liberci se většina voličů pro levicové uskupení přihlásila až v těchto volbách. Celorepublikové trendy se promítnou i zde, ale jsou podmíněny místním kontextem, takže komunisté sice dostali více hlasů než v minulých volbách, oproti celkovému podílu jsou však z hlediska výsledku v podprůměrné oblasti. Naopak US-DEU potvrdila liberecké silnější pravicové cítění, díky čemuž lidovci dosáhli na zatím (k roku 2017) nejlepší výsledek ve městě (volby 1996–2017). Právo volit využilo 56 % oprávněných voličů, negativní vnímání politické scény se zde tudíž podepsalo trochu více než v jiných oblastech ČR (volby 2002).

5.4 VOLBY DO PSP ČR V ROCE 2006

Po 10 letech přišel opět triumf ODS, která přesáhla 35 %, což je, k posledním konaným volbám (2017) největší podíl, jaký kdy nějaká politická strana získala (volby 1996–2017). Občanští demokraté dokázali aktivizovat lidi zaměstnané hlavně v úřednickém aparátu a službách. Od této

chvíle v následujících volbách mají ve jmenovaných skupinách obyvatel opět převahu nelevicové strany (Smith a Matějů 2011, s. 46). Sociální demokraté sice skončili až „druzí“, ale podle procentuálního podílu se jim podobně jako ODS vedlo také nejlépe, co se týče období do posledních konaných

TAB. 7: Výsledky voleb do PSP ČR v roce 2006	
Název strany	Podíl hlasů v %
ODS	35,38
ČSSD	32,32
KSČM	12,81
KDU-ČSL	7,22
SZ	6,29
Ostatní	5,98
Zdroj: volby.cz	

voleb. Do parlamentu pronikla tradičně KSČM, KDU-ČSL a nové uskupení – Strana zelených. Volební

účast vzrostla na 64,5 % (volby 2006).

V Liberci byla účast o přibližně půl procenta menší a lokální volební trendy se

potvrdily (volby 2006). Pravicovější smýšlení zdejších občanů se projevilo na 40% podílu hlasů, tedy více jak 10% nárůstu na sociální demokraty. ODS tak pravděpodobně volila velká část voličů, kteří dříve dávali přednost jiné pravicové straně. Co je dále zajímavé, je úspěch SZ, jež se jevila jako kompromisní varianta pro voliče ze širší části spektra. Naopak KDU-ČSL nepřesáhlo 5 % a komunisté na tom nebyli o moc lépe.

TAB. 8: Výsledky voleb v Liberci v roce 2006	
Název strany	Podíl hlasů v %
ODS	40,44
ČSSD	29,17
KSČM	8,85
KDU-ČSL	3,41
SZ	12,51
Ostatní	5,62
Zdroj: volby.cz	

5.5 VOLBY DO PSP ČR V ROCE 2010

TAB. 9: Výsledky voleb do PSP ČR v roce 2010	
Název strany	Podíl hlasů v %
ČSSD	22,08
ODS	20,22
TOP 09	16,7
KSČM	11,27
VV	10,88
Ostatní	18,85
Zdroj: volby.cz	

V těchto volbách, které původně měly být předčasné, sice

znovu byly nejuspěšnějšími stranami ODS a ČSSD, výrazně však ztratily. Vítězná ČSSD obdržela 22,08 % hlasů a ODS sekundovala

s 20,22 %. Do parlamentního uspořádání výrazněji promluvila nová strana TOP 09. Ač se tato pravicově smýšlející strana hlásí ke konzervatismu,

TAB. 10: Výsledky voleb v Liberci v roce 2010	
Název strany	Podíl hlasů v %
ČSSD	19,18
ODS	21,29
TOP 09	23,07
KSČM	7,55
VV	12,39
Ostatní	16,52
Zdroj: volby.cz	

v mnohých politických tématech se chová poměrně liberálně (Kostecký, aj. 2015, s. 35). Dalšími úspěšnými partajemi byla KSČM a Věci veřejné, které se do určité míry formovaly populisticky. Ve vládě však zasedly s ODS a TOP 09 (Kostecký, aj. 2015, s. 63). Voleb se zúčastnilo 62,5 % oprávněných voličů (volby 2010).

Liberec se zase projevil jako pravicová lokalita, tentokrát to však mělo jiný výsledek. Volby zde vyhrála TOP 09, kterou následuje ODS a ČSSD. S výraznějším odstupem od nich mají VV a jako poslední úspěšná, avšak se slabou pozicí ve městě, je KSČM. Volební účast byla 64 %, takže mírně vyšší než ve zbylé části republiky (volby 2010).

5.6 VOLBY DO PSP ČR V ROCE 2013

Rok 2013 se zapsal do historie jako rok, kdy politická scéna České republiky prošla zemětřesením. Po korupční kauze premiéra Petra Nečase, po které následoval pád vlády a předčasné volby, se obsazení Poslanecké sněmovny výrazně proměnilo (Kostecký, aj. 2015, s. 65). Vítězní sociální demokraté oproti minulým volbám mírně ztratili. Hned za nimi následovalo nové hnutí ANO 2011,

TAB. 12: Výsledky voleb v Liberci v roce 2013	
Název strany	Podíl hlasů v %
ČSSD	15,21
ANO 2011	23,43
TOP 09	18,94
KSČM	11,45
ODS	6,42
ÚPD	6,19
KDU-ČSL	2,93
Ostatní	15,43
Zdroj: volby.cz	

kteří se na politickém spektru obtížněji definuje. Polepšila si KSČM, a naopak pohoršila TOP 09 (ČSÚ 2010–2013). Velký

propad, způsobený už zmíněnou aférou, zaznamenala ODS. Do sněmovny pronikl ještě Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury a navrátilivší se KDU-ČSL. Dohromady tak v dolní komoře zasedlo 7 politických stran a hnutí. Volební účast se opět zhoršila na 59,5 % (volby 2013).

Liberecká účast byla na 60 % (volby 2013). Nejúspěšnější zde bylo hnutí ANO, po něm si tady silnou pozici udržela TOP 09 a až jako třetí skončila ČSSD. Komunisté na zdejší poměry byli relativně úspěšní. Naopak občanští demokraté i zde zažili veliký propad. Udrželi se však před ÚPD a samozřejmě KDU-ČSL, která má tady trvale slabou pozici.

TAB. 11: Výsledky voleb do PSP ČR v roce 2013	
Název strany	Podíl hlasů v %
ČSSD	20,45
ANO 2011	18,65
TOP 09	11,99
KSČM	14,91
ODS	7,72
ÚPD	6,88
KDU-ČSL	6,78
Ostatní	12,62
Zdroj: volby.cz	

5.7 VOLBY DO PSP ČR V ROCE 2017

Jestliže předchozí volby by se daly nazvat zemětřesením, tak pro tyto by bylo třeba ještě radikálnějšího přirovnání. Volební účast se stejně jako v minulých letech stabilně pohybuje v podobných číslech – 61 % (volby 2017). Volby vyhrálo hnutí ANO s téměř 30 %. Druhé místo získala ODS, která si tak polepšila od minulých voleb. Její ztráta na hnutí Ano je však hodně vysoká. Hned za ní bylo liberální uskupení České pirátské strany, které se pohybuje na veřejné scéně už nějakou dobu, prorazit do parlamentu se mu však povedlo až teď. Za ČPS se umístila Okamurova SPD. S trochu větším odstupem poté následovala KSČM a ČSSD, pro které (obzvláště ČSSD) to byl volební debakl. Do parlamentu se dostaly ještě KDU-ČSL, TOP 09 a hnutí Starostové a nezávislí, které už nějakou dobu existovalo, ale samostatně do voleb šlo až nyní. Starostové se profilují jako strana s důrazem na místní samosprávu, ve které se rovněž hodně vyskytují (Kostelecký, aj. 2015, s. 65).

Liberec také ovládlo hnutí ANO. S větší odstupem se umístilo hnutí STAN, ČPS a ODS. Tuto trojici následovala SPD. ČSSD a TOP 09 zde balancovaly na hranici 5 % a komunisté s lidovci se přes tuto hranici nedostali. Pro TOP 09, ČSSD a KSČM tedy tyto volby dopadly přibližně stejně neuspokojivě jako v celém Česku. Volební účast byla 61,5 % (volby 2017).

TAB. 13: Výsledky voleb do PSP ČR v roce 2017	
Název strany	Podíl hlasů v %
ANO 2011	29,64
ODS	11,32
ČPS	10,79
SPD	10,64
KSČM	7,76
ČSSD	7,27
KDU-ČSL	5,8
TOP 09	5,31
STAN	5,18
Ostatní	6,29
Zdroj: volby.cz	

TAB. 14 Výsledky voleb v Liberci v roce 2017	
Název strany	Podíl hlasů v %
ANO 2011	30,94
ODS	10,24
ČPS	12,4
SPD	9,79
KSČM	4,83
ČSSD	5,53
KDU-ČSL	1,81
TOP 09	5,51
STAN	12,41
Ostatní	6,54
Zdroj: volby.cz	

6. ANALÝZA OBLASTÍ

6.1 OBLAST Č. 1 SEVER

TAB. 15: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 1

Strana	Počet hlasů	podíl v %
ČSSD	384	27,39
ODS	435	31,03
ODA	146	10,41
KDU-ČSL	52	3,71
KSČM	118	8,42
SPR-RSČ	113	8,06
Celkem	1248	89,01

Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz

V první oblasti volební okrsky kopírují části města Liberec, takže tyto čtvrti zůstaly nezměněné. Konkrétně do území patří Krásná Studánka, Radčice u Krásné Studánky, Kateřinky u Liberce a Rudolfov. Lokalita je tedy okrajovou částí Liberce. Ve volbách v roce 1996 zde triumfovala ODS, která byla následována ČSSD, avšak její odstup byl menší než na liberecké úrovni.

V porovnání s libereckým výsledkem si zde můžeme

všimnout sice stále ještě dominance pravicových stran (ODS, ODA), jež je ovšem menší než v jiných částech. Levice (ČSSD, KSČM) a SPR-RSČ si zde nevedla tak

TAB. 16: Volby v roce 1998 v oblasti č. 1

KDU-ČSL	93	6,02
ODS	506	32,77
ČSSD	461	29,86
KSČM	100	6,48
US	216	13,99
Celkem	1376	89,12

Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz

TAB. 17: Volby v roce 2002 v oblasti č. 1

ČSSD	319	27,42
ODS	368	31,64
KSČM	145	12,47
KDU-US-DEU	189	16,25
Celkem	1021	87,78

Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz

podprůměrně jako v jiných částech města. Parlamentním stranám odevzdalo hlas 89 % voličů (volby 1996). V předčasných volbách v roce 1998 občanští demokraté uhájili v Liberci vítězství, avšak tentokrát velmi těsně. V této oblasti míra pravicových voličů byla nadprůměrná, takže ODS a Unie

svobody měly lepší výsledek a naopak sociální demokraté a

komunisté horší. Lidovci to měli podobně jako pravice. V parlamentních volbách v roce 2002 se sociálním demokratům konečně povedlo porazit ODS v Liberci. Nepovedlo se to však ve zdejší oblasti, kde ODS uhájila vítězství, jež paradoxně bylo suverénnější v porovnání s předchozími volbami. Kromě ní a KDU-US-DEU zbylé partaje měly podprůměrný výsledek. Volby v roce 2006 ovládla po deseti letech ODS a na severu Liberce obdržela dokonce 41 % hlasů. Nadprůměrně o 2 % lépe zde skončila Strana zelených. Naopak levicové strany opět nezískaly tolik, kolik by si přály. V těchto volbách volilo parlamentní strany v průměru 94 % voličů, což byl nárůst. Volby v roce 2010 měly v Liberci překvapivého vítěze – TOP 09. To potvrdila i tady, přičemž ODS a nové uskupení Věci

TAB. 18: Volby v roce 2006 v oblasti č. 1

ODS	586	41,12
ČSSD	398	27,92
SZ	207	14,52
KSČM	106	7,43
KDU-ČSL	44	3,08
Celkem	1341	94,08

Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz

veřejné získaly nadprůměrný počet

hlasů. Levicová uskupení stejně jako v předchozích volbách nezískali v Liberci tolik jako v jiných částech republiky. Mírným překvapením je však necelých 9 % komunistů, kteří jinak získali v celém

TAB. 19: Volby v roce 2010 v oblasti č. 1

VV	131	12,64
KSČM	92	8,88
ČSSD	163	15,73
TOP 09	243	23,45
ODS	231	22,29
Celkem	860	83,00
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

městě 7,5 %. Parlamentní partaje volilo pouze 83 % voličů, což je rozdíl 11 % oproti předchozím volbám. V předčasných volbách v roce 2013 vítězní sociální demokraté vůbec neuspěli, když měli o 9 % méně než na celorepublikové úrovni a o 3 % méně než na

celoliberecké úrovni. Hnutí Ano si téměř podrželo svůj výsledek. TOP 09 si udržela svůj solidní nadprůměr. Naopak ODS zde

poprvé měla podílově méně než je liberecký výsledek a Úsvit přímé demokracie získal o 3,5 % navíc, což je o více jak polovinu větší zvýšení. V posledních volbách (2017) už Liberecký kraj není doménou ODS, ale konkrétně v těchto čtvrtích se umístila solidně. Jako obvykle ČSSD byla pod průměrem. Silnější pozici zde mají i Starostové a SPD pod vedením Tomia Okamury, který minulé volby vedl

TAB. 21: Volby v roce 2017 v oblasti č. 1

ODS	130	12,62
ČSSD	46	4,46
STAN	139	13,49
KSČM	40	3,88
ČPS	116	11,26
TOP 09	58	5,63
ANO	279	27,08
KDU-ČSL	24	2,33
SPD	111	10,77
Celkem	943	91,51
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

Úsvit přímé demokracie. Ostatní strany a hnutí si buď udržely výsledek srovnatelný s celkovým, nebo skončily ještě hůře. Můžeme si tedy všimnout, že postupně tato oblast přestala být pravicovější (hlavně při posledních dvou volbách) a nyní se nedá říci, koho přesně preferují místní voliči. Jisté však je, že to nejsou otevřeně se profilující levicové strany.

Demografická struktura obyvatelstva nám napoví více o preferencích a hodnotách zdejších lidí. Prvním takovým aspektem je vzdělání. Už samotná vzdělanostní struktura se v průběhu let po pádu železné opony měnila a především rostla vzdělanostní úroveň – snižoval se počet lidí se základním vzděláním a zvyšoval se podíl vysokoškolsky vzdělaných lidí. Např. Kateřinky měly na přelomu století nejvyšší podíl (27 %) lidí pouze se základním vzděláním v Liberci (SLDB 2001).

Z hlediska vysokoškolského podílu byly v první dekádě 21. stol. všechny čtvrtě v podprůměru (Maškarinec 2006, s. 37). Podle sčítání o 10 let později Kateřinky už měly pouze 17 % lidí se základním vzděláním (SLDB 2011), ale stále patřily mezi nejhorší. Na druhou stranu podíl vysokoškolsky vzdělaných lidí se dostal do solidního průměru (14 %), paradoxně ale podpora

TAB. 20: Volby v roce 2013 v oblasti č. 1

ČSSD	126	11,95
TOP 09	238	22,57
ODS	67	6,35
KDU-ČSL	25	2,37
ÚPD	102	9,67
ANO	233	22,10
KSČM	114	10,81
Celkem	905	85,83
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

tradiční pravice v poslední dekádě poklesla (SLDB 2011). Především na území Radčic a Krásné Studánky vznikaly (a stále vznikají) nové rodinné domy, což si můžou dovolit pouze lidé z vyšších finančních podmínek a ne nutně to musí být vysokoškolsky vzdělaní lidé. V Kateřinkách byla zároveň větší nezaměstnanost a také je to jedna z oblastí s nejnižší religiozitou (SLDB 2001 a 2001). S tím souvisí i další patologické jevy – např. vysoký podíl rozpadlých rodin (Maškarinec 2006, s. 41 a 44). Ostatní čtvrtě ovšem nebyly a nejsou tak zaostalé a i Kateřinky se rozvíjejí. Navíc poměr rodinných domů a bytů nedosahuje ani dvojnásobného počtu u bytů, takže určitý kapitál zde musí být (SLDB 2011). Pravici se tu v poslední době tolik nedaří, avšak voliči se vyhýbají většímu příklonu k levici a hledají alternativy.

6.2 OBLAST Č. 2 ZÁPAD

Druhé území zahrnuje liberecké čtvrtě Machnín,

TAB. 22: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 2		
Strana	Počet hlasů	podíl v %
ČSSD	386	30,11
ODS	324	25,27
ODA	90	7,02
KDU-ČSL	45	3,51
KSČM	107	8,34
SPR-RSČ	107	8,34
Celkem	1059	82,60
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

Ostašov, Karlov pod Ještědem a Horní Suchou u Liberce. I zde volební okrsky kopírují části města. Při pohledu na výsledky voleb si nelze nevšimnout zvýšené podpory levice. Sociální demokraté tu zvítězili v roce 1996 o 5 %. Vyhráli, i přestože ve volbách jinak triumfovala ODS a její úspěch v Liberci byl ještě větší. Sociální demokraté získali v celém Liberci o 4 % méně (Volby 1996). I komunisté zde slavili úspěch a mírně nadprůměrnou pozici si udrželi Sládkovi republikáni.

Naopak občanští demokraté skončili se 7% ztrátou na celkový průměr a podobně na tom byla ODA s KDU-ČSL. Zajímavým

TAB. 24: Volby v roce 2002 v oblasti č. 2		
Strana	Počet hlasů	podíl v %
ČSSD	303	30,09
ODS	260	25,82
KSČM	159	15,79
KDU-US-DEU	145	14,39
Celkem	867	86,09
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

faktem je též skutečnost, že přes 17 % účastníků voleb dalo hlas neparlamentním stranám. Následující volby potvrdily stávající trendy. V roce 1998 vyhrála volby ČSSD. Přestože v Liberci s ODS prohrála, tady měla svůj podíl ještě vyšší v porovnání s předcházejícími volbami (se stejným náskokem). Komunisté dostali o 2 % více hlasů oproti finálnímu výsledku a naopak ODS a Unie svobody profilující se spíše doprava opět tolik nezaujaly místní voliče. Ve volbách v roce 2002 zase triumfovala ČSSD, avšak s menším náskokem, což je trochu paradoxní vzhledem k tomu, že se jí konečně povedlo uspět

TAB. 23: Volby v roce 1998 v oblasti č. 2		
Strana	Počet hlasů	podíl v %
KDU-ČSL	68	5,34
ODS	342	26,84
ČSSD	446	35,01
KSČM	116	9,11
US	119	9,34
Celkem	1091	85,64
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

v Liberci. Opoziční smlouva zde pravděpodobně odradila více voličů ČSSD než ODS. Větší podpora KSČM je tady samozřejmá a v protikladu je jasné, že kandidující koalice lidovců a dalších stran nemohla uspět. Renesance úspěchů ODS v roce 2006 se potvrdila i zde, i když mírně pod průměrem. To samé platí pro zelené. Komunisté naopak přesvědčili na poměry těchto voleb v Liberci nemalé procento voličů. Ve volbách v roce 2010 sice zvítězila těsně ČSSD, ale v Liberci bylo toto pořadí opačné a dokonce obě tradičně dominantní politické strany předběhla TOP 09. Konzervativně profilující se oblast však nové straně tolik

TAB. 25: Volby v roce 2006 v oblasti č. 2

ODS	506	39,56
ČSSD	351	27,44
SZ	152	11,88
KSČM	130	10,16
KDU-ČSL	42	3,28
Celkem	1181	92,32
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

dostaly o 5 % více hlasů než ve většině ostatních oblastí. Zajímavostí ovšem zůstává, že parlamentní strany volilo pouze 81,5 % voličů. Triumf hnutí ANO ve volbách v roce 2013 v Liberci zdejší výsledek podtrhl s téměř 3% nárůstem. KSČM potvrdila výsledkově trendy minulých let. Nové hnutí Úsvit přímé

TAB. 27: Volby v roce 2013 v oblasti č. 2

ČSSD	175	13,42
TOP 09	209	16,02
ODS	71	5,44
KDU-ČSL	32	2,45
ÚPD	106	8,13
ANO	342	26,22
KSČM	180	13,80
Celkem	1115	85,48
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

skupiny. Opět bylo nadprůměrné ANO a SPD sice jako nová strana, ale ideově navazující na ÚPD se stejným člověkem v čele – T. Okamurou. Dobře si zde vedli i Starostové, kteří do té doby byli hlavně známí jako hnutí

nedůvěřovala, takže z toho nejvíce profitovala ODS mající v těsném závěsu ČSSD a právě TOP 09. Ta získala o téměř 5 % hlasů méně než v celém Liberci dohromady. KSČM si udržela svůj nadstandard a velkým překvapením Jsou Věci veřejné, které obdržela mírně přes 17 % hlasů, a TOP 09 skoro dohnaly. Jestliže tedy místní voliči tolik nedůvěřovali TOP 09, VV je naopak přesvědčily a

TAB. 26: Volby v roce 2010 v oblasti č. 2

VV	217	17,15
KSČM	111	8,77
ČSSD	230	18,18
TOP 09	225	17,78
ODS	248	19,60
Celkem	1031	81,48
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

demokracie také přesvědčil větší počet oprávněných voličů. Zbýlé strany a hnutí se musely spokojit s podprůměrnými výsledky, jež v porovnání s celorepublikovými čísly jsou např. pro sociální demokraty varovné. Volby v roce 2017 ještě více diferencovaly voličské

TAB. 28: Volby v roce 2017 v oblasti č. 2

ODS	134	9,33
ČSSD	63	4,38
STAN	196	13,64
KSČM	68	4,73
ČPS	156	10,86
TOP 09	62	4,31
ANO	476	33,14
KDU-ČSL	12	0,83
SPD	183	12,74
celkem	1349	93,96
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

pohybující se v samosprávné oblasti, pravděpodobně na svoji vybudovanou dobrou pověst nalákali nemalé množství voličů. Zbylé tradiční strany zde nepropadly a ani pirátům se to nepovedlo. Tato oblast tak je poměrně otevřená novým stranám a hnutím, která by se ovšem měla profilovat konzervativnějším směrem (spíše nalevo).

Ohledně demografických statistik vybočujících z průměru to vypadá následovně: z hlediska vzdělání je oblast jedna z nejslabších v Liberci. Počet lidí se základním vzděláním se sice snížil, avšak to je celonárodní trend, takže celkově posun není nijak velký – z 18–24 % se to vylepšilo na 15–20 % v jednotlivých čtvrtích (SLDB 2001, 2011). Počet vysokoškolsky vzdělaných lidí vzrostl jen mírně a drží se okolo 6 % (SLDB 2001, 2011). V oblasti je také větší počet lidí zaměstnaný v sekundárním sektoru a někde se blíží i polovině ekonomicky aktivních obyvatel. Zároveň podíl ekonomicky aktivních žen byl naopak nižší (Maškarinec 2006, s. 22). Oblast, která má spíše venkovský ráz, trpěla, a pravděpodobně tomu nebude výrazně jinak ani teď, větší nezaměstnaností a počtem neúplných rodin (Maškarinec 2006, s. 31, 41; SLDB 2011). Rodiny jsou zde sice neúplné, avšak podíl dětí je nadprůměrný (Maškarinec 2006, s. 22). Západ Liberce je zaostalejší oblast, kde voliči dávají větší prostor protestním hnutím a spíše levicovým uskupením.

6.3 OBLAST Č. 3 SEVEROVÝCHOD-CENTRUM

Území leží v Ruprechticích, nejsou ovšem celé. Od

TAB. 29: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 3		
Strana	Počet hlasů	podíl v %
ČSSD	576	21,72
ODS	954	35,97
ODA	294	11,08
KDU-ČSL	148	5,58
KSČM	142	5,35
SPR-RSČ	177	6,68
Celkem	2291	86,39
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

zbylé části jsou oddělené ulicí Hlávkova a Ruprechtická (Marushkapub 2019). První parlamentní volby v samostatné české republice tady vyhrála ODS s ještě větším náskokem, než měla v celém Liberci. I Občanské demokratické alianci se dařilo lépe a podobně si vedli lidovci.

Trochu překvapivě vzhledem k úspěšné pravici je nadprůměrný výsledek KSČM. Dalo by se očekávat, že republikáni a sociální demokraté tady neuspějí. Volby v roce 1998 zde vyhrála ODS s vysokým náskokem na celkové poměry, kdy v Liberci uhájila těsné vítězství. Opět nadprůměrní byli lidovci a také Unie svobody. Kromě znovu neúspěšné ČSSD se na rozdíl od

TAB. 30: Volby v roce 1998 v oblasti č. 3		
KDU-ČSL	163	6,11
ODS	933	34,98
ČSSD	755	28,31
KSČM	152	5,70
US	374	14,02
Celkem	2377	89,13
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

TAB. 31: Volby v roce 2002 v oblasti č. 3		
ČSSD	592	27,68
ODS	633	29,60
KSČM	235	10,98
KDU-US-DEU	375	17,53
Celkem	1835	85,81
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

předchozích voleb nedařilo ani komunistům. V následujících volbách (2002) ČSSD zase snížila o něco málo ztrátu, ale znovu to nestačilo na oslabující občanské demokraty. Komunisté zůstali o 4 %

za celkovým libereckým výsledkem a naopak koalice KDU-US-DEU získal o 2 % navrch. Dominance ODS v parlamentních volbách v roce 2006 se zde utvrdila ještě více a občanští demokraté přesáhli 40 %. Sociální demokraté na ně ztráceli přes 15 %. Výrazněji si však nepohoršili v porovnání s předchozími volbami. Zelení tolik neuspěli a poprvé byli pod průměrem i lidovci. Naopak komunisté po 10 letech získali znova nadprůměrný počet hlasů. Nová strana TOP 09 snažící se

TAB. 33: Volby v roce 2010 v oblasti č. 3		
VV	191	9,11
KSČM	140	6,67
ČSSD	331	15,79
TOP 09	606	28,91
ODS	561	26,76
Celkem	1829	87,24
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

TOP 09 vítězství opět s 6% nadprůměrem. Těsně za nimi skončilo hnutí ANO, které jinak v Liberci zvítězilo. Sociální demokraté

TAB. 35: Volby v roce 2017 v oblasti č. 3		
ODS	286	13,65
ČSSD	83	3,96
STAN	304	14,51
KSČM	103	4,91
ČPS	249	11,88
TOP 09	200	9,55
ANO	555	26,50
KDU-ČSL	45	2,14
SPD	146	6,97
Celkem	1970	94,08
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

číslo (SLDB 2001, 2011). Na území se vyskytují i panelové domy, ale převažuje zde vilová výstavba,

TAB. 32: Volby v roce 2006 v oblasti č. 3

ODS	1090	43,15
ČSSD	656	25,97
SZ	310	12,26
KSČM	238	9,42
KDU-ČSL	90	3,56
Celkem	2383	94,35
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

reprezentovat jako pravicová přesvědčila

velký počet občanů severovýchodní části Ruprechtic ve volbách v roce 2010 a ti ji dali téměř 29% hlasů, což je nad průměrem o 6 %. I druhá ODS získala o 5 % více, než jaký byl výsledek v Liberci. U sociálních demokratů to bylo přesně naopak. Nové hnutí Věcí veřejných nepřesvědčilo zdejší voliče a ani komunisté nepotvrdili zdejší miniúspěch z minulých voleb.

Ve volbách 2013 uhájila

získali málo hlasů a dohromady jim to stačilo na pouhých 12 % hlasů. ODS byla mírně nad průměrem a ostatní hnutí a strany naopak. Hnutí ANO zde sice v roce 2017 vyhrálo, avšak ztrácelo

na svůj podíl 5 %. Hnutí STAN se zde těšilo více jak 2% větší podpoře. Podobně úspěšná byla rovněž ODS. Naopak ČPS nepřesvědčila zdejší občany a to se nepovedlo ani ČSSD a SPD. Komunisté si udrželi průměr a KDU-ČSL dokonce byli mírně lepší.

V oblasti je větší počet lidí v postproduktivním věku, v komparaci s druhou částí Ruprechtic to ovšem není tak velké

TAB. 34: Volby v roce 2013 v oblasti č. 3

ČSSD	258	12,22
TOP 09	531	25,15
ODS	179	8,48
KDU-ČSL	56	2,65
ÚPD	102	4,83
ANO	492	23,30
KSČM	200	9,47
Celkem	1817	86,09
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

takže poměr domů a bytů je přibližně 1:2,5 (SLDB 2011, Volfová 2011, s. 37). Zároveň tato oblast je z hlediska religiozity nadprůměrná (Maškarinec 2006, s. 35). Struktura vzdělanosti se postupem času měnila v souladu se společenskými trendy, 14 % lidí pouze se základním vzděláním se snížilo na 12 %, obě čísla byla v Liberci nadprůměrná, avšak v roce 2011, už to nebylo tak nadprůměrné jako předtím (SLDB 2001, 2011). Zároveň počet vysokoškolsky vzdělaných lidí se zvedl ze solidních 12 % v roce 2001 na nadprůměrných 17 %, takže opět zbylá část Liberce trochu dohnala Ruprechtice, avšak ty si stále drží dobrou vzdělanostní úroveň (SLDB 2001, 2011). Tyto údaje nám mohou napovědět, že oblast bude spíše pravcovější, což se v průběhu let projevovalo.

6.4 OBLAST Č. 4 SEVER-CENTRUM

Do lokality spadají Nové Pavlovice a část Starých Pavlovic, jižnější část Ruprechtic a malá část Starého města. Už v roce 1996 zde těsně zvítězila ČSSD,

TAB. 36: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 4		
Strana	Počet hlasů	podíl v %
ČSSD	1530	29,31
ODS	1492	28,57
ODA	507	9,71
KDU-ČSL	215	4,12
KSČM	378	7,24
SPR-RSČ	468	8,96
Celkem	4590	87,90
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

TAB. 39: Volby v roce 2006 v oblasti č. 4		
Strana	Počet hlasů	podíl v %
ODS	1650	36,09
ČSSD	1538	33,64
SZ	628	13,73
KSČM	381	8,33
KDU-ČSL	154	3,36
Celkem	4350	95,16
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

takže tato oblast byla důležitým tahounem (I vzhledem k vysokému počtu voličů), jenž vytáhl výsledek ČSSD na konečných 25,5 %. ODA se téměř udržela na průměru. SPR-RSČ naopak na tom bylo lépe téměř o 1 % a to samé můžeme zaznamenat i u komunistů. Lidovci zůstali pod průměrem. Trend minulých voleb byl umocněn

v dalších (1998) a sociální demokraté ještě navýšili svůj náskok na více jak 5 %. Unie svobody zde neoslovila tolik voličů jako jinde. KSČM získala opět více hlasů a oproti minulým volbám se to povedlo i KDU-ČSL. Opoziční

smlouva se z hlediska počtu voličů nejvíce projevila na účasti ve velkých oblastech, takže volební účast zde poklesla o 1300 lidí (volby 2002). Sociální demokraté v roce 2002 navýšili svůj náskok na 8 % a opět podtrhli silnou pozici. ODS tedy znova o něco oslabila. KSČM byla lepší o 1,5 % a předstihla tak koaliční uskupení KDU-US-DEU o výše zmíněných

TAB. 37: Volby v roce 1998 v oblasti č. 4		
Strana	Počet hlasů	podíl v %
KDU-ČSL	272	5,18
ODS	1525	29,05
ČSSD	1823	34,72
KSČM	399	7,60
US	608	11,58
Celkem	4627	88,14
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

TAB. 38: Volby v roce 2002 v oblasti č. 4		
Strana	Počet hlasů	podíl v %
ČSSD	1253	32,29
ODS	940	24,22
KSČM	606	15,61
KDU-US-DEU	542	13,96
Celkem	3340	86,09
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

1,5 %. Uskupení vedené lidovci si právě o těch 1,5 % pohoršilo. Ve volbách 2006, ve kterých ODS suverénně v Liberci zvítězila, se jí povedlo také vyhrát zde, kde do této doby byla neúspěšná. Bylo to ovšem s 2,5% náskokem, takže i podprůměrným výsledkem a naopak pro ČSSD velmi solidní prohrou. Překvapila i Strana zelených, která tady byla mírně lepší. Naopak poprvé si pohoršili komunisté, bylo to však pouze o několik desetin procenta a v následujících letech zde byli opět silnější. Lidovci si též výsledkově mírně pohoršili. Nejistá pozice ODS se potvrdila v následujících volbách (2010), kdy ani částečně suplující TOP 09 tu tolik neuspěla, takže z vítězství se tady mohla radovat ČSSD. ODS a TOP 09 zaostávaly nad celkovým výsledkem o 4 %. Uspět zde stejně jako v minulých volbách zelení dokázaly Věci veřejné.

TAB. 40: Volby v roce 2010 v oblasti č. 4

VV	548	13,25
KSČM	361	8,73
ČSSD	928	22,44
TOP 09	797	19,27
ODS	722	17,46
Celkem	3355	81,16
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

Samozřejmě uspěli i komunisté a potvrdili svoji zdejší silnější pozici. Neparlamentní strany zde

TAB. 41: Volby v roce 2013 v oblasti č. 4

ČSSD	689	17,42
TOP 09	658	16,63
ODS	251	6,34
KDU-ČSL	111	2,80
ÚPD	215	5,43
ANO	956	24,17
KSČM	487	12,31
Celkem	3366	85,12
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

volilo necelých 19 %, což je docela velký podíl. Nové hnutí ANO 2011 ve volbách 2013 nalákalo dostatek voličů postačujících k triumfu. I sociální demokracie zde dosáhla nadprůměrného výsledku. Naopak TOP 09 opět tolik neuspěla. O trochu lépe si tu vedli komunisté, kteří potvrdili silnější pozici z minulých let. KDU-ČSL se skoro udržela na svém průměru, hůře však dopadl Úsvit přímé demokracie, který tolik nepřesvědčil zdejší občany. Hnutí ANO zvítězilo v roce 2017 s téměř 4 % vylepšením oproti celkovému výsledku. Starostové ani

TAB. 42: Volby v roce 2017 v oblasti č. 4

ODS	330	8,36
ČSSD	264	6,69
STAN	469	11,88
KSČM	244	6,18
ČPS	404	10,24
TOP 09	184	4,66
ANO	1376	34,88
KDU-ČSL	77	1,95
SPD	349	8,84
Celkem	3695	93,67
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

piráti zde neměli silnou pozici, ale na druhou stranu ani tolik neztratili. O 2 % zaostávala nad svým výsledkem ODS a ani Tomio Okamura zde neuspěl s novým uskupením. Sociální demokraté se v kontextu celkových voleb umístili výše a stejně to bylo u komunistů. V případě TOP 09 a KDU-ČSL už nemůže být ovšem taková spokojenost.

Z hlediska statistik byl ve Starých Pavlovicích vyšší podíl pracujících v průmyslu. To se ovšem časem měnilo (SLDB 2001, 2011). Je zde velký podíl bytů. V jižní části Ruprechtic to dělá více jak 1:10 (SLDB 2011). V této lokalitě je velká výstavba panelových domů, kterým dominuje jedna stavba nazývaná „hokejka“ (marushkapub 2019). Na tomto území tvoří lidé v postproduktivním věku 27 % obyvatel, což je hodně vysoké číslo (SLDB 2011). Co se týče vzdělání, nebyla na tom oblast tak nízko a ohledně lidí

se základním vzděláním dokonce nadprůměrně (SLDB 2001). Na druhou stranu se zde vyskytuje více rozpadlých rodin (Maškarinec 2006, s. 43). Především vyšší podíl starších lidí nahrává levicovým stranám, zároveň však dobrá vzdělanostní struktura nedávala a nedává prostor radikálnějším hnutím.

6.5 OBLAST Č. 5 SEVEROZÁPAD

TAB. 43: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 5		
Strana	Počet hlasů	podíl v %
ČSSD	958	26,51
ODS	1179	32,62
ODA	335	9,27
KDU-ČSL	147	4,06
KSČM	247	6,83
SPR-RSČ	272	7,53
Celkem	3138	86,82
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

Větší sympatie pro sociální demokracii se projevily o 2 roky

TAB. 45: Volby v roce 2002 v oblasti č. 5		
Strana	Počet hlasů	podíl v %
ČSSD	830	31,37
ODS	742	28,04
KSČM	358	13,53
KDU-US-DEU	421	15,90
Celkem	2351	88,83
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

ČSSD opět vyhrála s 3% předstihem (2002). Seskupení KDU-US-DEU navázalo na lepší výsledek US z minulých voleb, a tak se i lidovci mohli radovat z většího úspěchu (kdybychom však sečetli výsledek lidovců a US z minulých voleb, byli by na tom hůře). Komunisté byli jako minule pod průměrem. Při volbách v roce 2006 nastal až překvapivý obrat. ODS zde zvítězila se 14% náskokem, což je z hlediska předchozího vývoje překvapení. ČSSD si však o tolik nepohoršila. I komunisté si udrželi svůj nadstandardní výsledek. SZ

Území je svým rozsahem veliké, avšak počet obyvatel není tomu přímo úměrný. Spadá sem druhá větší část Starých Pavlovic a Růžodol I., u něhož ovšem velkou část plochy zabírá průmyslová a obchodní zóna. Ve volbách do PSP ČR v roce 1996 tady rozestup prvních dvou stran byl přibližně stejný jako v celém Liberci. Druhá pravicová strana ODA už skončila pod svým průměrem. Naopak SPR-RSČ získalo vyšší podíl hlasů a KSČM na tom byla obdobně. KDU-ČSL obdrželo menší důvěru než v jiných částech města.

TAB. 44: Volby v roce 1998 v oblasti č. 5		
Strana	Počet hlasů	podíl v %
KDU-ČSL	149	4,10
ODS	1100	30,28
ČSSD	1229	33,83
KSČM	241	6,63
US	493	13,57
Celkem	3212	88,41
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

později (1998), kdy sice ODS těsně zvítězila v celém městě, ale v této části prohrála o 3,5 %. Zajímavý je úspěch Unie svobody,

protože předtím ODA zde nedokázala prorazit. Komunisté to měli přesně naopak, minule uspěli lépe, teď hůře. KDU-ČSL skončilo stejně jako 2 roky zpátky. Přestože trendem v Liberci bylo v prvních třech parlamentních volbách v samostatné České republice postupně snižovat náskok ODS, zde se to neudálo a

TAB. 46: Volby v roce 2006 v oblasti č. 5		
ODS	1277	42,11
ČSSD	851	28,06
SZ	344	11,34
KSČM	282	9,30
KDU-ČSL	102	3,36
Celkem	2855	94,17
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

nedokázala dostatečně přesvědčit zdejší obyvatelstvo, takže skončila pod průměrem. KDU-ČSL se udrželo na průměru. TOP 09 tady v roce 2010 vyhrála stejně jako v celém městě, ale s horším výsledkem. Hůře ovšem na tom byly i ODS a ČSSD, pouze sociální demokraté se dostali před občanské (celkově to bylo opačně). Velký nárůst zaznamenali komunisté (o téměř 4 %), což je mírným překvapením, silnější pozici tady však měli i v minulých letech. O více než 1,5 % lepší byly i Věci veřejné. Ve volbách v roce 2013 zde triumfovalo hnutí ANO, a to dokonce s lepším výsledkem oproti celému Liberci (3 %). TOP 09 získala nižší výsledek. Ani ČSSD neuspěla, jak by si přála a tak ji téměř dohnali počtem hlasů komunisté, kteří naopak mají nadprůměrné výsledky z této oblasti. Pod průměrem pak skončila ODS, Úsvit přímé demokracie a očekávaně i KDU-ČSL. Silnou pozici hnutí ANO potvrdilo ve volbách v roce 2017 s téměř 4% vylepšením. Lépe na tom bylo i hnutí STAN. ODS

TAB. 48: Volby v roce 2013 v oblasti č. 5		
ČSSD	413	13,67
TOP 09	534	17,69
ODS	165	5,46
KDU-ČSL	79	2,61
ÚPD	175	5,79
ANO	807	26,73
KSČM	407	13,48
Celkem	2579	85,43
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

tady dostala stejný podíl jako v celém Liberci a piráti měli nižší podíl o více jak 2 %. KSČM udržela svůj nadprůměr, i když to bylo s obrovskými ztrátami. SPD, ČSSD, KDU-ČSL a TOP 09 nedosáhly na své průměry. Podle statistik o obyvatelstvu je tato oblast průměrná téměř ve všem. Jediné, v čem se trochu vymyká, je podíl vysokoškolsky vzdělaných lidí, který je mírně pod průměrem - 7 % v roce 2001 a 10 % v roce 2011, avšak jinak je vzdělanostní struktura bez extrémů (SLDB 2001, 2011). Na území je poměrně velký počet rodinných domů. Bydlí zde tedy lidé, kteří nemají sice nejprestižnější povolání, avšak určitý ekonomický kapitál vlastní. Proto se zde neprosadili rétoricky extrémističtější strany, ale přednost dostávala klasická levice (ČSSD, KSČM) s tím, že se někdy prosadila i jiná nová politická hnutí.

tady dostala stejný podíl jako v celém Liberci a piráti měli nižší podíl o více jak 2 %. KSČM udržela svůj nadprůměr, i když to bylo s obrovskými ztrátami. SPD, ČSSD, KDU-ČSL a TOP 09 nedosáhly na své průměry. Podle statistik o obyvatelstvu je tato oblast průměrná téměř ve všem. Jediné, v čem se trochu vymyká, je podíl vysokoškolsky vzdělaných lidí, který je mírně pod průměrem - 7 % v roce 2001 a 10 % v roce 2011, avšak jinak je vzdělanostní struktura bez extrémů (SLDB 2001, 2011). Na území je poměrně velký počet rodinných domů. Bydlí zde tedy lidé, kteří nemají sice nejprestižnější povolání, avšak určitý ekonomický kapitál vlastní. Proto se zde neprosadili rétoricky extrémističtější strany, ale přednost dostávala klasická levice (ČSSD, KSČM) s tím, že se někdy prosadila i jiná nová politická hnutí.

TAB. 47: Volby v roce 2010 v oblasti č. 5		
VV	448	13,98
KSČM	359	11,20
ČSSD	594	18,53
TOP 09	713	22,24
ODS	573	17,88
Celkem	2686	83,82
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

TAB. 49: Volby v roce 2017 v oblasti č. 5		
ODS	325	10,25
ČSSD	173	5,45
STAN	408	12,87
KSČM	159	5,01
ČPS	318	10,03
TOP 09	139	4,38
ANO	1107	34,91
KDU-ČSL	46	1,45
SPD	278	8,77
Celkem	2951	93,10
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

6.6 OBLAST Č. 6 ZÁPAD-CENTRUM

V této oblasti se nachází Karlínky, Františkov a část Jeřábu. V roce 1996 zde sice zvítězila

TAB. 50: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 6		
Strana	Počet hlasů	podíl v %
ČSSD	1046	27,63
ODS	1121	29,61
ODA	357	9,43
KDU-ČSL	145	3,83
KSČM	258	6,81
SPR-RSČ	402	10,62
Celkem	3329	87,93
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

ODS, nebyla to však žádná suverénní výhra. Rozdíl byly pouhé 2 %. Kdo zde nejvíce uspěl v porovnání se svým celkovým výsledkem, byli republikáni, jež přesáhli 10 %. ODA, KDU-ČSL a KSČM byly mírně podprůměrné. Tam kde měla ČSSD lepší pozici ve volbách v roce 1996, tam nejpozději ve volbách v roce 2002 porazila ODS.

Tady to už bylo v roce 1998 o necelá 2 %. Unie svobody si naopak o téměř 2 % pohoršila. Lépe na tom bylo i KSČM a opačně KDU-ČSL. Ve volbách v roce 2002

překvapivě sociální demokracie nenavýšila svůj náskok. Zato komunisté si polepšili o 2 % a skoro dosáhli na 17 %. KDU-US-

TAB. 51: Volby v roce 1998 v oblasti č. 6		
KDU-ČSL	160	4,11
ODS	1164	29,89
ČSSD	1236	31,73
KSČM	300	7,70
US	440	11,30
Celkem	3300	84,72
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

TAB. 52: Volby v roce 2002 v oblasti č. 6		
ČSSD	849	28,86
ODS	779	26,48
KSČM	492	16,72
KDU-US-DEU	386	13,12
Celkem	2506	85,19
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

DEU byla horší o více jak 2 %. Suverénní vítězství ODS ve volbách v roce 2006 se potvrdilo i zde, i když samozřejmě to nebylo s takovým předstihem před druhou ČSSD. Ta měla podílově více hlasů než v celém městě. Komunisté opět na tom

byli lépe. Zajímavé je, že na to, jak slabou podporu zde mají lidovci, tak v roce 2006 dokázali uspět. Straně zelených se nedařilo, ale udržela si aspoň

TAB. 53: Volby v roce 2006 v oblasti č. 6		
ODS	1225	37,19
ČSSD	1032	31,33
SZ	398	12,08
KSČM	321	9,74
KDU-ČSL	119	3,61
Celkem	3094	93,96
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

TAB. 54: Volby v roce 2010 v oblasti č. 6		
VV	430	12,57
KSČM	387	11,31
ČSSD	751	21,95
TOP 09	698	20,41
ODS	542	15,84
Celkem	2807	82,08
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

12 %. Volby v roce 2010 v této oblasti očekávaně vyhrála ČSSD, která dosáhla nadprůměrného podílu. Byla i před TOP 09, která se musela spokojit s „pouhými“

přibližně 20 %, což je o 3 % horší než průměr. Podprůměrně dopadla také ODS a to rozdílem 5 %. Mírně lepšího čísla zde dosáhly VV. O něco lépe skončila KSČM (o 3 %). Parlamentní strany volilo 82 % voličů, což je celkově nižší podíl. V roce 2013 zde sice vyhrálo ANO, bylo to však s nižším podílem

procentuálním hlasů. Druhá tady skončila ČSSD, jež byla lepší o téměř 4 %. Naopak TOP 09 byla horší o 2,5 %. ODS se nepřekvapivě dostalo nižšímu výsledku. Úsvit přímé demokracie byl o pár setinek lepší a téměř stejně na tom bylo KDU-ČSL. Hnutí ANO, které bylo v roce 2013 mírně pod průměrem, to obrátilo a v roce 2017 se dostalo na mírný nadprůměr. Dařilo se zde také České pirátské straně, i když to pro ni bylo vyšší pouze o pár setin procenta. Nedařilo se starostům, jejich výsledky jsou však celkově vyrovnané. Hodně úspěšná byla Strana přímé demokracie, která tu byla lepší o skoro 1,5 %. Úspěšnější byla v rámci možností také ČSSD a KSČM. ODS a TOP 09 zde získaly hodně podprůměrný podíl hlasů. KDU-ČSL zůstalo téměř na svém procentuálním zisku.

TAB. 56: Volby v roce 2017 v oblasti č. 6		
ODS	278	8,85
ČSSD	218	6,93
STAN	368	11,71
KSČM	166	5,28
ČPS	401	12,76
TOP 09	125	3,97
ANO	999	31,80
KDU-ČSL	54	1,72
SPD	362	11,52
Celkem	2970	94,54
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

Františkov a Jeřáb

jsou z velké části tvořeny

panelovými domy, takže to nejsou lákavé lokality pro majetnější vrstvy (Volfová 2011, s. 40). Poměr domů a bytů je v přibližně 1:10 (SLDB 2011). V oblasti je zvýšený počet neúplných rodin a nezaměstnaných (Maškarinec 2006, s. 22 a 31). Ani počet ekonomicky aktivních lidí nebyl tak výrazný jako v jiných částech Liberce. Na druhou stranu byla větší ekonomická aktivita žen (Maškarinec 2006, s. 38). Podle obou sčítání v oblasti byl nižší podíl lidí s vysokoškolským vzděláním. Podle posledního sčítání se průměr pohybuje okolo 11 % (SLDB 2001, 2011). Počet lidí zaměstnaných v průmyslu je ve Františkově skoro na polovině ekonomicky aktivních lidí (SLDB 2011). Tyto všechny faktory ukazují, že se jedná spíše o ekonomicky slabší oblast, kde lidé budou tíhnout spíše k levíci a stranám typu SPR-RSČ nebo SPD.

**TAB. 55: Volby v roce 2013
v oblasti č. 6**

ČSSD	581	18,90
TOP 09	500	16,27
ODS	187	6,08
KDU-ČSL	90	2,92
ÚPD	192	6,24
ANO	688	22,38
KSČM	381	12,39
Celkem	2618	85,19
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

6.7 OBLAST Č. 7 JIHOZÁPAD-CENTRUM

Okresy z této oblasti leží ve větší části Horního Růžodolu a menší části Rochlic. Triumf ODS

TAB. 57: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 7		
Strana	Počet hlasů	podíl v %
ČSSD	601	24,67
ODS	831	34,12
ODA	253	10,39
KDU-ČSL	109	4,48
KSČM	170	6,98
SPR-RSČ	165	6,77
Celkem	2129	87,40
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

v roce 1996 tady byl se suverénním 10% rozdílem oproti druhé ČSSD. Lépe se zde vedlo i Občanské demokratické alianci. Mírně nad průměrem byli komunisté a téměř stejný podíl rovný celkovému měli lidovci. Republikáni nijak výrazně neoslovili zdejší voliče, a tak skončili s ani ne 7 %. V následujících volbách (1998) se ČSSD povedlo těsně dostat před ODS. O

TAB. 58: Volby v roce 1998 v oblasti č. 7		
KDU-ČSL	105	4,14
ODS	790	31,17
ČSSD	809	31,91
KSČM	174	6,86
US	406	16,01
Celkem	2284	90,10
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

3 % více oproti průměru získala Unie svobody. Menší podíl hlasů měli komunisté a lidovci. Trochu překvapivý vývoj v prvních třech volbách měl souboj ODS a ČSSD. Třetí volby v pořadí (2002) zde totiž vyhrála ODS, což je neobvyklé vzhledem k předchozím, protože obecným trendem bylo, že ČSSD ze soupeření s ODS na tom byla v roce 2002 lépe než v roce 1998 (ať už zvítězila, navýšila náskok nebo snížila ztrátu), tady se ale povedlo ODS vyhrát oproti předchozím volbám, kdy prohrála, a navázat na rok 1996. Trojkoalice KDU-US-DEU získala o více jak 1 % větší podíl. I KSČM na tom byla mírně lépe, takže teoreticky jediná parlamentní strana, která by nebyla se zdejším výsledkem

TAB. 59: Volby v roce 2002 v oblasti č. 7		
ČSSD	545	27,00
ODS	573	28,39
KSČM	300	14,86
KDU-US-DEU	335	16,60
Celkem	1753	86,85
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

spokojená, by asi byla ČSSD. Oblast č. 8 je jedno z míst, na které

TAB. 61: Volby v roce 2010 v oblasti č. 7		
VV	298	12,74
KSČM	253	10,81
ČSSD	517	22,10
TOP 09	457	19,53
ODS	356	15,22
Celkem	1880	80,39
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

se mohla ODS v Liberci spolehnout, protože jim věřilo v roce 2006 přes 40 % voličů. ČSSD sice zůstala za ODS o 11 % pozadu, ale oproti celkovému výsledku si polepšila o 3 %. Zelení na svůj průměr ztráceli, avšak nebyla to nikterak velká ztráta. Hůře na tom byla i KSČM a to výrazněji s rozdílem 2,5 %.

TAB. 60: Volby v roce 2006 v oblasti č. 7		
ODS	898	41,65
ČSSD	693	32,14
SZ	254	11,78
KSČM	132	6,12
KDU-ČSL	64	2,97
Celkem	2040	94,64
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

Volby v roce 2010 poukázaly na poměrně velké přeorientování politických preferencí. Zvítězila zde totiž ČSSD se skoro 3% nárůstem na druhou TOP 09, která tak byla horší o 4 %. ODS zaostala za svým celkovým výsledkem o 6 %. Lépe na tom bylo nové uskupení Věci veřejné a o více jak 3 % s lepším podílem si zde vedli komunisté. Ve volbách o 3 roky později (2013) se hnutí ANO povedlo vyhrát s přibližně stejným podílem. Lehce pod průměrem skončila druhá TOP 09. Naopak nadprůměrně si zde vedli sociální

demokraté, kteří však v porovnání s předchozími volbami ztratili nemalou část voličů. Opět nadprůměrná byla KSČM, jež si polepšila o 2 %. Nižší výsledky měly své výsledky ODS a ÚPD. Zanedbatelný nadprůměr získalo KDU-ČSL. Hnutí ANO si podílově ještě v roce 2017 polepšilo a od celkového výsledku získalo navíc o 2 %. Druhé hnutí starostů a

TAB. 63: Volby v roce 2017 v oblasti č. 7

ODS	278	8,85
ČSSD	218	6,93
STAN	368	11,71
KSČM	166	5,28
ČPS	401	12,76
TOP 09	125	3,97
ANO	999	31,80
KDU-ČSL	54	1,72
SPD	362	11,52
Celkem	2970	94,54
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

třetí piráti skončili na pozicích stejných jako v Liberci, ale s nižšími výsledky. ODS měla téměř o 2 % méně hlasů. Kdo si naopak polepšil, bylo hnutí SPD. Okamura tak dokázal přesvědčit s jiným hnutím.

Příznivěji v porovnání s celkovým podílem se pro voliče jeví komunisté a sociální demokraté, ačkoli obecně v Liberci nepřesvědčili výrazné množství lidí. TOP 09, která tady byla podprůměrná i v minulých volbách, se umístila hůře i nyní.

V oblasti se nachází jak rodinné domy tak i panelové nebo bytové domy (Volfová 2011, s. 54). Podprůměrný počet

vysokoškoláků je zde po celou dobu a zvednul se pouze ze 7–8 % na nějakých 10 % (SLDB 2001, 2011). V oblasti se nachází méně ekonomicky aktivních obyvatel a žen (SLDB 2011, Maškarinec 2006, s. 27 a 29). Téměř polovina lidí z rochlické i hornorůžodolské části je zaměstnaná v sekundárním sektoru (SLDB 2011, Maškarinec 2006, s. 33).

TAB. 62: Volby v roce 2013 v oblasti č. 7

ČSSD	357	16,74
TOP 09	374	17,54
ODS	117	5,48
KDU-ČSL	65	3,04
ÚPD	123	5,76
ANO	504	23,63
KSČM	284	13,31
Celkem	1823	85,51
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

6.8 OBLAST Č. 8 JIHOZÁPAD

Okrajová část Liberce je tvořena čtvrtěmi Horní a Dolní Hanychov a Pilínkov. V roce 1996

TAB. 64: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 8

Strana	Počet hlasů	podíl v %
ČSSD	799	25,31
ODS	1053	33,35
ODA	313	9,91
KDU-ČSL	134	4,25
KSČM	212	6,71
SPR-RSČ	262	8,30
Celkem	2773	87,84
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

zde s vyšším 8% náskokem vyhrála ODS na druhou ČSSD. Ve srovnání s celkovým podílem se tento rozdíl tolik nelišil. Občanská demokratická aliance měla prakticky stejné procento hlasů. Trochu lépe na tom bylo SPR-RSČ a KSČM. KDU-ČSL jako poslední parlamentní strana měla menší podíl hlasů. V roce 1998 se zde povedlo zvítězit sociálním demokratů o necelá 2 %. Výsledky byly celkem vyrovnané. Podprůměrně dopadla Unie svobody a vzhledem k minulým volbám předpokladaně i lidovci. Naopak lépe se vedlo komunistům. V dalších parlamentních volbách (2002) ČSSD navýšila svůj náskok o další 2 %, takže zde měla

pohodlný odstup 4 %, což byl nadprůměrný výsledek v porovnání s větší částí Liberce. Komunisté téměř byli na svém průměru. Trojkoalici se tu tolik nedařilo, a tak se musela spokojit s necelými 14 %. Ve volbách v roce 2006 ODS získala své voliče zpět a dosáhla na 38 %, což je ovšem v komparaci s libereckým výsledkem stále podprůměr. Sociální demokraté si vedli na své poměry dobře a měli solidních 31 %. I Strana zelených tady neztratila a byla mírně nadprůměrná. Silnější pozici potvrdili i komunisté a slabší zase křesťanští demokraté.

V roce 2010 místní občany nejvíce přesvědčila TOP 09, která předčila svůj celkový výsledek o 2 %. V Liberci sice ODS byla před ČSSD, tady se ale sociální demokraté dostali před občanské. V celolibereckém měřítku ale byli podprůměrní, což samozřejmě platí i pro ODS. Věci veřejné

TAB. 66: Volby v roce 2002 v oblasti č. 8

ČSSD	737	31,47
ODS	638	27,24
KSČM	330	14,08
KDU-US-DEU	323	13,79
Celkem	2027	86,57
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

nezaujali místní voliče tolik jako v jiných částech města (rozdíl téměř 1 %) a opět komunisté byli o více jak 1 % lepší. Nové hnutí ANO v roce 2013 se 23 % vyhrálo stejně jako v celém městě. Nadprůměrná byla opět TOP 09, sice ji ubyli voliči, ale při srovnání podílů z Liberce a odtud bychom zjistili, že se vylepšila o více jak 3 %. ČSSD tu získala mírně nadprůměrný podíl hlasů a očekávaně také KSČM. Velký pád zažila ODS, která společně s Úsvitem přímé demokracie sotva přesáhla 6 %. Překvapivě úspěšnější bylo KDU-ČSL. V nejnovějších parlamentních volbách

(2017) bylo hnutí ANO v této oblasti počtem hlasů slabší. Starostové získali vyšší procentuální podíl

TAB. 65: Volby v roce 1998 v oblasti č. 8

Strana	Počet hlasů	podíl v %
KDU-ČSL	147	4,78
ODS	937	30,45
ČSSD	990	32,17
KSČM	238	7,73
US	384	12,48
Celkem	2696	87,62
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

a piráti mírně nižší. Malou renesanci zažila ODS, která s více jak 2% lepším

TAB. 67: Volby v roce 2006 v oblasti č. 8

ODS	1039	38,04
ČSSD	849	31,08
SZ	346	12,66
KSČM	256	9,37
KDU-ČSL	76	2,78
Celkem	2565	93,93
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

Hanychově suburbánní výstavba (Volfová 2011, s. 19). Zatímco v roce 2001 byl v Dolním Hanychově menší podíl dětské populace, v roce 2011 se naopak jednalo společně s Horním Hanychovem o jednu nejperspektivnější čtvrt z hlediska podílu předproduktivní/postproduktivní obyvatelstva (SLDB 2011). Na

Tab. 69: Volby v roce 2013 v oblasti č. 8

ČSSD	374	15,37
TOP 09	553	22,73
ODS	148	6,08
KDU-ČSL	73	3,00
ÚPD	148	6,08
ANO	575	23,63
KSČM	239	9,82
Celkem	2109	86,69
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

rodinných domů. Ani v Pilínkově tomu není závratně jinak, poměr tam je 2:1 (SLDB 2011). Poslední kategorií, která nám napoví více o struktuře obyvatelstva je vzdělání. V roce 2001 v Pilínkově 24 % obyvatel mělo dokončenou maximálně základní školu, zatímco pouze 3 % vysokou školu (SLDB 2001). V roce 2011 se v podílu lidí se základním vzděláním dostal Pilínkov do průměru, avšak Vysokoškolské vzdělání tam má pouze 4 % obyvatel, což ke stoupající tendenci VŠ vzdělání je ještě nižší číslo a v Liberci nikde jinde není tak malý podíl (SLDB 2011). Podle sčítání v roce 2001 se Dolní

výsledkem obsadila třetí pozici v oblasti. Nadprůměrný výsledek měla i TOP 09. Tomio Okamura zde neuspěl ani se svým druhým hnutím SPD. Téměř na setiny stejný podíl měla ČSSD a úpadek tady zažili komunisté, kteří obdrželi o 1 % méně hlasů než v celé lokalitě. Dobrého výsledku vzhledem k libereckým okolnostem dosáhla i KDU-ČSL.

Informace o obyvatelstvu nám říkají, že od 90. let probíhala především v Horním

Tab. 68: Volby v roce 2010 v oblasti č. 8

VV	281	11,47
KSČM	218	8,90
ČSSD	453	18,49
TOP 09	615	25,10
ODS	440	17,96
Celkem	2007	81,90
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

druhou stranu např. v Dolním Hanychově byl v roce 2001 větší podíl neúplných rodin (Maškarinec 2006, s. 42). Jestliže Dolní a Horní Hanychov měl a stále má nízký podíl ekonomicky aktivních obyvatel zaměstnaných v sekundárním sektoru, tak u Pilínkova to je naopak. V průmyslu tam pracuje polovina ekonomicky aktivních obyvatel (Maškarinec 2006, s. 33, SLDB 2011). Obecně v Horním Hanychově se vyskytuje spíše majetnější vrstva, která si vystavěla rodinné domy (Volfová 2011, s. 44 a 76), takže bytů je tam pouze o 100 více jak

TAB. 70: Volby v roce 2017 v oblasti č. 8

ODS	321	12,21
ČSSD	146	5,55
STAN	335	12,74
KSČM	100	3,80
ČPS	320	12,17
TOP 09	163	6,20
ANO	792	30,13
KDU-ČSL	56	2,13
SPD	233	8,86
Celkem	2465	93,79
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

Hanychov nacházel také v podprůměrných číslech, konkrétně tam vysokou školu studovalo 7,7 % obyvatel (SLDB 2001). V roce 2011 to už však bylo 16 %, což je mírný nadprůměr a jen 10 % lidí tam má pouze základní vzdělání (SLDB 2011). Horní Hanychov měl v roce 2001 přibližně 11 % lidí s vysokoškolským vzděláním a v roce 2011 už 19 % (SLDB 2011). Oba údaje jsou nadprůměrné a vypovídají o změně ve složení obyvatelstva a jeho preferencích. Obecně se tato oblast skládá z relativně rozdílných okrsků, proto i výsledky jednotlivých voleb při porovnání spíše spolu nekorrespondují.

6.9 OBLAST Č. 9 JIH

Devátá početně velká oblast je tvořena částmi Doubí a Vesec. V roce 1996 v těchto čtvrtích

TAB. 71: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 9

Strana	Počet hlasů	podíl v %
ČSSD	1238	27,39
ODS	1322	29,26
ODA	416	9,21
KDU-ČSL	183	4,05
KSČM	296	6,55
SPR-RSČ	442	9,78
Celkem	3897	86,24
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

vyhrála sice ODS, ale bylo to těsné, pouze o 2 %. Díky tomu už lze vysledovat budoucí vývoj. ODA byla taktéž pod svým průměrem. Miroslav Sládek se svým republikánským hnutím zde oslovil téměř 10 % voličů, tj. o více než 1,5 % lepší podíl. Komunisté, další levicová strana, tady už neuspěli. To samé platí i pro lidovce.

Následující volby (1998) verifikovaly voličské trendy.

ČSSD zde zvítězila. Občanští demokraté za ní zaostali o 2 %. Ani Unie svobody zde nepochodila a měla o více

jak 1 % horší podíl oproti celkovému. Komunisté si oproti minulým volbám polepšili, jak v množství hlasů, tak i v podílu, který je vzhledem k souhrnnému výsledku příznivější. KDU-ČSL

znovu neuspělo. V roce 2002 sociální demokraté potvrdili roli favorita v této čtvrti a vyhráli s 5% předstihem místo 1% úplného. KDU-US-DEU zde nezískalo tolik jako v jiných lokalitách, ale rozdíl byl pouze 0,5 %. Komunisté to měli opačně. Jejich výsledek byl o 0,5 % lepší. Dominance ODS ve

TAB. 73: Volby v roce 2002 v oblasti č. 9

ČSSD	1027	30,44
ODS	862	25,54
KSČM	487	14,43
KDU-US-DEU	508	15,05
Celkem	2884	85,46
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

volbách v roce 2006 na libereckém území se projevila i zde v levicově smýšlejícím území, její výhra však byla velmi těsná o pouhých 2 %. Sociální demokraté tak paradoxně tady nejlepšího výsledku dosáhli, když skončili „až“ druhí. 12 % pro zelené je pro ně podprůměr. Komunisté s 11 % jsou na tom o 2 % lépe než celý Liberec dohromady. Předpokládaný neúspěch lidovců v této části Liberce se naplnil. Volební výsledky roku 2010 jsou velmi překvapivé pro toto území. Kromě výhry TOP 09, které se dá

TAB. 72: Volby v roce 1998 v oblasti č. 9

KDU-ČSL	201	4,50
ODS	1341	30,02
ČSSD	1435	32,13
KSČM	337	7,54
US	535	11,98
Celkem	3849	86,16
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

chápat jako vítězství nové strany, jež dostatečně zaujala zdejší obyvatele, tak to je větší počet hlasů ODS než ČSSD. V porovnání s celkovými podíly však všechny

TAB. 74: Volby v roce 2006 v oblasti č. 9		
ODS	1315	34,93
ČSSD	1244	33,04
SZ	453	12,03
KSČM	411	10,91
KDU-ČSL	103	2,73
Celkem	3525	93,65
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

v následujících volbách (2013). Hnutí ANO vyhrálo s 1,5% lepším

TAB. 76: Volby v roce 2013 v oblasti č. 9		
ČSSD	578	15,83
TOP 09	600	16,43
ODS	176	4,82
KDU-ČSL	88	2,41
ÚPD	254	6,95
ANO	907	24,84
KSČM	452	12,38
Celkem	3054	83,67
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

podprůměrná. Komunisté v rámci výsledku byli nadprůměrní. TOP 09 a KDU-ČSL tu očekávaně nijak extra nezaujaly místní obyvatele.

Doubí a Vesec se skládají z rodinných i panelových domů (Volfová 2011, s. 54). Oblast jako taková je veliká, takže se v ní nachází skoro 3000 bytů. V lokalitě se vyskytoval vyšší počet neúplných rodin (Maškarinec 2006, s. 42), s tím souvisí, že ve Vesce a Doubí byl poměrně velký podíl lidí v předproduktivním věku, což bylo i v roce 2001 (SLDB 2001, 2011). Ve zkoumaném území se nachází velká průmyslová zóna, která má vliv na téměř poloviční zaměstnanost v sekundárním sektoru (SLDB 2011).

tyto strany dosáhly podprůměrných výsledků. Malý vítěz voleb

2010 v Doubí a Vesce jsou věci veřejné. Ty získaly téměř 15 % a nadprůměrné jsou o téměř 2,5 %. I komunisté si udrželi svůj nadstandard. Předchozí dvoje volby nám ukázali, že nové strany a hnutí tady mají šanci uspět, což se potvrdilo

TAB. 75: Volby v roce 2010 v oblasti č. 9		
VV	580	14,71
KSČM	332	8,42
ČSSD	730	18,52
TOP 09	848	21,51
ODS	765	19,40
Celkem	3254	82,55
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

výsledku dosáhla opět KSČM, která měla 1% nadprůměr. ODS tu propadla a neměla ani 5 %. S neúspěchem se zde potkali také lidovci. Nové hnutí Úsvit přímé demokracie skončilo se svým podílem relativně vysoko a potvrdilo tak trend popsany výše. Hnutí ANO zde utvrdilo svoji dominanci v následujících volbách (2017). Nadprůměrně se dařilo také dalšímu novému politickému subjektu – STAN. Piráti v porovnání s celkovým výsledkem byli pod průměrem a to samé platí pro ODS, u které to je už výraznější rozdíl. O 1 % byl lepší znovu Tomio Okamura s hnutím SPD. Všechny zmíněné hnutí pravděpodobně sebraly hlasy ČSSD, která tak byla poprvé v této oblasti

TAB. 77: Volby v roce 2017 v oblasti č. 9		
ODS	324	8,57
ČSSD	206	5,45
STAN	485	12,83
KSČM	203	5,37
ČPS	457	12,09
TOP 09	185	4,89
ANO	1183	31,31
KDU-ČSL	43	1,13
SPD	411	10,87
Celkem	3495	92,50
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

Vzdělanostní struktura je tady slabší. V roce 2001 bylo přibližně 19 % lidí pouze se základním vzděláním a ve Vesci jenom 8 % s vysokou školou (SLDB 2001). Vzdělanostní struktura se částečně stabilizovala, avšak podíl vysokoškolsky vzdělaných lidí je stále nízký. V roce 2011 to bylo přibližně 10–11 % (SLDB 2011).

6.10 OBLAST Č. 10 JIHOVÝCHOD

Území se skládá z Kunratic a z velké části Vratislavic nad Nisou a svoji plochou je rozlehlé.

TAB. 78: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 10		
Strana	Počet hlasů	podíl v %
ČSSD	862	24,45
ODS	1183	33,55
ODA	373	10,58
KDU-ČSL	173	4,91
KSČM	262	7,43
SPR-RSČ	226	6,41
Celkem	3079	87,33
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

Rozestup (v roce 1996) mezi první ODS a druhou ČSSD tady byl přibližně stejný jako v celém Liberci. Dobrý výsledek měla ODA, která byla lepší o 1 %. Ani komunisté tu nepropadli a byli nadprůměrní o 0,5 %.

Celkový nadprůměr 1,5 % zmíněných dvou stran byl dorovnán ztrátou SPR-RSČ, jinak i lidovci si vedli mírně lépe. Ve volbách roku 1998 dokázali sociální demokraté přesvědčit více občanů než ODS, a tak se

tu mohli radovat z vítězství. Jejich náskok byl 2%. Unie svobody

TAB. 79: Volby v roce 1998 v oblasti č. 10		
KDU-ČSL	159	4,80
ODS	1004	30,31
ČSSD	1072	32,36
KSČM	275	8,30
US	421	12,71
Celkem	2931	88,47
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

TAB. 80: Volby v roce 2002 v oblasti č. 10		
ČSSD	847	32,10
ODS	682	25,85
KSČM	415	15,73
KDU-US-DEU	385	14,59
Celkem	2329	88,27
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

nedokázala navázat na dobrý výsledek Občanské demokratické aliance a byla podprůměrná. Komunisté byli lepší o 1 % oproti finálnímu podílu. KDU-ČSL naopak byla výsledkově trochu slabší. Preference

dominantní levicové strany v následujících volbách (2002) se ještě navýšila v souladu

s celorepublikovými trendy

na 7% předstih od druhé ODS. Pro ČSSD to byl samozřejmě nadprůměrný výsledek, pro ODS podprůměrný. Komunisté opět dokázali zmobilizovat větší počet voličů (podílově o 1,5 %). Naopak trojkoalice zaostávala nad úplným podílem o

0,5 %. Volby roku 2006 přinesly obrat a vítězství ODS po 10 letech, které se projevilo 10% náskokem před druhou ČSSD. Tento výsledek korespondoval i s finálním podílem za celé město.

Strana zelených tu nepřesvědčila tolik lidí jako jinde, takže se musela spokojit „jen“ s 12 %.

Komunisté, tady obvykle lepší, znova potvrdili svoji pozici. Nadprůměrného výsledku se dočkalo i

TAB. 81: Volby v roce 2006 v oblasti č. 10		
ODS	1323	40,13
ČSSD	984	29,85
SZ	400	12,13
KSČM	296	8,97
KDU-ČSL	118	3,58
Celkem	3120	94,67
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

KDU-ČSL. Silná pozice TOP 09 v Liberci tady byla v roce 2010 stvrzena vítězstvím s 1% lepším výsledkem. ODS tu stejně jako ve většině Liberce uhájila druhé místo, avšak s podprůměrným

TAB. 82: Volby v roce 2010 v oblasti č. 10		
VV	342	11,48
KSČM	296	9,93
ČSSD	535	17,96
TOP 09	717	24,06
ODS	567	19,03
Celkem	2456	82,46
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

podílem hlasů. Stejná situace nastala u sociálních demokratů. Čtvrté Věci veřejné oproti libereckému součtu ztratili téměř 1 %. Naopak komunisté už tradičně byli lepší a tentokrát dokonce o více jak 2 %. Volby 2013 sice vyhrálo hnutí ANO, ale s pouhými 21 %, což je ztráta 2 %. TOP 09 byla procentuálně téměř stejná jako v Liberci. ČSSD v porovnání s finálním podílem ztrácelo a jiná levicová strana – KSČM byla naopak lepší o více než 2,5 %. I Úsvit přímé demokracie přesvědčil větší část voličů (o skoro 2 %). Překvapivě se tu na liberecké poměry dařilo KDU-ČSL, které bylo o 1 % nadprůměrné. Parlamentní volby v roce 2017 sice i tady opanovalo hnutí ANO, bylo to však s menším náskokem. Hnutí STAN i Česká pirátská strana si vedly také hůře a ztrácely v porovnání se svými libereckými procentuálními podíly. Kdo tady měl více hlasů, bylo hnutí SPD (o 1,5 %). Předehnal i ODS, která i tak byla nadprůměrná. Nadprůměrné byly levicové strany ČSSD a KSČM a Lepší podíl hlasů mělo KDU-ČSL.

TAB. 84: Volby v roce 2017 v oblasti č. 10		
ODS	329	10,97
ČSSD	171	5,70
STAN	346	11,54
KSČM	157	5,23
ČPS	364	12,14
TOP 09	140	4,67
ANO	902	30,09
KDU-ČSL	63	2,10
SPD	339	11,31
Celkem	2810	93,75
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

podílem hlasů. Stejná situace nastala u sociálních demokratů. Čtvrté Věci veřejné oproti libereckému součtu ztratili téměř 1 %. Naopak komunisté už tradičně byli lepší a tentokrát dokonce o více jak 2 %. Volby 2013 sice vyhrálo hnutí ANO, ale s pouhými 21 %, což je ztráta 2 %. TOP 09 byla procentuálně téměř stejná jako v Liberci. ČSSD v porovnání s finálním

podílem ztrácelo a jiná levicová strana – KSČM byla naopak lepší o více než 2,5 %. I Úsvit přímé

TAB. 83: Volby v roce 2013 v oblasti č. 10		
ČSSD	421	14,61
TOP 09	540	18,74
ODS	166	5,76
KDU-ČSL	111	3,85
ÚPD	231	8,01
ANO	611	21,20
KSČM	408	14,16
Celkem	2487	86,32
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

Kunratice jako čtvrť je malá a žije v ní pouze několik stovek obyvatel, takže u ní nemá smysl tolik zkoumat demografickou strukturu. V roce 2001 měly některé části Vratislavic vyšší podíl lidí zaměstnaných v sekundárním sektoru (Maškarinec 2006, s. 33), což se v průběhu let měnilo. V roce 2001 byla slabší vzdělanostní struktura, pouze 8 % s vysokoškolským vzděláním a 19 % lidí se základním vzděláním. To se však postupně dorovnávalo (Maškarinec 2006, s. 38, SLDB 2011). Částečně k tomu přispívá nová výstavba na západě Vratislavic blížeji k centru Liberce. Sčítání lidu v roce 2011 nám ukázalo, že Vratislavice jsou na průměrných číslech, vzhledem k voličským preferencím však lidé dávají přednost levicovým stranám a hnutím s extrémističtější rétorikou.

6.11 OBLAST Č. 11 JIHOVÝCHOD-CENTRUM

Demograficky nejdynamičtější oblast Liberce, která spadá do Rochlic a Vratislavic, je z nemalé části vystavěna teprve nedávno. Už v roce 1996, kdy vyhrála ODS a v Liberci bylo její

TAB. 85: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 11		
Strana	Počet hlasů	podíl v %
ČSSD	491	29,42
ODS	448	26,84
ODA	150	8,99
KDU-ČSL	78	4,67
KSČM	133	7,97
SPR-RSČ	127	7,61
Celkem	1427	85,51
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

vítězství ještě jistější, se v oblasti více prosadila levice. ČSSD porazila občanské demokraty o 2,5 %, tedy s o 4 % vyšším podílem v porovnání s libereckým výsledkem. ODA byla o 1 % slabší a o 0,5 % nepříznivější výsledek měli i republikáni. Komunisté byli v této oblasti tou stranou, jež měla příznivější podíl a platilo to i pro lidovce. Předčasné

TAB. 86: Volby v roce 1998 v oblasti č. 11		
KDU-ČSL	86	4,93
ODS	491	28,12
ČSSD	625	35,80
KSČM	148	8,48
US	196	11,23
Celkem	1546	88,55
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

volby v roce 1998 přesvědčily ještě větší množství voličů ke hlasování pro sociální demokraty, takže ti uhájili prvenství s více než 7% předstihem a dosáhli na téměř 36 % (5% nadprůměr). Kromě ODS neuspěla ani Unie svobody s 2% ztrátou. O více než 1 % vyšší výsledek měla KSČM a téměř stejně na tom byli lidovci. Volby v roce 2002 byly překvapivé. Částečně se na nich projevila začínající výstavba, takže pokles volební účasti nebyl tak znát. Noví voliči se profilovali jako pravíkoví a díky nim nakonec ODS i těsně vyhrála. Nemalá část voličů také přešla ke KSČM. To mělo o více než 3 % větší podíl

TAB. 87: Volby v roce 2002 v oblasti č. 11		
ČSSD	414	27,21
ODS	419	27,54
KSČM	270	17,75
KDU-US-DEU	218	14,33
Celkem	1321	86,83
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

TAB. 88: Volby v roce 2006 v oblasti č. 11		
ODS	903	40,65
ČSSD	620	27,91
SZ	274	12,31
KSČM	198	8,91
KDU-ČSL	99	4,45
Celkem	2093	94,23
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

hlasů než v celém městě. Naopak KDU-US-DEU si nevedlo nijak výrazně lépe a ztratilo minimálně přes 1 % oproti většině Liberce. Parlamentní volby v roce 2006 potvrdili předchozí obrat. ODS zde získala 40 % hlasů a vyhrála s 13% předstihem. Druzí sociální demokraté tak skončili podprůměrní i vůči celému Liberci.

TAB. 89: Volby v roce 2010 v oblasti č. 11		
VV	222	11,43
KSČM	135	6,95
ČSSD	372	19,16
TOP 09	459	23,64
ODS	446	22,97
Celkem	1633	84,16
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

Zelení byli podprůměrní jen trochu a komunisté naopak pouze mírně nadprůměrní. KDU-ČSL

očekávaně zaostávala za svým celkovým podílem. I v následujících volbách (2010) udržela ODS ve zdejší oblasti solidní výsledek v kontextu finálního, předstihla ji však TOP 09, která byla také o 0,5 % lepší. ČSSD i přes lepší výsledky jejích rivalů měla totožný podíl. Hůře si vedly Věci veřejné a překvapivě i komunisté, u nichž se pravděpodobně část voličů opět přiklonila

k sociálním demokratům. Hnutí ANO v předčasných volbách v roce 2013 obdrželo nadprůměrných téměř 27 % hlasů. TOP 09 tady udržela druhé místo, ovšem se ztrátou. Ani třetí ČSSD se však nevedlo nijak lépe než ve větší části Liberce. Hnutí ANO

sebralo hlasy i komunistům, takže i oni byli pod průměrem. ODS, ÚPD a KDU-ČSL získaly o trochu lepší procentuální podíl než v celkovém srovnání Liberce. Poslední zkoumané volby (2017) potvrdily dominanci hnutí ANO, které mělo o 0,5 % navrch. Druzí starostové byli lehce pod průměrem, ale

TAB. 90: Volby v roce 2013 v oblasti č. 11

ČSSD	289	14,24
TOP 09	356	17,54
ODS	134	6,60
KDU-ČSL	61	3,00
ÚPD	127	6,26
ANO	543	26,76
KSČM	208	10,24
Celkem	1717	84,64
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

v rámci jejich výsledků to je normální. ODS tady získala více

hlasů, ale na piráty se nedokázala dotáhnout, kteří

i přes menší procentuální podíl udrželi třetí místo.

Spokojeni mohli být v SPD, které získalo o 1 % více.

Komunisté a sociální demokraté zůstali pod svým

průměrem stejně jako minule. TOP 09 obdržela

prakticky totožný

procentuální podíl hlasů.

Jedná se o oblast, která byla v minulých letech hodně přetvořena. Novou bytovou výstavbou narostlo obyvatelstvo,

které je spíše mladších ročníků a majetnější (Maškarinec 2006, s. 77). Ukazuje to např. údaj o stáří obyvatelstva v části U Vysílačky. V předproduktivním věku tam v roce 2011 bylo 16,5 % obyvatele, zatímco v postproduktivním pouhá 4 % (SLDB 2011). To nám vysvětluje postupný příklon od levice k pravici a dalším stranám. Samozřejmě území je tvořeno i částí Vratislavic, kde jsou demograficky nijak nevybočující údaje.

TAB. 91: Volby v roce 2017 v oblasti č. 11

ODS	229	10,44
ČSSD	100	4,56
STAN	268	12,22
KSČM	117	5,33
ČPS	245	11,17
TOP 09	122	5,56
ANO	693	31,61
KDU-ČSL	29	1,32
SPD	233	10,62
Celkem	2035	92,84
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

6.12 OBLAST Č. 12 SEVEROVÝCHOD

Volební okrsky tady tolik nerespektují čtvrtě, a tak zasahují do Kristiánova, Ruprechtic,

TAB. 92: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 12

Strana	Počet hlasů	podíl v %
ČSSD	1109	22,15
ODS	1841	36,76
ODA	555	11,08
KDU-ČSL	280	5,59
KSČM	286	5,71
SPR-RSČ	292	5,83
Celkem	4363	87,12
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

Starého Harcova, Nového Harcova a Starého města. Vítězství ODS tady bylo v roce 1996 drtivé rozdílem 14,5 %. ČSSD tedy získala pouhých 22 %, což je 3% podprůměr. I Občanská demokratická aliance

v rámci svých možností oslovila dost voličů a byla o 1 % lepší. Vyššího výsledku tady také dosáhla KSU-ČSL, jež předčila finální podíl o 1 %. Komunisté a republikáni tu stejně jako

TAB. 93: Volby v roce 1998 v oblasti č. 12

KDU-ČSL	292	5,63
ODS	1922	37,04
ČSSD	1350	26,02
KSČM	305	5,88
US	786	15,15
Celkem	4655	89,71
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

sociální demokraté nepochodili. V dalších volbách (1998) si ODS udržela skoro stejný podíl, pouze ČSSD stáhla o 4 % náskok,

pořád to však pro ni byl hluboce podprůměrný výsledek. O 2 % lepší výsledek měla také Unie svobody. I KDU-ČSL si udrželo svůj nadstandard. KSČM opět bylo pod průměrem. V následujících volbách (2002) ČSSD sice trochu stáhla náskok, i tak byl rozdíl mezi ní a ODS 8 %. Pro ODS to byl

TAB. 94: Volby v roce 2002 v oblasti č. 12

ČSSD	949	23,47
ODS	1285	31,79
KSČM	492	12,17
KDU-US-DEU	765	18,92
Celkem	3490	86,35
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

solidně nadprůměrný výsledek. Trojkoalice očekávaně v této lokalitě byla lepší o výrazných 3,5 %. Komunisté jako levicová

strana znovu nezaujala dostatek voličů. Jasně vítězství ODS v Liberci v roce 2006 tady bylo ještě umocněno, takže ODS se dostala skoro k 50 % podílu hlasů. Druhé sociální

TAB. 95: Volby v roce 2006 v oblasti č. 12

ODS	2066	47,07
ČSSD	1067	24,30
SZ	600	13,67
KSČM	256	5,83
KDU-ČSL	160	3,64
Celkem	4148	94,50
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

demokraty za sebou nechala o neuvěřitelných 23 %. Strana zelených tu také uspěla s 1% nadprůměrem. Tradičně vyšší výsledek vzhledem ke své slabé pozici v Liberci měli lidovci a komunisté zase neuspěli. Volby 2010 objevily nového

libereckého lídra, který tu vyhrál. TOP 09 však ideově nebyla nijak vzdálená od ODS. Od celkového podílu tu měla navrch o 5,5 %. Přestože ODS skončila „až“ na druhém místě, od finálního podílu měla také navíc o 5 %. ČSSD jako obvykle v této oblasti trátila, tentokrát přibližně 4,5 %. Věci

veřejné nedokázaly přilákat tolik voličů a skončily s 3% mankem na průměr. Voličů KSČM nebylo také mnoho, takže měla přes 2 % nižší výsledek. TOP 09 si v roce 2013 téměř udržela svoji pozici a ztratila pouze 1 %. Druhému hnutí ANO chybělo na ni 6 %. Před ODS se poprvé dostala ČSSD, přesto na výsledek odsud nemůže být nijak pyšná, protože byla o 4 % podprůměrná. Občanští demokraté v rámci kontextu voleb si tady vedli dobře a získali skoro 3% nadprůměrný podíl hlasů. Naopak o 4 % horší byli komunisté a nové hnutí Úsvit přímé demokracie tu také nezaujalo tolik lidí. Lidovci si při těchto volbách také mírně pohoršili. Hnutí ANO tady sice ovládlo poslední zkoumané volby (2017), oproti svému celkovému výsledku ale zaostalo o 5 %. Druzí piráti tu naopak byli lepší o 3,5 % a třetí starostové o 1,5 %. I ODS dala trochu zavzpomínat na svou dávnou zdejší silnou pozici a měla o 3 % lepší procentuální podíl než celkový. Také TOP 09 získala o 2,5 % více a KDU-ČSL bylo tradičně mírně nadprůměrné. Sociální demokraté a komunisté zaostali o 1,5 % a SPD dokonce o více než 3 %.

TAB. 96: Volby v roce 2010 v oblasti č. 12

VV	398	9,36
KSČM	230	5,41
ČSSD	626	14,73
TOP 09	1214	28,57
ODS	1111	26,14
Celkem	3578	84,20
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

Zkoumané území má pestrou skladbu. Nachází se tam jak sídliště, tak i oblasti rodinného bydlení (Volfová 2011, s. 53). Z demografického hlediska se jedná o vyspělé území. Např.

TAB. 97: Volby v roce 2013 v oblasti č. 12

ČSSD	454	11,36
TOP 09	1092	27,34
ODS	365	9,13
KDU-ČSL	114	2,85
ÚPD	180	4,50
ANO	851	21,30
KSČM	288	7,21
Celkem	3343	83,69
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

9–13 % (SLDB 2011). Naopak podíl vysokoškolsky vzdělaných lidí se ze solidních 12–14 % zvednul na stále dobrých 16–18 % a v případě Nového Harcova dokonce až na 24 % (SLDB 2001, 2011). Tyto ukazatele nám napovídají o spíše pravicové profilaci oblasti.

v Kristiánově býval nadprůměrný podíl dětské populace (Maškarinec 2006, s. 22). Obecně ve všech čtvrtích byl a stále přetrvával nižší podíl lidí zaměstnaných v průmyslu (SLDB 2001, 2011). Kristiánov jako takový je považován za bohatý střed města, i přestože se tam nachází panelové sídliště (Maškarinec 2006, s. 75). Vzdělanostní struktura tam je nadprůměrná. Počet lidí se základním vzděláním se v roce 2001 pohyboval mezi 13–15 % (SLDB 2001) a o 10 let později už to bylo mezi

TAB. 98: Volby v roce 2017 v oblasti č. 12

ODS	541	13,28
ČSSD	162	3,97
STAN	571	14,02
KSČM	131	3,21
ČPS	646	15,86
TOP 09	330	8,10
ANO	1055	25,90
KDU-ČSL	103	2,52
SPD	260	6,38
Celkem	3797	93,23
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

6.13 OBLAST Č. 13 VÝCHOD

I toto území je roztržštěno v několika libereckých částí, konkrétně do Kristiánova, Starého

TAB. 99: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 13		
Strana	Počet hlasů	podíl v %
ČSSD	836	22,43
ODS	1264	33,92
ODA	418	11,22
KDU-ČSL	184	4,94
KSČM	264	7,08
SPR-RSČ	286	7,67
Celkem	3252	87,25
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

Harcova a Vratislavic nad Nisou. ODS tu první parlamentní volby v samostatné České republice (1996) vyhrála o 11 %. Důvodem je však spíše malý počet hlasů ČSSD, která ztratila 3 % oproti většině Liberce. ODA tu také byla úspěšnější (o 1 %). Překvapivě druhá nejsilnější levicová strana KSČM na tom byla trochu lépe než celkově. U lidovců se v těchto volbách nejednalo o

oblast, kde by ztratili, to byli naopak republikáni. V dalších volbách (1998) poměrně výrazně ČSSD stáhla náskok ODS, stále však ztrácela 3 %. Nadprůměrně dobrý výsledek měla Unie svobody (o 0,5 %). I KSČM byla procentuálně znovu lepší než v celkovém srovnání. KDU-ČSL si zase vedla lépe, tentokrát o 0,5 %. V roce 2002 udržela ODS těsné vítězství v oblasti. Obě strany měly výsledky podobné těm celkovým. Trojkoalice tu také byla lepší o 1,5 %. Poprvé podprůměrný podíl obdrželi komunisté. Silná pozice ODS se prokázala při volbách v roce 2006, kdy získali skoro 42 % hlasů. ČSSD ovšem

TAB. 102: Volby v roce 2006 v oblasti č. 13		
Strana	Počet hlasů	podíl v %
ODS	1397	41,81
ČSSD	938	28,07
SZ	408	12,21
KSČM	288	8,62
KDU-ČSL	127	3,80
Celkem	3157	94,50
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

nezaostávala nijak hrozivě za svým průměrem. Mírně nepříznivější výsledek měli komunisté a KDU-ČSL si opět vedla lépe. Tato oblast se od začátku jevila jako pravicová, což se potvrzovalo výhrami ODS, nicméně v roce 2010 je předehnila nová pravicová strana TOP 09. ODS za ní

TAB. 100: Volby v roce 1998 v oblasti č. 13		
Strana	Počet hlasů	podíl v %
KDU-ČSL	208	5,56
ODS	1214	32,42
ČSSD	1107	29,56
KSČM	284	7,58
US	519	13,86
Celkem	3332	88,97
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

TAB. 101: Volby v roce 2002 v oblasti č. 13		
Strana	Počet hlasů	podíl v %
ČSSD	842	28,15
ODS	852	28,48
KSČM	385	12,87
KDU-US-DEU	507	16,94
Celkem	2585	86,44
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

TAB. 103: Volby v roce 2010 v oblasti č. 13		
Strana	Počet hlasů	podíl v %
VV	438	11,16
KSČM	278	7,08
ČSSD	695	17,72
TOP 09	960	24,47
ODS	878	22,38
Celkem	3248	82,82
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

úspěch a to se také naplnilo. S více než 1% nižším výsledkem se musely spokojit Věci veřejné a podobně na tom byli i komunisté. Následující volby (2013) vyhrálo hnutí ANO, které tehdy nejvíce voličů sebralo od pravice. V Liberci se ale vyskytují oblasti, kde vítězství tohoto hnutí bylo daleko suverénnější. TOP 09 si přes ztrátu své dominantní pozice udržela nadprůměrný výsledek. Překvapivě stejný podíl jako finální zaznamenala ČSSD. Komunisté ani na pošesté nedokázali přesvědčit dostatek voličů k lepším

výsledkům a vyšších procentuálních podílů v rámci svých výsledků získala ODS, ÚPD a KDU-ČSL. 4 roky ve vládě pravděpodobně dokázaly přesvědčit voliče, aby dali hlas hnutí ANO, které tu díky tomu bylo nadprůměrné. Druzí piráti obdrželi taktéž větší podíl. Hned za nimi byli starostové, jež měli stejný počet hlasů. ODS tu naopak poprvé měla podprůměrný výsledek. Další pravicová strana TOP 09 si udržela nadstandartní výsledek. Lépe skončili také sociální demokraté a lidovci.

Komunisté a hnutí SPD se tu tolik nevedlo.

TAB. 104: Volby v roce 2013 v oblasti č. 13

ČSSD	545	15,24
TOP 09	693	19,39
ODS	256	7,16
KDU-ČSL	107	2,99
ÚPD	241	6,74
ANO	801	22,41
KSČM	340	9,51
Celkem	2982	83,43
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

v sekundéru, nižším podílem neúplných rodin a dalšími jevy (SLDB 2001, 2011). Hodnocení této oblasti je proto podobné jako té minulé, voliči zde dávají přednost spíše pravicovým politickým uskupením.

Charakteristika tohoto území je do velké míry podobná tomu minulému. Jediné Vratislavice zůstávají v průměrných hodnotách ohledně vzdělanosti, zaměstnanosti atd., jinak všechny oblasti obývají spíše obyvatelé z bohatších vrstev, což se projevuje na vysoké vzdělanostní struktuře, nízké sektorové zaměstnanosti

TAB. 105: Volby v roce 2017 v oblasti č. 13

ODS	359	10,15
ČSSD	205	5,79
STAN	438	12,38
KSČM	151	4,26
ČPS	451	12,74
TOP 09	201	5,68
ANO	1157	32,71
KDU-ČSL	71	2,00
SPD	292	8,25
Celkem	3323	93,96
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

6.14 OBLAST Č. 14 JIH-CENTRUM

Do této lokality patří velká část Rochlic a malá část

TAB. 106: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 14

Strana	Počet hlasů	podíl v %
ČSSD	1212	26,96
ODS	1365	30,36
ODA	440	9,79
KDU-ČSL	191	4,25
KSČM	325	7,23
SPR-RSČ	386	8,59
Celkem	3919	87,17

Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz

Horního Růžodolu, která je ovšem tvořena především teplárnou a spalovnou. První zkoumané volby (1996) vyhrála ODS, ztráta ČSSD však nebyla tak velká a dělala pouze něco málo přes 3 %. Občanská demokratická aliance jako další pravice strana také mírně ztratila. Naopak republikáni a komunisté byli lepší o 0,5 %. Lidovci tady nezaujali větší počet voličů, takže skončili pod průměrem. Už předchozí volby nám odhalily, že silnou pozici tady bude mít ČSSD a

TAB. 107: Volby v roce 1998 v oblasti č. 14

KDU-ČSL	199	4,28
ODS	1429	30,73
ČSSD	1489	32,02
KSČM	363	7,81
US	635	13,65
Celkem	4115	88,49

Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz

v následujících volbách (1998) se to potvrdilo. Sociální demokraté na rozdíl od celého Liberce tady těsně vyhráli. ODA tu sice minule nepochodila, ale Unie svobody už ano a měla o 0,5 % lepší výsledek. To samé bylo u komunistů, ti ovšem uspěli i minule a naopak křesťanští demokraté opět ne.

TAB. 108: Volby v roce 2002 v oblasti č. 14

ČSSD	1071	29,72
ODS	1008	27,97
KSČM	559	15,51
KDU-US-DEU	478	13,26
Celkem	3115	86,46

Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz

vyhrála ČSSD, překvapivě ale nenavýšila svůj náskok a tak to mezi ní a ODS bylo znova přibližně o 2 %. Komunisté si polepšili o téměř 1,5 %. Více než 2% nižší podíl musela odsud přijmout trojkoalice. Ve volbách v roce 2006 dokázala ODS uspět i zde a vyhrála s 9% předstihem.

Sociální demokraté měli nadprůměrný výsledek. Strana zelených přesvědčila prakticky

TAB. 109: Volby v roce 2006 v oblasti č. 14

ODS	1460	39,85
ČSSD	1113	30,38
SZ	465	12,69
KSČM	358	9,77
KDU-ČSL	91	2,48
Celkem	3486	95,17

Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz

stejný podíl voličů. Komunisté jako předtím byli nadprůměrní o skoro 1 % a KDU-ČSL naopak o 1 % horší. Trochu překvapivě volby v roce 2010 tady vyhrála TOP 09, byl to však pro ni podprůměrný výsledek a o pouze o 13 % méně získala ČSSD, pro kterou to byl nadprůměrný výsledek. Třetí strana v pořadí

ODS získala o 2 % menší procentuální podíl. Věci veřejné tu zaujaly nemalý počet voličů a obdržely tak 1,5% lepší podíl. Komunisté samozřejmě jako ve všech předchozích volbách byli taktéž nadprůměrní. Volby v roce 2013 ovládlo hnutí ANO lepší o 1 % než na celoliberecké úrovni. Sociální

demokraté tady očekávaně byli o 2 % nadprůměrní. Naopak TOP 09 zažila propad o 4,5 %. Komunisté byli opět lepší o 1,5 % a stejný posun zaznamenal i Úsvit přímé demokracie. Pro ODS a KDU-ČSL toto byla jedna ze slabších oblastí v Liberci. Hnutí ANO tu triumfovalo v roce 2017 s 2% lepším podílem. Druhé skončilo SPD, které bylo lepší o 2,5 %. Hnutí STAN i piráti tady nepřesvědčili tolik občanů v porovnání s jinými lokalitami. O 2 % méně na měla i ODS. Podobně na tom byla i TOP 09 a KDU-ČSL. Opačně zase lépe uspěla ČSSD a KSČM.

TAB. 110: Volby v roce 2010 v oblasti č. 14		
VV	528	13,75
KSČM	310	8,07
ČSSD	804	20,94
TOP 09	809	21,07
ODS	723	18,83
Celkem	3173	82,65
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

Rochlice jsou tvořeny mohutným panelovým sídlištěm, které bylo vystavěno ještě za minulého režimu (Maškarinec 2006, s. 19). Poměr bytů a domů je přibližně 10:1 (SLDB 2011). Podle sčítání v roce 2001 zde v některých částech byl nižší podíl ekonomicky aktivních lidí a konkrétněji žen (Maškarinec 2006, s. 27). Někde byla vyšší nezaměstnanost a zvýšená zaměstnanost v sekundárním sektoru (Maškarinec 2006, s. 31 a

TAB. 111: Volby v roce 2013 v oblasti č. 14		
ČSSD	583	17,12
TOP 09	490	14,39
ODS	165	4,84
KDU-ČSL	75	2,20
ÚPD	260	7,63
ANO	763	22,41
KSČM	438	12,86
Celkem	2773	81,46
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

33). V některých oblastech se vyskytoval vyšší počet neúplných rodin a nižší počet vysokoškolsky vzdělaných lidí, v Rochlicích jako celku ovšem počet takto vzdělaných lidí není nijak závratně podprůměrný v porovnání s jinými čtvrtěmi.

TAB. 112: Volby v roce 2017 v oblasti č. 14		
ODS	285	8,29
ČSSD	217	6,31
STAN	375	10,91
KSČM	180	5,23
ČPS	399	11,60
TOP 09	132	3,84
ANO	1149	33,43
KDU-ČSL	47	1,36
SPD	429	12,48
Celkem	3212	93,44
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

Vzdělanostní struktura v roce 2011 byla ještě zajímavější. Zatímco základního vzdělání jako nejvyššího stupně tu dosáhlo pouhých 13 % obyvatelstva, což je poměrně pozitivně nízké číslo, tak vysokoškolským vzděláním tady prošlo pouze 10 % obyvatelstva. Zároveň z hlediska věkové struktury tu převažoval počet lidí v předproduktivním věku (SLDB 2011). Zmíněné ukazatele nám pomáhají odhalit, že oblast není ekonomicky nejsilnější, a proto zde dostávaly přednost levicové strany, jež v poslední době vystřídala hnutí ANO a SPD.

6.15 OBLAST Č. 15 CENTRUM-JIHOVÝCHOD

Patnácté území je tvořeno druhou velkou částí Rochlic okolo ulic Broumovská a Na Žižkově. Parlamentní volby v roce 1996 tady vyhrála se stejným náskokem jako v celém Liberci ODS.

TAB. 113: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 15		
Strana	Počet hlasů	podíl v %
ČSSD	681	25,52
ODS	853	31,97
ODA	285	10,68
KDU-ČSL	138	5,18
KSČM	165	6,18
SPR-RSČ	224	8,40
Celkem	2346	87,94
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

Občanská demokratická aliance tu také nadprůměrně uspěla. To se povedlo i republikánům, což je velmi neobvyklé, aby v jedné relativně homogenní oblasti měla ODA i SPR-RSČ nadprůměrné výsledky. Lépe se zde vedlo i KDU-ČSL a naopak komunisté tady sotva přesáhli 5 %. V roce 1998 udržela ODS vedoucí pozici, ale ČSSD ji stáhla na 1 %. Novému uskupení Unii svobody dalo hlas nadprůměrných

TAB. 114: Volby v roce 1998 v oblasti č. 15		
KDU-ČSL	138	5,02
ODS	892	32,46
ČSSD	861	31,33
KSČM	184	6,69
US	383	13,94
Celkem	2458	89,44
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

skoro 14 % voličů. KDU-ČSL tady znova uspělo a přesáhlo 5 %.

TAB. 115: Volby v roce 2002 v oblasti č. 15		
ČSSD	589	27,15
ODS	621	28,63
KSČM	310	14,29
KDU-US-DEU	371	17,10
Celkem	1891	87,16
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

Obráceně to měli komunisté, jež zase obdrželi méně hlasů. Těsné vítězství uhájila ODS i v následujících volbách (2002), v kterých jinak sociální demokraté v Liberci vyhráli. Koalice KDU-US-DEU se povedlo oslovit přes 17 % voličích občanů, což je solidní nadprůměr.

Poprvé vyšší výsledek měla i KSČM. Ve volbách v roce 2006 ODS jasně triumfovala a před druhou ČSSD měla pohodlný 15% náskok. Třetí Strana zelených byla taktéž nadprůměrná a totéž platí i u komunistů a lidovců, ve srovnání s celkovými výsledky se však jedná o

TAB. 116: Volby v roce 2006 v oblasti č. 15		
ODS	988	41,42
ČSSD	641	26,87
SZ	317	13,29
KSČM	215	9,01
KDU-ČSL	98	4,10
Celkem	2258	94,69
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

TAB. 117: Volby v roce 2010 v oblasti č. 15		
VV	350	13,55
KSČM	186	7,20
ČSSD	547	21,18
TOP 09	527	20,40
ODS	518	20,06
Celkem	2127	82,40
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

desetiny procent. V parlamentních volbách v roce 2010 nastal obrat, když vyhrála poprvé ČSSD a TOP 09, jinak vítězná v Liberci, byla až druhá. TOP 09 a ODS za sociálními demokraty zaostaly pouze o přibližně 1 %. Nadprůměrně vyšší výsledek

měly i Věci veřejné. KSČM tentokrát dalo přednost méně voličů v komparaci s celým Libercem.

TAB. 118: Volby v roce 2013 v oblasti č. 15

ČSSD	469	19,45
TOP 09	321	13,31
ODS	132	5,47
KDU-ČSL	78	3,23
ÚPD	148	6,13
ANO	608	25,21
KSČM	288	11,94
Celkem	2043	84,74
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

Předčasné volby v roce 2013 tady vyhrálo hnutí ANO, které předčilo svůj celkový podíl o 2 %. Obrat nastal u ČSSD, která byla lepší o 4 % než ve finálním průměru. Naopak TOP 09 ztrácela 5,5 %. Vyšší výsledek tady po dlouhé době měli komunisté a již tradičně lidovci. ODS a ÚPD tady neuspěly. Nadprůměrné sympatie hnutí ANO se naplno projeví o 4 roky později

TAB. 119: Volby v roce 2017 v oblasti č. 15

ODS	161	7,02
ČSSD	142	6,19
STAN	269	11,73
KSČM	131	5,71
ČPS	264	11,51
TOP 09	124	5,41
ANO	838	36,56
KDU-ČSL	52	2,26
SPD	204	8,90
Celkem	2184	95,28
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

(2017), kdy mu tady odevzdalo hlas o 5,5 % větší podíl lidí než v celém městě. Další uskupení v pořadí STAN a piráti měli menší zisky. ODS obdržela dokonce o 3 % menší podíl. Nedařilo se ani SPD a TOP 09. Naopak KSČM, KDU-ČSL a ČSSD získaly nadprůměrný počet hlasů.

Charakteristika této oblasti je prakticky stejná jako u minulých. Vzdělanostní struktura až na počet vysokoškolsky vzdělaných lidí nezaostává. Je zde velká převaha bytů nad rodinným bydlením. V minulosti území trpělo větší nezaměstnaností (Maškarinec 2006, s. 27). Obyvatelé tady však dříve dávali přednost ODS a nyní se tu prosadilo hnutí ANO.

6.16 OBLAST Č. 16 CENTRUM

TAB. 120: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 16

Strana	Počet hlasů	podíl v %
ČSSD	658	24,72
ODS	893	33,55
ODA	257	9,65
KDU-ČSL	120	4,51
KSČM	160	6,01
SPR-RSČ	179	6,73
Celkem	2267	85,16

Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz

0,5 %. KDU-ČSL mělo stejný podíl a komunisté ovšem méně příznivý. Parlamentní volby v roce 2002 zcela nečekaně vyhrála

TAB. 122: Volby v roce 2002 v oblasti č. 16

ČSSD	540	28,02
ODS	583	30,25
KSČM	241	12,50
KDU-US-DEU	287	14,89
Celkem	1651	85,66

Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz

překvapilo a získalo podporu procentuálně větší jak 1 %. Lépe

TAB. 124: Volby v roce 2010 v oblasti č. 16

VV	289	10,96
KSČM	194	7,36
ČSSD	446	16,92
TOP 09	698	26,48
ODS	621	23,56
Celkem	2247	85,28

Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz

na tom bylo i KDU-ČSL. Volby v roce 2010 tady vzhledem k předchozímu vývoji vyhrála očekávaně

Území je tvořeno z velké části Kristiánovem, Perštýnem a spadají sem také malé úseky Nového města, Starého města a Jeřábu. V parlamentních volbách roku 1996 se ODS podařilo zvítězit s téměř 9% náskokem před ČSSD. Občanská demokratická aliance byla podprůměrná, to samé platí o republikánech, komunistech a lidovcích. Všechny tyto strany ale měly pouze malé manko na celkové procentuální podíly. Už v předčasných volbách o dva roky později (1998) došlo k obratu a ČSSD tady vyhrála s 2% předstihem před občanskými demokraty.

Unie svobody byla lepší o

ODS. Opoziční smlouva pravděpodobně odradila více bývalých voličů ČSSD.

Občanští demokraté vyhráli s 2% náskokem. Komunisté měli ztrátu 1,5 % na celkový průměr a trojkoalice necelé 1 %. Za následující 4 roky ODS zde vítězství zopakovala a navýšila svůj náskok o 17 %. Sociální demokraté tak ztráceli 3 % vůči celkovému podílu. Strana zelených měla o 1,5 % méně. KSČM

TOP 09 a to dokonce s náskokem 3,5 % před celkovým podílem. Druhá ODS měla více jak 2% zlepšení. U třetí ČSSD to

bylo přesně naopak. Věci veřejné ztráceli skoro 1,5 % a

TAB. 121: Volby v roce 1998 v oblasti č. 16

KDU-ČSL	132	4,99
ODS	767	28,99
ČSSD	823	31,11
KSČM	185	6,99
US	362	13,68
Celkem	2269	85,76

Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz

TAB. 123: Volby v roce 2006 v oblasti č. 16

ODS	1124	43,19
ČSSD	683	26,24
SZ	284	10,91
KSČM	264	10,14
KDU-ČSL	98	3,76
Celkem	2452	94,25

Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz

komunisté na svůj úspěch z minula znova nenavázali a byli podprůměrní. Triumf v roce 2013 si připsalo hnutí ANO, které ale mělo ztrátu 1 % na souhrnný podíl. TOP 09 přesáhla svůj celkový podíl o 2 % a přes 3 % naopak ztrácela ČSSD. KSČM byla lehce pod průměrem, ODS to měla přesně opačné. O více než 1 % byl horší ÚPD a o 1 % lepší KDU-ČSL. Hnutí ANO tady vyhrálo i v roce 2017, avšak oproti svému podílu za celý Liberec ztrácelo 6 %. Kdo tady byl hodně úspěšný, byli piráti, kteří přesáhli procentuální podíl za celé město o 2 %. I starostové se polepšili o 1 % a hned za nimi se umístila ODS také s 2% nárůstem. SPD měla menší manko, ale další v pořadí TOP 09 bylo lepší o 1,5 %. Lepšího výsledku tady možná překvapivě dosáhla ČSSD. Další levicová strana už ale tolik

TAB. 125: Volby v roce 2013 v oblasti č. 16		
ČSSD	309	12,39
TOP 09	522	20,94
ODS	183	7,34
KDU-ČSL	95	3,81
ÚPD	123	4,93
ANO	544	21,82
KSČM	283	11,35
Celkem	2058	82,59
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

neuspěla. Lidovci na tom byli stejně.

V Kristiánově byl a stále je menší podíl lidí zaměstnaných v sekundéru (Maškarinec 2006, s. 33, SLDB 2011). Vyšší vzdělanostní struktura – v roce 2001 14 % lidí studovalo VŠ a o deset let později 18 %. Naopak nejnižší dokončené vzdělání se také z nadprůměrných 13 % snížilo na 11 % (SLDB 2001, 2011). Převažují zde ve velkém byty nad domy – téměř 8:1 (SLDB 2011). V roce 2001 tady v některých částech byl vyšší podíl dětské populace, což se hodně proměnilo a nyní lidé v předproduktivním věku tvoří pouze 13 % a v postproduktivním věku o 10 % více (Maškarinec 2006, s. 22, SLDB 2011). Je tu tedy početná populace seniorů. Perštýn vykazuje ve vzdělanosti nižší až podprůměrné hodnoty (2001: 19,5 % ZŠ; 8 % VŠ a 2011: 14 % ZŠ a 12 % VŠ), takže preference tady jsou trochu vyhraněnější vůči pravici než v Kristiánově, který je považován za bohatý střed města, nachází se však v něm i panelové sídliště (Maškarinec 2006, s. 75).

V Kristiánově byl a stále je menší podíl lidí zaměstnaných v sekundéru (Maškarinec 2006, s. 33, SLDB 2011). Vyšší vzdělanostní struktura – v roce 2001 14 % lidí studovalo VŠ a o deset let později 18 %. Naopak nejnižší dokončené vzdělání se také z nadprůměrných 13 % snížilo na 11 % (SLDB 2001, 2011). Převažují zde ve velkém byty nad domy – téměř 8:1 (SLDB 2011). V roce 2001 tady v některých částech byl vyšší podíl dětské populace, což se hodně

TAB. 126: Volby v roce 2017 v oblasti č. 16		
ODS	303	12,46
ČSSD	147	6,04
STAN	324	13,32
KSČM	94	3,86
ČPS	354	14,56
TOP 09	171	7,03
ANO	605	24,88
KDU-ČSL	45	1,85
SPD	231	9,50
Celkem	2273	93,50
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

6.17 OBLAST Č. 17 CENTRUM-ZÁPAD

Do území patří velká část Nového města, Jeřábu a úsek Perštyňa. Roku 1996 zde vyhrála ODS. ČSSD za ní zaostala o 8 % a za celkovým podílem o 2 %. ODA tu také měla méně hlasů –

TAB. 127: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 17		
Strana	Počet hlasů	podíl v %
ČSSD	622	23,77
ODS	847	32,38
ODA	237	9,06
KDU-ČSL	133	5,09
KSČM	179	6,82
SPR-RSČ	252	9,63
Celkem	2270	86,76
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

v porovnání s celým městem to bylo o 1 %. Úspěch tady zaznamenalo SPR-RSČ, která dostalo o 1,5 % příznivější podíl. Komunisté a lidovci byli taky mírně nad průměrem. V předčasných volbách v roce 1998 ČSSD stáhla v Liberci náskok na minimum a podobný průběh se konal i zde. Občanští demokraté si ale zachovali 3% náskok. O 0,5 % lepší byla i Unie svobody. Stejný procentuální podíl získala KDU-ČSL a o více než 1 % slabší podíl obdrželi komunisté. Občanští demokraté

TAB. 128: Volby v roce 1998 v oblasti č. 17		
KDU-ČSL	135	5,02
ODS	883	32,86
ČSSD	795	29,59
KSČM	161	5,99
US	366	13,62
Celkem	2340	87,09
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

uhájili vedení i v následujících volbách (2002) o necelé procento, ale i pro ně byl zisk z této oblasti podprůměrný. Velmi solidně si vedlo KDU-US-DEU, které dostalo o 2 % více hlasů. Komunisté získali o 1 % nižší podíl. Všechny předchozí volby nám poukázaly

TAB. 129: Volby v roce 2002 v oblasti č. 17		
ČSSD	508	26,47
ODS	523	27,25
KSČM	253	13,18
KDU-US-DEU	335	17,45
Celkem	1619	84,34
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

na silnou pozici ODS, která byla v roce 2006 potvrzena 40 % hlasů. Pro ČSSD ovšem toto území bylo nadprůměrné, co se týče počtu hlasů. Strana zelených tu nedokázala prorazit a ztrácela na totální podíl 1,5 %. Komunisté také ztratili 0,5 %. Naopak lidovcům se na liberecké poměry opět relativně dařilo. Pravicovější směřování oblasti se trochu potvrdilo

TAB. 130: Volby v roce 2006 v oblasti č. 17		
ODS	867	40,15
ČSSD	666	30,84
SZ	232	10,74
KSČM	176	8,15
KDU-ČSL	88	4,07
Celkem	2029	93,96
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

následující volby (2010), při kterých ale sociální demokraté předběhli o pár desetin % ODS a zařadili se tak za TOP 09, která vyhrála s 22 %, což byl pro ni na liberecké poměry nižší výsledek, pro ODS též a pro ČSSD naopak. Ani Věci veřejné nezaujali podílově stejné množství lidí jako v jiných částech Liberce. Komunisté naopak výsledkově nijak nevyčnívali. V předčasných volbách roku 2013 vyhrálo hnutí ANO s mírně slabším výsledkem. Slabší výsledek měla také TOP 09. Sociální demokraté naopak obdrželi větší podíl hlasů. KSČM tady též nijak neuspěla. ODS v rámci možností dosáhla na poměrně solidní výsledek stejně

jako lidovci. Tomio Okamura se svým hnutím nepřesvědčil ani 5 % místních voličů. Hnutí ANO tu opanovalo i poslední zkoumané volby (2017) s mírným podprůměrem. Velmi se tu dařilo pirátům, jež získali skoro 15 %. Naopak starostové neuspěli o více jak 2 % a s neúspěchem se tu setkala i

**TAB. 131: Volby v roce 2010
v oblasti č. 17**

VV	262	10,71
KSČM	168	6,86
ČSSD	510	20,85
TOP 09	535	21,87
ODS	503	20,56
Celkem	1977	80,84
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

ODS. Ovšem ani SPD nebo komunistům se tolik nevedlo. ČSSD, KDU-ČSL a TOP 09 byly naopak úspěšnější než ve většině Liberce.

Oblast se po celou dobu jevila spíše jako pravicová, demografické informace o obyvatelstvu tomu však tolik nenapovídají. Částečně by výsledky mohlo dokládat, že ve všech oblastech byl menší podíl lidí zaměstnaných v sekundárním sektoru (Maškarinec 2006, s. 33). Na druhou stranu vzdělanostní struktura tomu

odporuje, protože v Novém městě a Perštýně v roce 2001 byl počet lidí se základním vzděláním okolo 19 % a počet lidí s vysokoškolským vzděláním 7–8,5 % (SLDB 2001). V roce 2011 byla vzdělanost lepší, na té nejvyšší úrovni ovšem zaostávala – počet lidí s vysokou školou byl 10–12 %. V Jeřábu a Novém městě pak počet lidí s dosaženým základním vzděláním jako nejvyšším bylo 16–18 %, což je vysoký nadprůměrný údaj (SLDB 2011). V Jeřábu lidé v předproduktivním věku tvoří pouze 12,5 %, zatímco v postproduktivním 21 % (SLDB 2011).

**TAB. 133: Volby v roce 2017
v oblasti č. 17**

ODS	206	9,60
ČSSD	122	5,68
STAN	218	10,16
KSČM	86	4,00
ČPS	313	14,58
TOP 09	133	6,20
ANO	651	30,34
KDU-ČSL	45	2,09
SPD	207	9,65
Celkem	1980	92,31
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

**TAB. 132: Volby v roce 2013
v oblasti č. 17**

ČSSD	341	15,94
TOP 09	391	18,28
ODS	149	6,96
KDU-ČSL	78	3,64
ÚPD	105	4,91
ANO	485	22,67
KSČM	227	10,61
Celkem	1775	83,00
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

6.18 OBLAST Č. 18 CENTRUM-SEVER

Celá oblast spadá do čtvrtě Staré město. Při prvních zkoumaných parlamentních volbách (1996) tady zvítězila ODS s 35 % hlasů, což je ještě o 3 % více než získala celkově v Liberci. ČSSD

TAB. 134: Volby Do PSP ČR v roce 1996 v oblasti č. 18

Strana	Počet hlasů	podíl v %
ČSSD	752	23,57
ODS	1113	34,88
ODA	318	9,97
KDU-ČSL	156	4,89
KSČM	179	5,61
SPR-RSČ	254	7,96
Celkem	2772	86,87
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

tedy na ni mělo ztrátu 11,5 %. ODA obdržela přesně takový podíl, jaký měla souhrnně v Liberci. Republikáni na tom byli téměř stejně. Pro lidovce Staré město byla příznivější oblast, pro komunisty už nikoliv. Sociální demokraté očekávaně v dalších volbách (1998) stáhli ztrátu na ODS, pořád jim ale scházelo skoro 5 %. Ani Unie svobody nedosahovala

TAB. 135: Volby v roce 1998 v oblasti č. 18

KDU-ČSL	188	6,02
ODS	1065	34,09
ČSSD	920	29,45
KSČM	200	6,40
US	399	12,77
Celkem	2772	88,73
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

procentuálně na své celkové podíly. Velice dobře se vedlo KDU-ČSL, která byla lepší o 1 %, což je hodně vzhledem k jejím malým výsledkům. Komunisté skončili pod průměrem stejně jako minule. I v roce 2002 ODS udržela náskok, který už ovšem činil pouhé necelé procento. Trojkoalice obdržela nižší podíl hlasů a komunisté měli dokonce o 2 % menší podíl než souhrnný za Liberec. Nadprůměrná podpora ODS

TAB. 136: Volby v roce 2002 v oblasti č. 18

ČSSD	702	28,45
ODS	722	29,26
KSČM	297	12,03
KDU-US-DEU	379	15,36
Celkem	2100	85,11
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

TAB. 137: Volby v roce 2006 v oblasti č. 18

ODS	1080	41,87
ČSSD	674	26,13
SZ	360	13,95
KSČM	247	9,57
KDU-ČSL	83	3,21
Celkem	2443	94,74
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

z minulých let se potvrdila v roce 2006, kdy občanští demokraté triumfovali s téměř 16% předstihem. ČSSD tak ztrácela 3 % na celoliberecký podíl. Velmi vysoko se tu

umístila Strana zelených, která získala o 1,5 % více. Překvapivě nadprůměrný výsledek mělo KSČM a poprvé v této oblasti

TAB. 138: Volby v roce 2010 v oblasti č. 18

VV	274	11,14
KSČM	168	6,83
ČSSD	453	18,43
TOP 09	622	25,30
ODS	553	22,50
Celkem	2070	84,19
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

podprůměrný KDU-ČSL. Parlamentní volby 2010 vyzněly v Liberci nejlépe pro TOP 09, jež tady získala dokonce o 2 % větší podíl hlasů. I pro ODS byla tato lokalita výsledkově nadprůměrná (o více než 1 %). Sociální demokraté předpokládaně obdrželi menší počet hlasů, což je i případ Věcí

veřejných a komunistů. Triumf TOP 09 vystřídalo v roce 2013 hnutí ANO (se slabším ziskem). Pro TOP 09 byla oblast stále příznivěji nakloněná, což se nedá říci o sympatiích k sociální demokracii. KSČM a KDU-ČSL měly totožný podíl jako v celém Liberci. Občanští demokraté vůči svému výsledku

TAB. 139: Volby v roce 2013 v oblasti č. 18		
ČSSD	329	14,09
TOP 09	477	20,43
ODS	169	7,24
KDU-ČSL	68	2,91
ÚPD	135	5,78
ANO	523	22,40
KSČM	267	11,44
Celkem	1967	84,28
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

dopadli trochu lépe. Úsvit přímé demokracie nezískal vyšší počet hlasů. Hnutí ANO sice zvítězilo i v následujících volbách (2017), jednalo se však o velice podprůměrný výsledek čítající rozdíl 6 %. Naopak piráti byli lepší o více než 3 %. Třetí nejúspěšnější tady byla ODS, která předčila svůj finální podíl taktéž o 3 % a čtvrtá SPD rovněž o 3 % byla lepší než celkově. Starostům se tady tolik nevedlo, což se nedá říci o TOP 09, jejíž výsledek byl lepší o přibližně 2 %. Levicové

TAB. 140: Volby v roce 2017 v oblasti č. 18		
ODS	305	13,26
ČSSD	108	4,69
STAN	268	11,65
KSČM	109	4,73
ČPS	359	15,61
TOP 09	180	7,83
ANO	566	24,61
KDU-ČSL	37	1,60
SPD	293	12,74
Celkem	2224	96,74
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz		

strany ČSSD a KSČM neuspěli a středová KDU-ČSL taktéž ne.

Ačkoli je oblast jedna čtvrt, je poměrně heterogenní. Patří do ní jak území okolo Sokolovského náměstí a soudu, tak i ulice Masarykova. Podprůměrná bytová lokalita je součástí jedné oblasti společně s vilovou lokalitou. To má za následek, že nadprůměrný počet hlasů získala SPD i ODS. Staré město je vzdělanostně na dobré úrovni. Vysokou školu tam studovalo 12 % lidí v roce 2001 a 16 % v roce 2011. I tady je menší počet lidí zaměstnaných v sekundéru (SLDB 2011). Levice se tu sice neprosadila, ale konkrétně SPD jako protestní hnutí v určitých částech ano.

7. ZÁVĚR

První hypotéza mířila na platnost kompozitní teorie. Tato koncepce se po analýze jeví jako správná. Skoro ve všech oblastech se sociální rozdíly projeví ve volebních preferencích. Nejspornější území se jeví č. 17. Oblast č. 5 a 18 byly ve výsledcích smíšené, protože jsou velice heterogenní. V některých oblastech byly výsledky občas odporující zkoumané koncepci, ale v porovnání s ostatními se jednalo pouze o dílčí jevy. Lze tedy říci, že dosažené vzdělání, míra bohatství nebo výskyt sociálně patologických jevů jsou příznačnými symptomy, podle kterých se dá odhadnout volební výsledek. V jednotlivých územích mají zpravidla lepší či horší podporu podobné strany a hnutí, což dokládají i následující tabulky. Ty nám zkoumané skutečnosti odhalují v rámci všech voleb. Jednotlivé hodnoty říkají, kolikrát měly shodně strany a hnutí nadprůměrný nebo podprůměrný podíl hlasů v oblastech v porovnání s celkovým libereckým výsledkem.

TAB. 141: Shoda lepších a horších výsledků ve Volbách do PSP ČR 1996						
Pol. Strana	ODS	ČSSD	ODA	KDU-ČSL	KSČM	SPR-RSČ
ODS		1x	12x	12x	5x	3x
ČSSD	1x		4x	4x	11x	13x
ODA	12x	4x		12x	5x	5x
KDU-ČSL	12x	4x	12x		6x	5x
KSČM	5x	11x	5x	6x		11x
SPR-RSČ	3x	13x	5x	5x	11x	
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz						

TAB. 142: Shoda lepších a horších výsledků ve Volbách do PSP ČR 1998					
Pol. Strana	ODS	ČSSD	US	KSČM	KDU-ČSL
ODS		5x	12x	3x	15x
ČSSD	5x		3x	15x	2x
US	12x	3x		3x	12x
KSČM	3x	15x	3x		5x
KDU-ČSL	15x	2x	12x	5x	
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz					

TAB. 143: Shoda lepších a horších výsledků ve Volbách do PSP ČR 2002				
Pol. Strana	ČSSD	ODS	KSČM	KDU-ČSL
ČSSD		4x	12x	4x
ODS	4x		5x	13x
KSČM	12x	5x		5x
KDU-ČSL	4x	13x	5x	
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz				

TAB. 144: Shoda lepších a horších výsledků ve Volbách do PSP ČR 2006					
Pol. Strana	ODS	ČSSD	SZ	KSČM	KDU-ČSL
ODS		2x	8x	8x	11x
ČSSD	2x		9x	8x	7x
SZ	8x	9x		7x	6x
KSČM	8x	8x	7x		9x
KDU-ČSL	11x	7x	6x	9x	
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz					

TAB. 145: Shoda lepších a horších výsledků ve Volbách do PSP ČR 2010					
Pol. Strana	TOP 09	ODS	ČSSD	VV	KSČM
TOP 09		17x	3x	2x	5x
ODS	17x		9x	8x	7x
ČSSD	3x	9x		7x	6x
VV	2x	8x	7x		9x
KSČM	5x	7x	6x	9x	
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz					

TAB. 146: Shoda lepších a horších výsledků ve Volbách do PSP ČR 2013							
Pol. Strana	ANO	TOP 09	ČSSD	KSČM	ODS	ÚPD	KDU-ČSL
ANO		5x	11x	12x	5x	8x	10x
TOP 09	5x		6x	3x	14x	7x	9x
ČSSD	11x	6x		12x	6x	9x	11x
KSČM	12x	3x	12x		2x	11x	7x
ODS	5x	14x	6x	2x		7x	11x
ÚPD	8x	7x	9x	11x	7x		8x
KDU-ČSL	10x	9x	11x	7x	11x	8x	
Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz							

TAB. 147: Shoda lepších a horších výsledků ve Volbách do PSP ČR 2017

Pol. Strana	ANO	STAN	ČPS	ODS	SPD	ČSSD	TOP 09	KSČM	KDU-ČSL
ANO		6x	6x	3x	10x	10x	2x	14x	3x
STAN	6x		8x	13x	7x	4x	11x	6x	10x
ČPS	6x	8x		9x	8x	10x	13x	4x	10x
ODS	3x	13x	9x		8x	4x	14x	7x	11x
SPD	10x	7x	8x	8x		7x	6x	10x	3x
ČSSD	10x	4x	10x	4x	7x		7x	10x	12x
TOP 09	2x	11x	13x	14x	6x	7x		3x	14x
KSČM	14x	6x	4x	7x	10x	10x	3x		6x
KDU-ČSL	3x	10x	10x	11x	3x	12x	14x	6x	

Zdroj: vlastní výpočty / volby.cz

Ve velké části voleb mají většinovou shodu (10x a více) sociální demokraté a komunisté, ovšem v letech 2006 a 2010 tomu tak nebylo. S ODS se za ta léta postupně prostřídalo zprvu ODA a Unie svobody, později TOP 09, po celou dobu KDU-ČSL a v posledních volbách hnutí STAN. Z prvních voleb mají vysokou shodu ještě republikáni s komunisty a samozřejmě Unie svobody a ODA s KDU-ČSL. Z posledních dvou konaných voleb stojí za zmínku celkem velká shoda hnutí ANO s KDU-ČSL v roce 2013, která o 4 roky později už byla daleko menší. Hnutí ANO mělo velkou shodu i s KSČM a ČSSD, ČSSD s KDU-ČSL a KSČM s ÚPD. V následujících volbách pak hnutí ANO uspělo většinou tam, kde se dařilo (a platí to naopak) SPD, ČSSD, KSČM. Na druhé straně větší shodu kromě zmíněné ODS a KDU-ČSL měly společně mezi sebou i TOP 09, ČPS a STAN. Lze si tedy dobře povšimnout štěpící linie mezi bohatými a chudými resp. různě vzdělanými. Zajímavým rysem je podobnost pravicové ODS se středovou KDU-ČSL, která ale zde má velmi malou podporu a spíše tedy mezi majetnějšími a vzdělanějšími vrstvami.

Společně s první hypotézou se nám potvrdila i hypotéza třetí. Unie svobody v roce 1998 měla ve 2/3 oblastí podobnou podporu jako ODS (vzhledem k počtu hlasů). Ještě provázanější výsledky měla společně s občanskými demokraty TOP 09. Obě strany postupně prodělaly nějaký vývoj, ale pro hypotézu nebylo lepšího potvrzení než 17 shodných oblastí v roce 2010!

Druhá hypotéza se nám také potvrdila. Údaje z poslední tabulky mohou být lehce zavádějící, ale 2 politické subjekty získávaly podporu napříč voličským spektrem. Bylo to hnutí starostů a pirátů. Starostové získali podporu např. v prosperující severní části Ruprechtic anebo v neatraktivním Machníně a Ostašově. Důvod úspěchu hnutí STAN bychom mohli hledat ve vybudované dobré pověsti ve zdejších kraji, což můžou dokládat výsledky komunálních a krajských voleb (volby 2014, 2016, 2018). Poslední komunální a krajské volby starostové doslova opanovali.

Lidé jim věří bez ohledu na jejich sociální status, i když i u nich je spíše příklon střední a vyšší třídy. U pirátů je situace rozdílná. Oni uspěli v konkrétní oblasti a tou je centrum. Voliči pirátů

se také spíše nacházejí tam, kde je více voličů např. ODS nebo TOP 09. Piráti ale uspěli i v čtvrtích jako je Jeřáb nebo Františkov. Přesná odpověď na příčinu tohoto úspěchu není známa. Roli mohlo hrát více faktorů: silná kampaň v centru, sousedský efekt, větší aktivizace např. mladých lidí bydlících v centru atd.

Když bychom se vrátili více do minulosti, tak ve volbách v roce 2006 je zajímavým jevem nevyhraněnost voličů Strany zelených a KSČM. Není žádná strana, s kterou by vyloženě výsledkově souzněly. U komunistů to je překvapení, které se opakovalo ještě v roce 2010. U Strany zelených se to dalo očekávat, protože to byla nová strana, takže to byla alternativa pro lidi odmítající dosavadní stranický systém se 2 dominantními stranami. Podobně na tom byly i Věci veřejné v roce 2010. Ty se např. s TOP 09 shodovaly pouze 2x, přestože s ní byly ve vládě a ideově si nebyly tolik vzdálené. Věci veřejné tedy částečně sebraly hlasy zeleným a také levici, což pro pravici mohla být promarněná příležitost, protože pravicová vláda měla podporu více jak 50 % voličů a nemusela být postavena z pantové strany (případ KDU-ČSL). Věci veřejné v roce 2010 měly podobný kontext jako hnutí ANO v následujících volbách.

Hypotézu o podpoře spíše pravicových voličů nelze vyloučit, ale ani plně potvrdit. Hnutí ANO totiž mělo podobné výsledky spíše s levicovými stranami, což by znamenalo, že v Liberci dávali přednost hnutí spíše levicově smýšlející lidé. Velkou podporu však muselo mít také od těch pravicově smýšlející, kteří ovšem nebyli v takové přesile, což ukazuje na jiný trend a to obecně slabší pozici levice v Liberci v porovnání s celou Českou republikou. Pád ODS nedokázala ČSSD využít a v dalších volbách měla dokonce o 5 % méně hlasů, což znamená, že právě část levicových voličů přebralo hnutí ANO. Ve volbách v roce 2017 pak hnutí ANO bylo výsledkově podobnější opět levicovým stranám. Posledním zajímavým politickým úkazem je podpora SPR-RSČ, ÚPD a SPD. Tato hnutí měla největší podporu v ekonomicky slabších lokalitách, což byly jednak krajní oblasti a jednak panelová sídliště. Kromě sídliště na Broumovské byla jejich nadprůměrná podpora ve všech ostatních. Lidé bydlící v panelových sídlištích jsou tedy pravděpodobně nejméně spokojeni se svou životní situací, a proto volí protestní partaje s extrémistickou rétorikou.

8. SEZNAM ZDROJŮ

2008 GEOVAP. Marushka [webová mapová služba WMS]. [vid. 26. 6. 2019]. Dostupné z:

<http://marushkapub.liberec.cz/>

ČERVENKA, Jan, 2019. *Voliči a strany a politická orientace občanů – listopad 2018*. In: Projekt Naše společnost. Tisková zpráva. CVVM Soc. ústav AV ČR.

ČSÚ. *Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 02. 06. – 03. 06. 2006*. In: ČSÚ. VOLBY [online]. [vid. 2019-6-18]. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/ps2006/ps>

ČSÚ. *Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 14. - 15. 6. 2002*. In: ČSÚ. VOLBY [online]. [vid. 2019-6-18]. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/ps2002/psm>

ČSÚ. *Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 19. - 20. 6. 1998*. In: ČSÚ. VOLBY [online]. [vid. 2019-6-19]. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/ps1998/u0>

ČSÚ. *Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 20. 10. – 21. 10. 2017*. 2017. In: ČSÚ. VOLBY [online]. [vid. 2019-6-10]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2017/ps33?xjazyk=CZ&xkraj=7&xobec=563889>

ČSÚ. *Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 25. 10. – 26. 10. 2013*. In: ČSÚ. VOLBY [online]. [vid. 2019-2-26]. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/ps2013/ps>

ČSÚ. *Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 28. 05. – 29. 05. 2010*. In: ČSÚ. VOLBY [online]. [vid. 2019-2-26]. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/ps2010/ps>

ČSÚ. *Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 31.5. - 1. 6. 1996*. In: ČSÚ. VOLBY [online]. [vid. 2019-6-19]. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/ps1996/u0>

ČSÚ. *Volby do zastupitelstev krajů konané dne 7. 10. – 8. 10. 2016*. 2016. In: ČSÚ. VOLBY [online]. [vid. 2019-2-26]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kz2016/kz311?xjazyk=CZ&xdatum=20161007&xkraj=6>

ČSÚ. *Volby do zastupitelstev obcí 10.10. - 11. 10. 2014*. 2014. In: ČSÚ. VOLBY [online]. [vid. 2019-2-26]. Dostupné z:

<https://volby.cz/pls/kv2014/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=3&xnumnuts=5103&xobec=563889&xst=0&xvyber=0>

ČSÚ. Volby do zastupitelstev obcí 5. 10 - 6. 10. 2018. [online]. [vid. 2019-2-26]. Dostupné z:

<https://volby.cz/pls/kv2018/kvs?xjazyk=CZ>

HAMALČÍKOVÁ, Kamila, 2012. *RACIONÁLNÍ A IRACIONÁLNÍ MOTIVY VOLEBNÍHO CHOVÁNÍ*. Brno: MU. Diplomová práce.

HANLEY, Sean, 2011. Dynamika utváření nových stran v České republice v letech 1996–2010: hledání možných příčin politického zemětřesení. *Soc. časopis*. Roč. 47, č. 1, s. 115–136. ISSN 2336-128X.

KAPLAN, Robert D, 2013. *Pomsta geografie: co mapy vyprávějí o příštích konfliktech a boji proti osudu*. V Praze: Bourdon. ISBN 978-80-905173-6-3.

HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ, 2000. *Psychologický slovník*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-303-X.

Komu dali hlas vaši sousedé? Prozkoumejte mapu s nejpodrobnějšími volebními daty. [online]. [vid. 15. 6. 2019]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/komu-dali-hlas-vasi-soused-prozkoumejte-mapu-s-nejpodrobnejsimi-volebnimi-daty.A171020_215444_In_domov_pev

KOSTELECKÝ, Tomáš, 2005. *Political Behavior in Metropolitan Areas in the Czech Republic between 1990 and 2002 – Patterns, Trends, and the Relation to Suburbanization and Its Socio-Spatial Patterns*. Praha: Soc. ústav AV ČR. ISBN 80–7330–073-7.

KOSTELECKÝ, Tomáš, 2009. *Regionální rozdíly ve volebních výsledcích v České republice – parlamentní volby 1996–2006*. *Evropská volební studia*. Roč. 4, č. 2, s. 124–134. ISSN 1801-6545.

KOSTELECKÝ, Tomáš, 2014. *Koho volí Vaši sousedé?: prostorové vzorce volebního chování na území Česka od roku 1920 do roku 2006, jejich změny a možné příčiny*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) v koedici se Sociologickým ústavem AV ČR. ISBN 978-80-7419-166-4.

KOSTELECKÝ, Tomáš a Daniel ČERMÁK, 2004. *Metropolitan Areas in the Czech Republic – Definitions, Basic Characteristics, Patterns of Suburbanisation and Their Impact on Political Behaviour*. Praha: Soc. ústav AV ČR. ISBN 80-7330-064-8.

KOSTELECKÝ, Tomáš a Daniel ČERMÁK, 2004. *Vliv teritoriálně specifických faktorů na formování*

politických orientací voličů. Soc. časopis. Roč. 40, č. 4, s. 469–487. ISSN 2336-128X.

KOSTELECKÝ, Tomáš a Jana VOBECKÁ, 2007. *Politické důsledky suburbanizace*. Praha: Soc. ústav AV ČR. ISBN 978-80-7330-129-3.

KOSTELECKÝ, Tomáš, Josef BERNARD, Martin ŠIMON, 2014. Existují prostorově kontextové vlivy na volební chování i v relativně nacionalizovaném stranickém systému? Příklad Česka. *Geografie*. Roč. 119, č. 3, s. 240–258. ISSN 1212-0014.

KOSTELECKÝ, Tomáš a Josef BERNARD, 2014. *Prostorový kontext volebního chování – jak působí lokální a regionální prostředí na rozhodování voličů*. Soc. časopis. Roč. 50, č. 1, s. 3–28. ISSN 2336-128X.

KOSTELECKÝ, Tomáš, Renáta MIKEŠOVÁ, Markéta POLÁKOVÁ, Daniel ČERMÁK, Josef BERNARD a Martin ŠIMON, 2015. *Geografie výsledků parlamentních voleb: vzorce volebního chování v Česku: 1992-2013*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, ISBN 978-80-7330-284-9.

KOPÁČOVÁ, Natálie, 2014. *Volební chování Čechů: Případová studie volebního chování českých voličů od roku 2000*. Praha: VŠE. Bakalářská práce.

KUDRNÁČ, Aleš, 2013. *Volební chování mladých: rozhodují rodiče?* Olomouc: UP. Diplomová práce

LINEK, Lukáš, 2011. *Proč se měnila úroveň účasti ve volbách do Poslanecké sněmovny v letech 1996–2010?* Soc. časopis. Roč. 47, č. 1, s. 9–32. ISSN 2336-128X.

LINEK, Lukáš a Marcela VOŽENÍLKOVÁ, 2017. *Strany na ústupu, lídři na vzestupu? Personalizace volebního chování v České republice*. Soc. časopis. Roč. 53, č. 2, s. 147–180. ISSN 2336-128X.

MALÍŘ, Jiří a Pavel MAREK, 2005. *Politické strany: vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu 1861-2004*. II. díl, Období 1938-2004. Brno: Doplněk. ISBN 80-7239-179-8.

MAŠKARINEC, Pavel, 2006. *Sociálně-prostorová struktura města Liberce*. Brno: MU. Bakalářská práce.

MAŠKARINEC, Pavel, 2014. *Volební geografie Libereckého kraje 1992-2010: voličské chování z pohledu explorační prostorové analýzy dat (ESDA)*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK). ISBN 978-80-7325-344-8.

Okrsková mapa – jak volili vaši sousedé. [online]. [vid. 15. 6. 2019]. Dostupné z:
<https://www.lidovky.cz/prezidentske-volby-2018.aspx?k=vysledky-druhe-kolo&t=okrsky-mapa>

PINK, Michal, 2012 *Volební mapy České a Slovenské republiky po roce 1993: vzorce, trendy, proměny.* Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK). ISBN 978-80-7325-287-8.

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. [online]. [vid. 15. 6. 2019]. Dostupné z:
<https://www.psp.cz/sqw/snem.sqw?!=cz&id=587>

PŠENIČKOVÁ, Jana. *Expimátor Liberce Kittner může zpátky do politiky, kandiduje do Sněmovny.* [online]. [vid. 15. 6. 2019]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/liberec/zpravy/jiri-kittner-navrat-ods-volby-kandidatka.A170628_155151_liberec-zpravy_jape

RYCHLÍK, Jan a Vladimír PENČEV, 2018. *Od minulosti k dnešku: dějiny českých zemí.* Vydání druhé, rozšířené. V Praze: Vyšehrad. ISBN 978-80-7429-881-3.

SCHWARTZMAN, Simon, 1968. *VOTING BEHAVIOR AND ELECTION.* Berkeley: University of California
Volební preference - prosinec 2018. 2018. SANEP. [online]. [vid. 15. 6. 2019]. Dostupné z:
<http://www.sanep.cz/pruzkumy/volebni-preference-prosinec-2018-publikovano-27-12-2018/>

SLDB (2001): Databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů k 26. 3. 2011. Český statistický úřad, Praha [vid. 14. 6. 2019].

SLDB (2011): Databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů k 26. 3. 2011. Český statistický úřad, Praha [vid. 15. 6. 2019].

SMITH, Michael a Petr MATĚJŮ, 2011. *Restratifikace české politiky. Vývoj třídně podmíněného volebního chování v České republice v letech 1992–2010.* Soc. časopis. Roč. 47, č. 1, s. 33–59. ISSN 2336-128X.

Sociologická encyklopedie. [online]. [vid. 26. 6. 2019]. Dostupné z:
https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Hlavn%C3%AD_strana (pojmy napsány k roku 2017)

STÖRIG, Hans Joachim, 2000. *Malé dějiny filosofie.* 7., přeprac. a rozš. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. ISBN 80-7192-500-2.

STRATEGIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR 2014–2020, 2013. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. [online]. [vid. 15. 6. 2019]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/getmedia/08e2e8d8-4c18-4e15->

VLACHOVÁ, Klára, 2009. *Stratifikace, zaměstnanecký sektor a volební chování*. Evropská volební studia. Roč. 4, č. 2, s. 135–141. ISSN 1801-6545.

Vnitřní úřední korespondence Magistrátu města Liberec – odbor správní a živnostenský

VODA, Petr, 2015. *Jaká je role postkomunismu?: volební geografie České a Rakouské republiky v letech 1990-2013*, 2015. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury. ISBN 978-80-7325-369-1.

VODIČKA, Karel a Ladislav CABADA, 2007. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-337-6.

VOLFOVÁ, Šárka, 2011. *Analýza sídelní struktury města Liberec*. Liberec: TUL. Bakalářská práce.

VON SCHOULTZ, Asa, 2017. *Party Systems and Voter Alignments*. In: Sage Handbook of Electoral Behaviour. S. 32–55. ISBN 978-1-4739-1315-8.

Zákon č. 59/2002 Sb, § 2 In: Sbíрка zákonů České republiky, 2002.

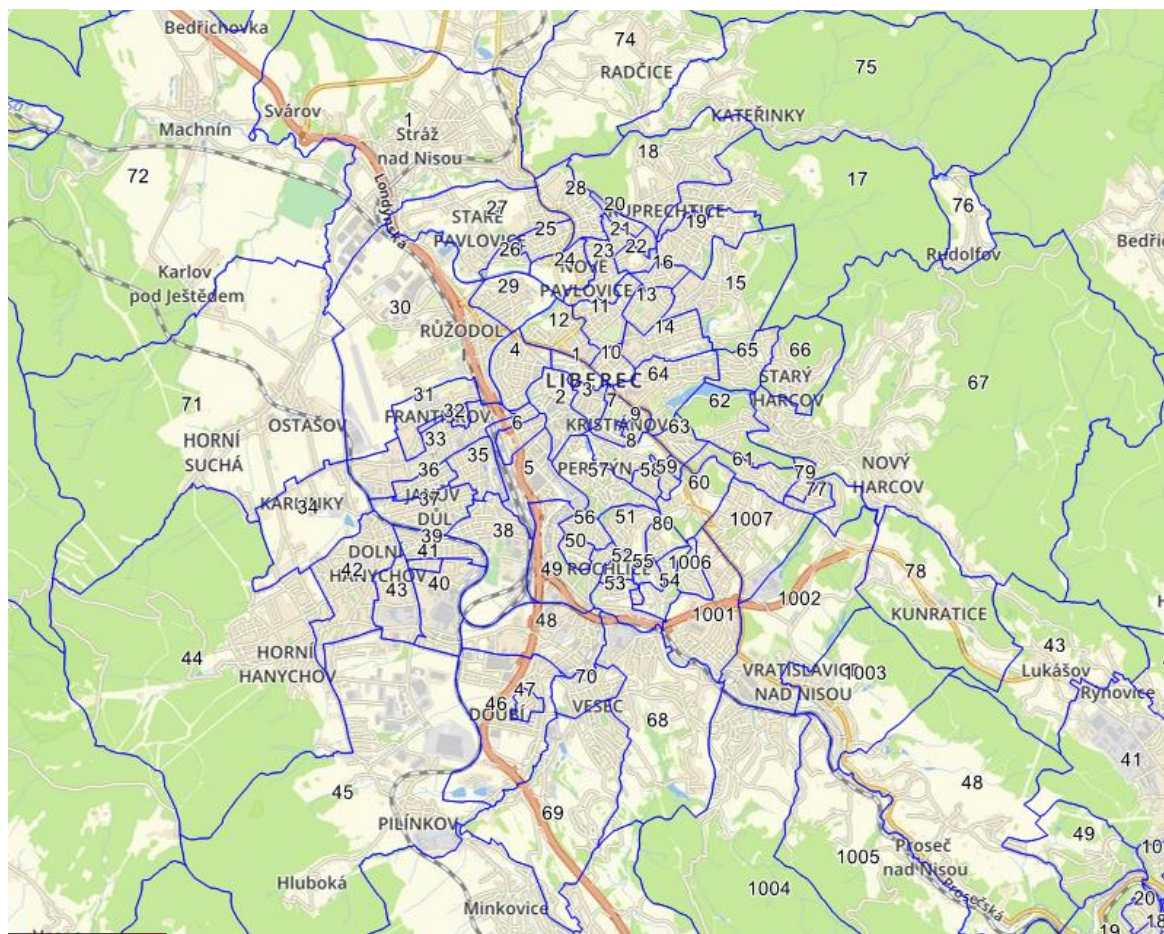
Zákon č. 1/1993 Sb., čl. 35, odst. 1 In: Sbíрка zákonů České republiky, 1993.

SEZNAM PŘÍLOH

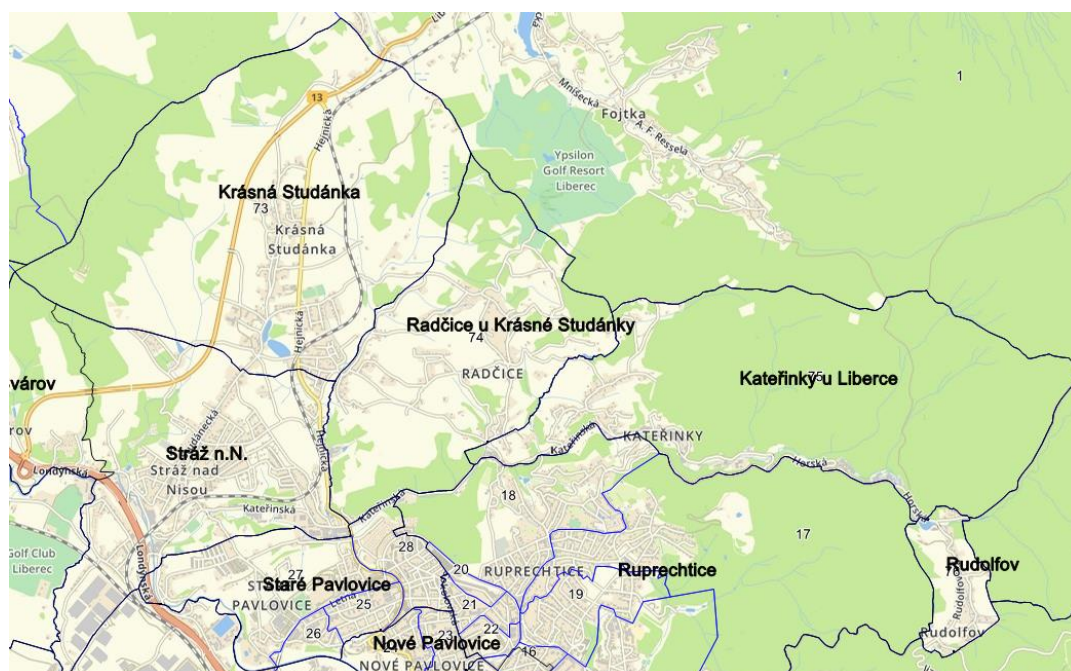
- Příloha č. 1: volební okrsky Liberce
- Příloha č. 2: oblast č. 1 sever
- Příloha č. 3: oblast č. 2 západ
- Příloha č. 4: oblast č. 3 severovýchod-centrum
- Příloha č. 5: oblast č. 4 sever-centrum
- Příloha č. 6: oblast č. 5 severozápad
- Příloha č. 7: oblast č. 6 západ-centrum
- Příloha č. 8: oblast č. 7 jihozápad-centrum
- Příloha č. 9: oblast č. 8 jihozápad
- Příloha č. 10: oblast č. 9 jih
- Příloha č. 11: oblast č. 10 jihovýchod
- Příloha č. 12: oblast č. 11 jihovýchod-centrum
- Příloha č. 13: oblast č. 12 severovýchod
- Příloha č. 14: oblast č. 13 východ
- Příloha č. 15: oblast č. 14 jih-centrum
- Příloha č. 16: oblast č. 15 centrum-jihovýchod
- Příloha č. 17: oblast č. 16 centrum
- Příloha č. 18: oblast č. 17 centrum-západ
- Příloha č. 19: oblast č. 18 centrum-sever

PŘÍLOHY

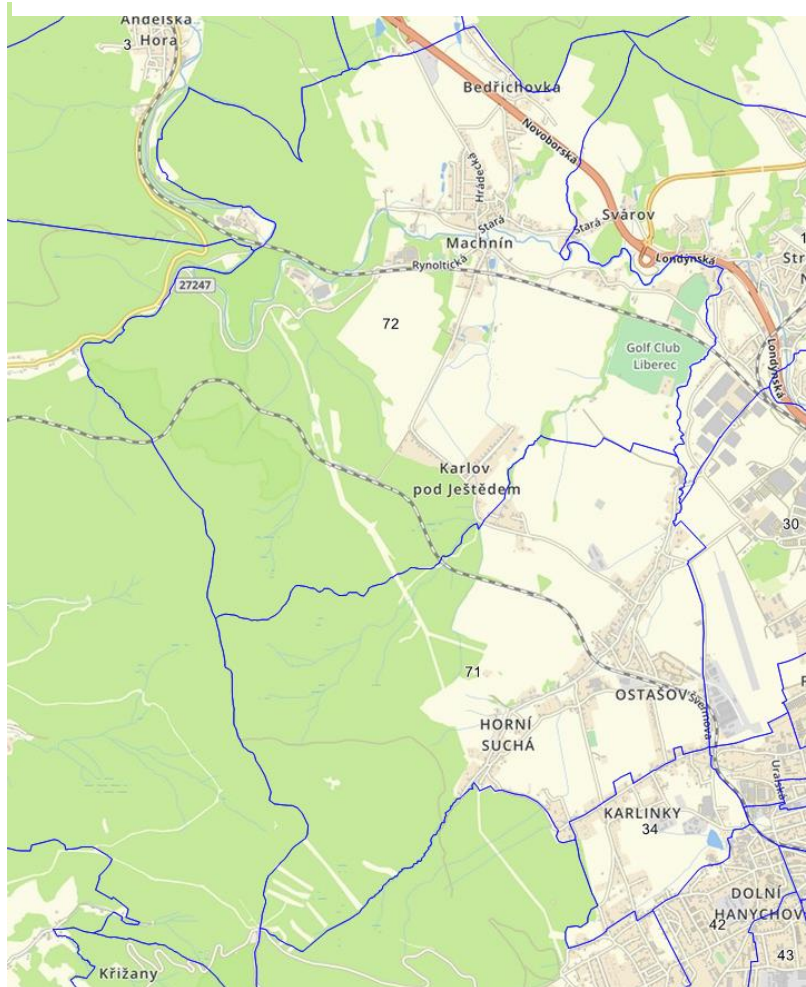
Příloha 1: volební okrsky v Liberci

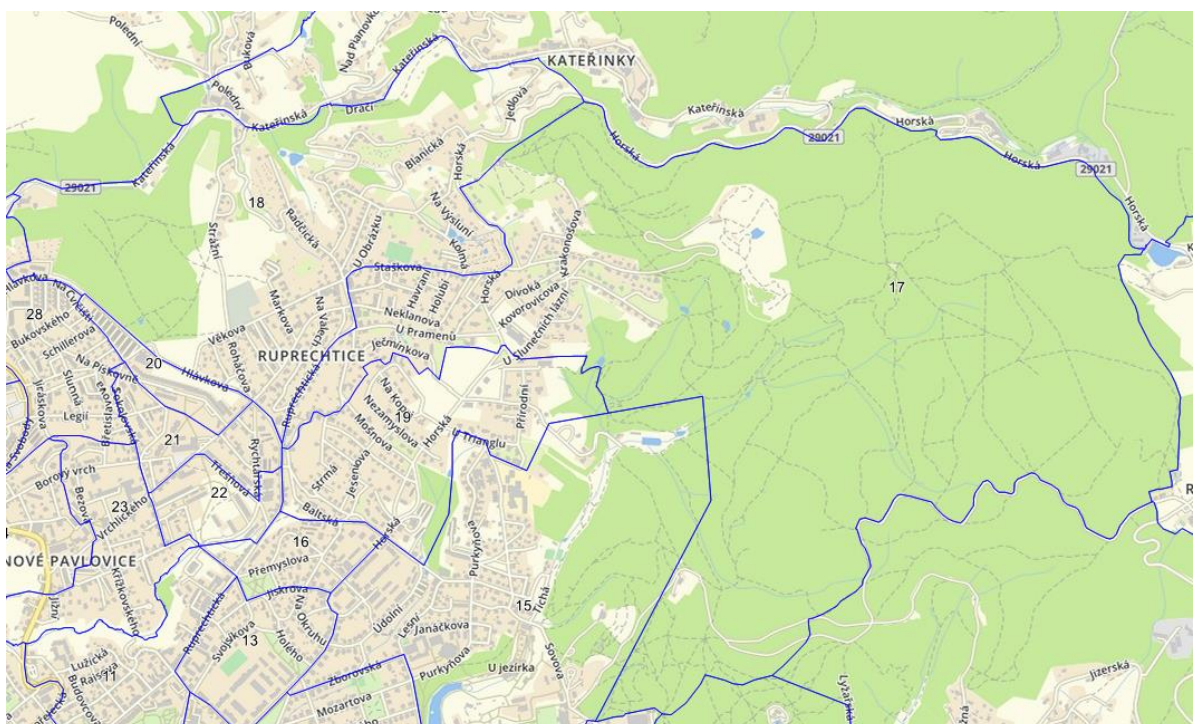
Příloha 2: oblast č. 1 sever; okrsky 73, 74, 75, 76 (zdroj: marushkapub 2019)

Příloha 3: oblast č. 2 západ; okrsky 34, 71, 72 (zdroj: marushkapub 2019)

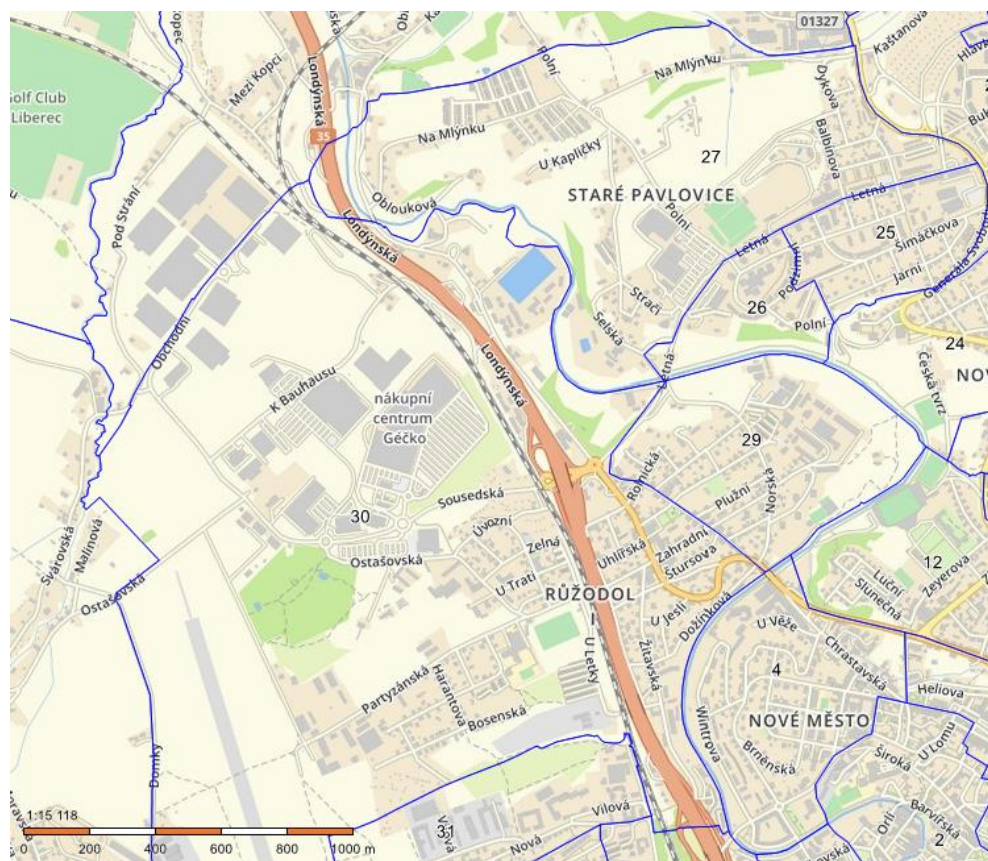
Příloha 4: oblast č. 3 severovýchod-centrum; okrsky 17, 18, 19 (zdroj: marushkapub 2019)

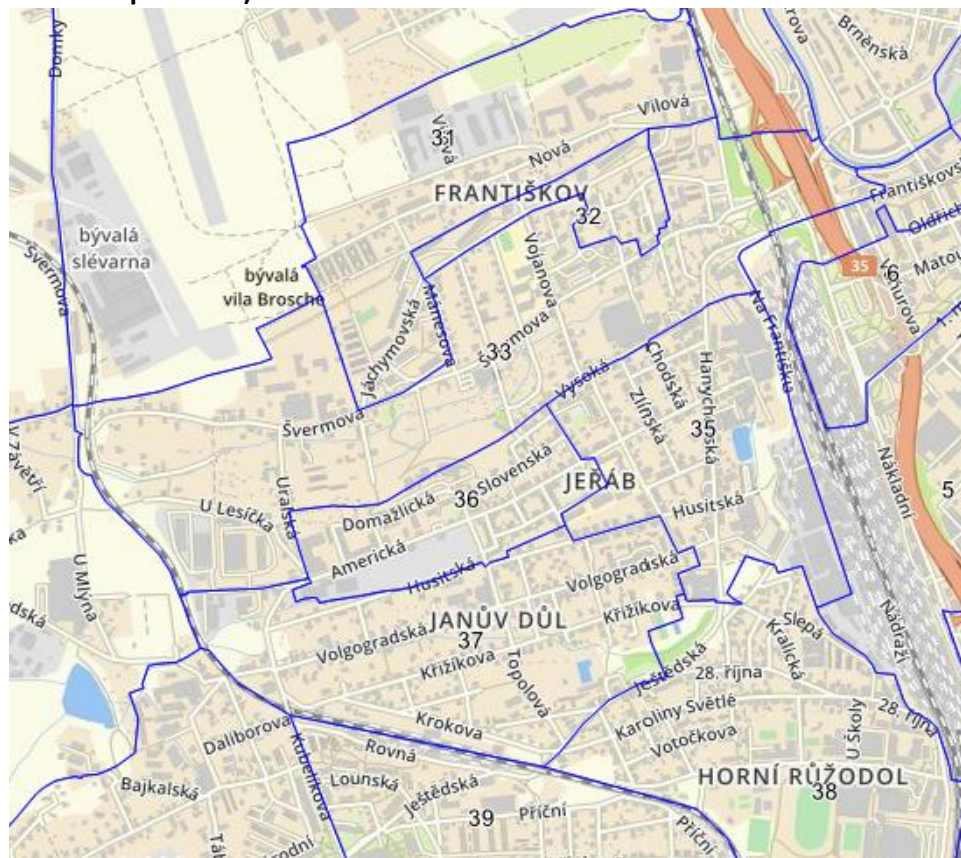
Příloha 5: oblast č. 4 sever-centrum; okrsky 16, 20, 21, 22, 23, 24, 28 (zdroj: marushkapub 2019)

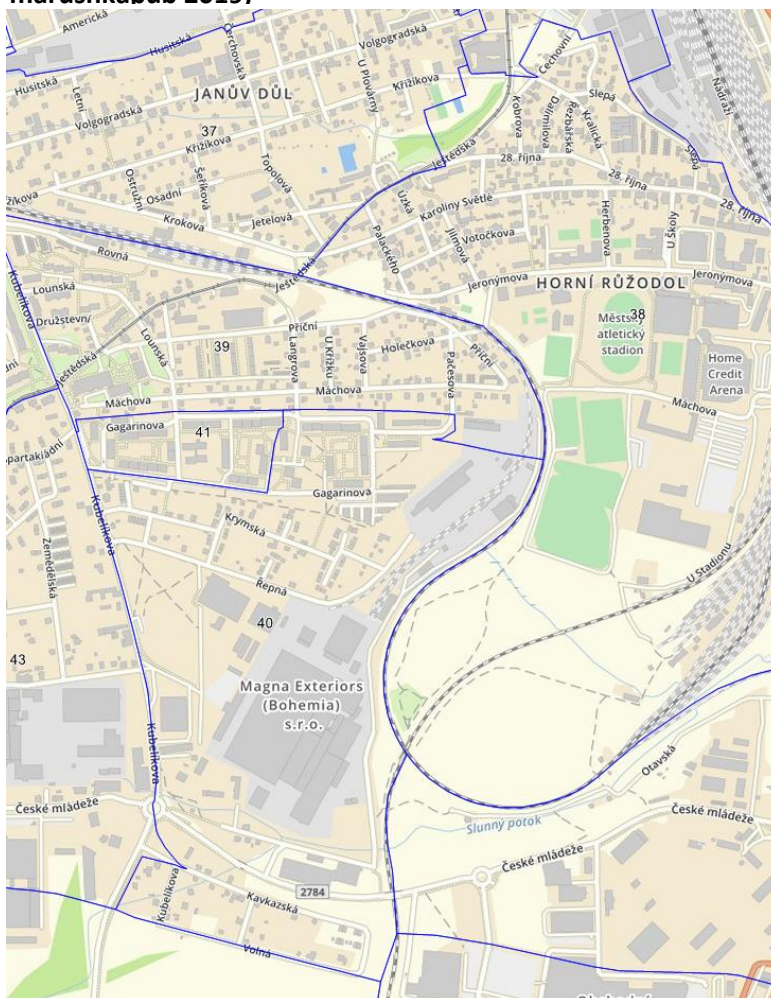
Příloha 6: oblast č. 5 severozápad; okrsky 25, 26, 27, 29, 30 (zdroj: marushkapub 2019)

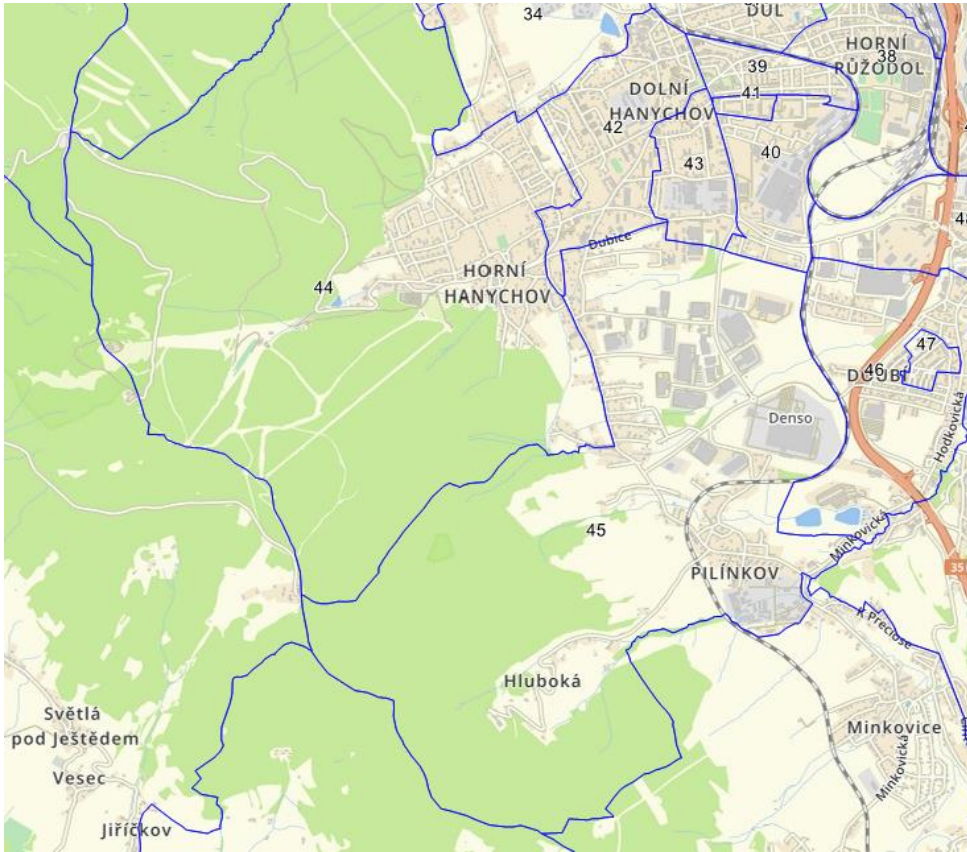
Příloha 7: oblast č. 6 západ-centrum; okrsky 31, 32, 33, 35, 36, 37 (zdroj: marushkapub 2019)

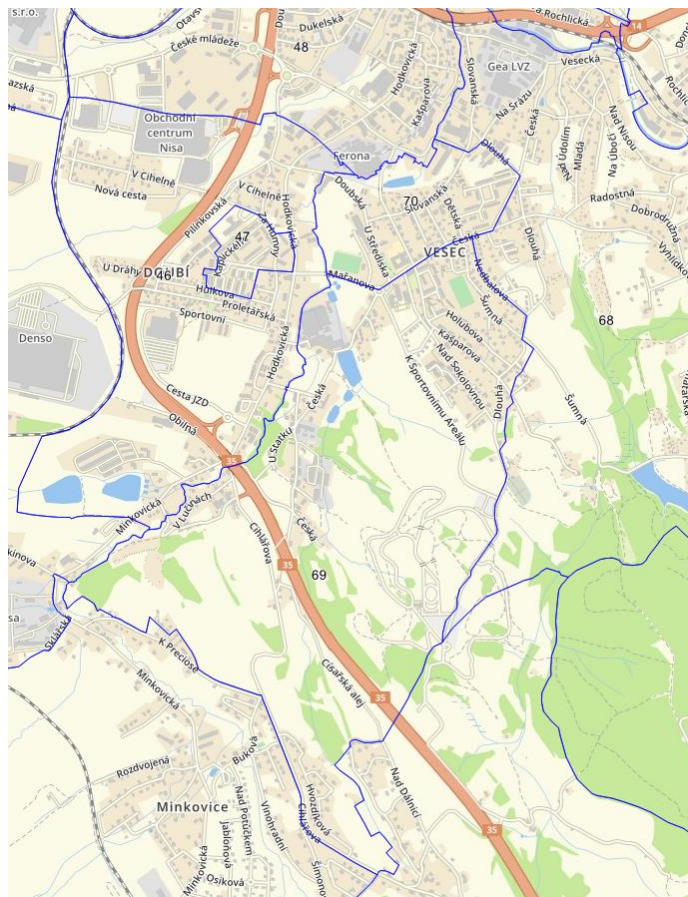
Příloha 8: oblast č. 7 jihozápad-centrum; okrsky 38, 39, 40, 41 (zdroj: marushkapub 2019)

Příloha 9: oblast č. 8 jihozápad; okrsky 42, 43, 44, 45 (zdroj: marushkapub 2019)

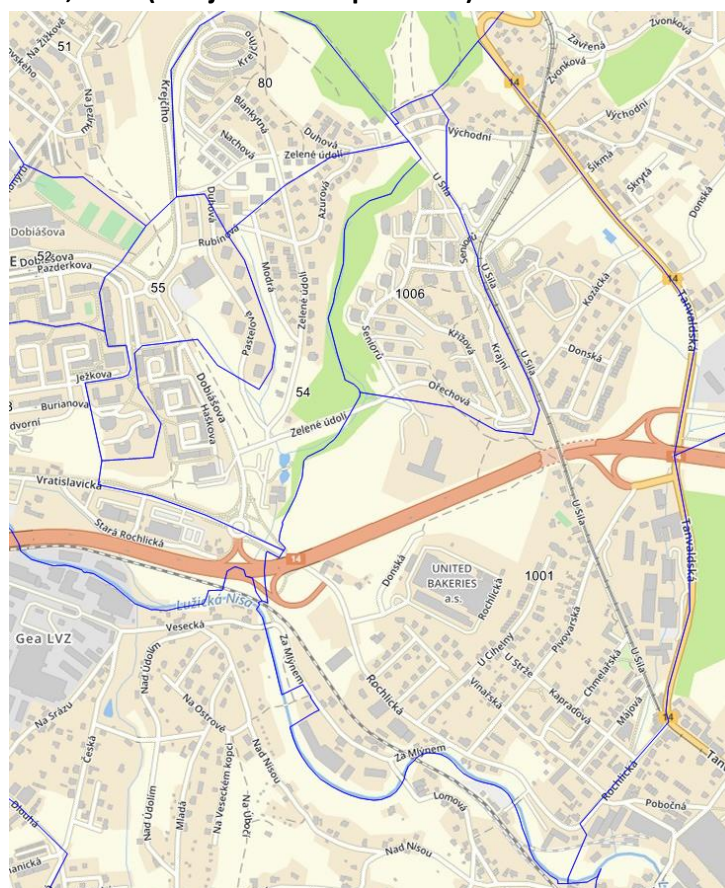
Příloha 10: oblast č. 9 jih; okrsky 46, 47, 48, 68, 69, 70 (zdroj: marushkapub 2019)

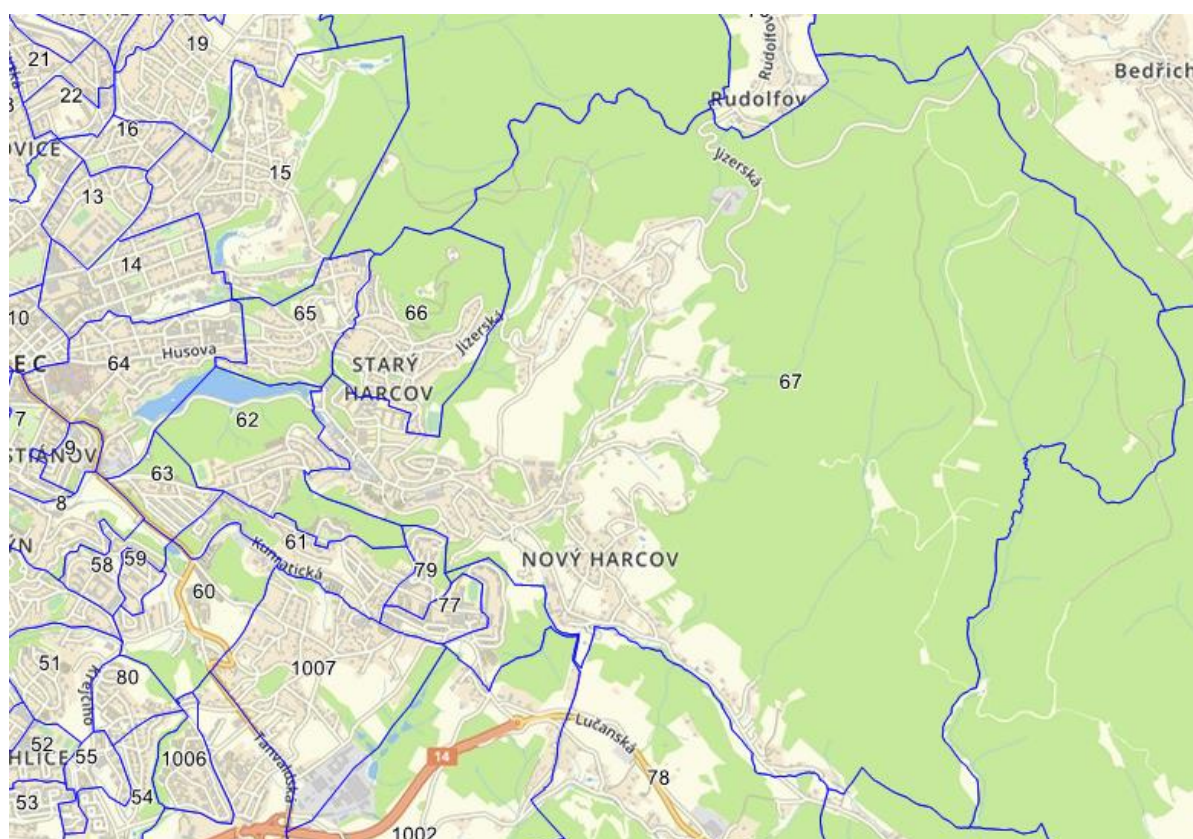
Příloha 11: oblast č. 10 jihovýchod; okrsky 78, 1002, 1003, 1004, 1005 (zdroj: marushkapub 2019)

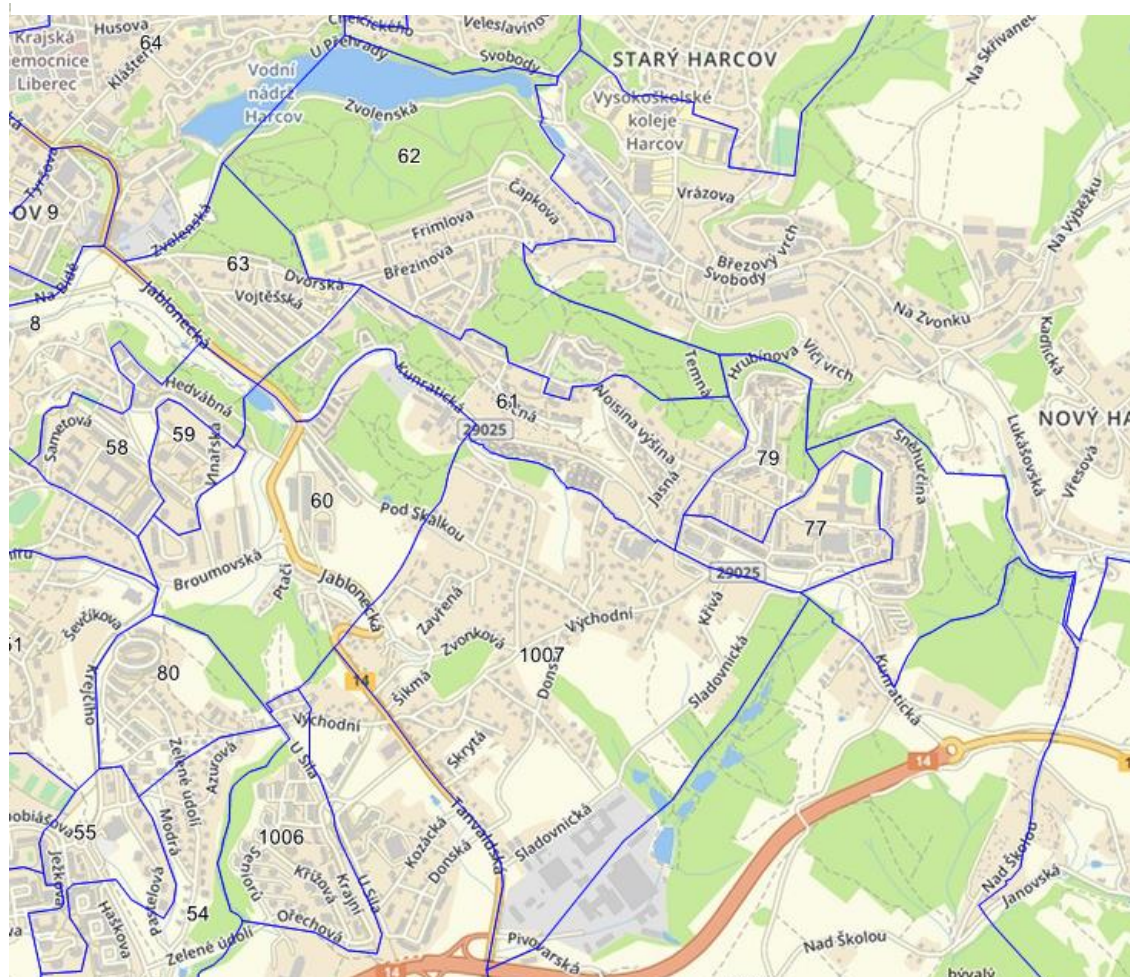
Příloha 12: oblast č. 11 jihovýchod-centrum; okrsky 54, 80, 1001, 1006 (zdroj: marushkapub 2019)

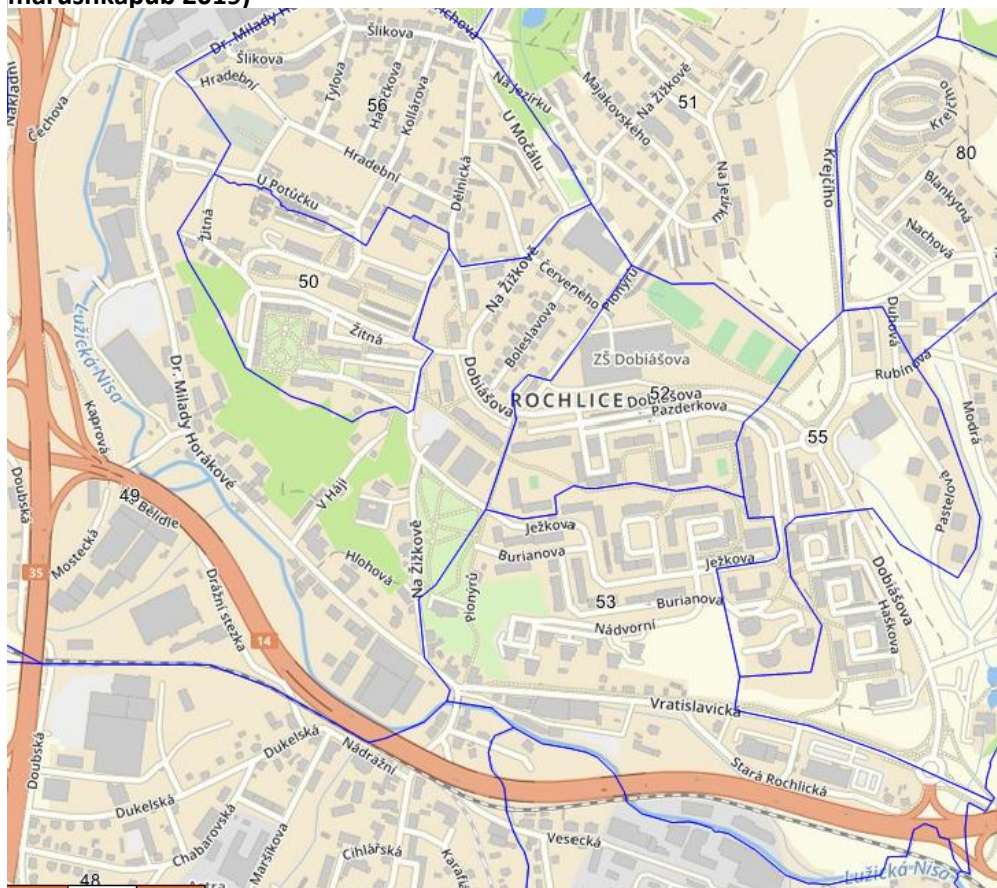
Příloha 13: oblast č. 12 severovýchod; okrsky 14, 15, 64, 65, 66 (zdroj: marushkapub 2019)

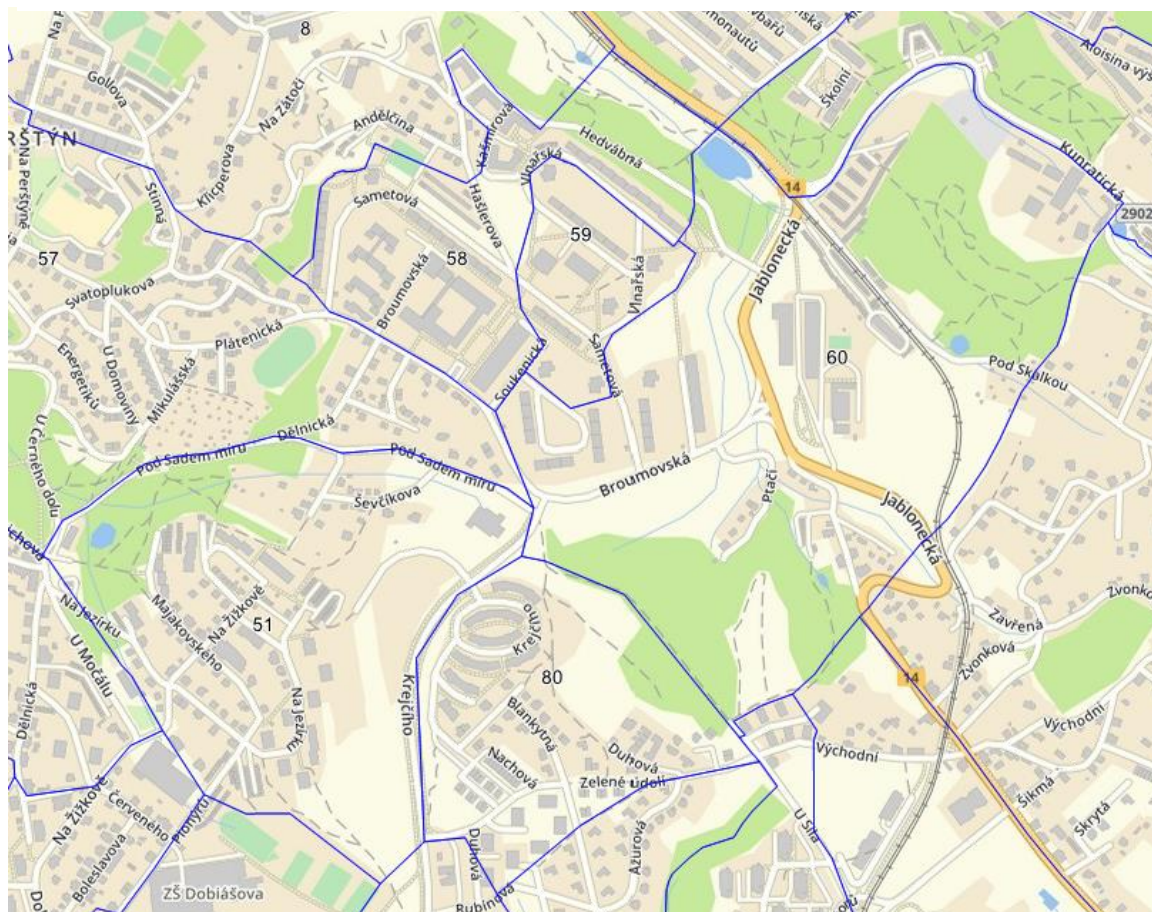
Příloha 14: oblast č. 13 východ; okrsky 61, 62, 63, 77, 79, 1007 (zdroj: marushkapub 2019)

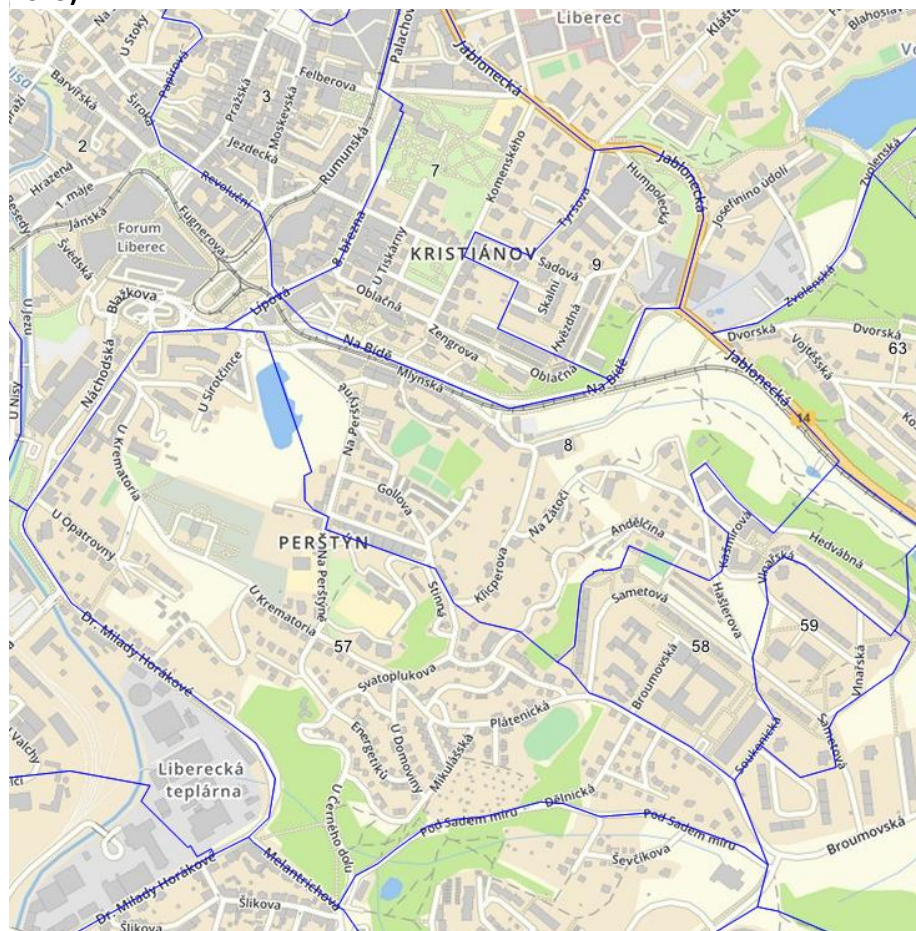
Příloha 15: oblast č. 14 jih-centrum; okrsky 49, 50, 52, 53, 55, 56 (zdroj: marushkapub 2019)

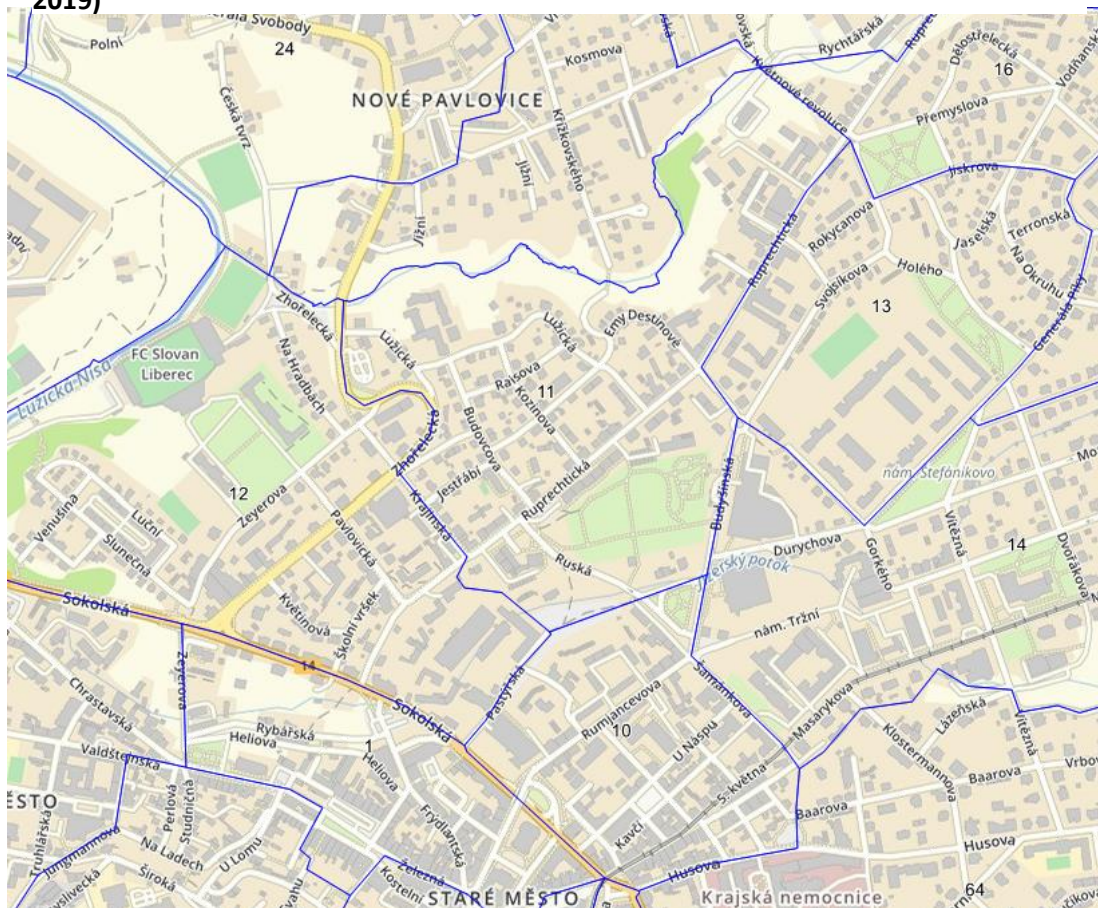
Příloha 16: oblast č. 15 centrum-jihovýchod; okrsky 51, 58, 59, 60 (zdroj: marushkapub 2019)

Příloha 17: oblast č. 16 centrum; okrsky 3, 7, 8, 9, 57 (zdroj: marushkapub 2019)

Příloha 18: oblast č. 18 centrum-sever; okrsky 1, 10, 11, 12, 13 (zdroj: marushkapub 2019)

Příloha 19: oblast č. 17 centrum-západ; okrsky 2, 4, 5, 6 (zdroj: marushkapub 2019)

